

IIN KUNTA

**TALOUSARVIO 2020
JA TALOUSSUUNNITELMA 2021-2022**

Khall 18.11.2019
Khall 25.11.2019
Kvalt 2.12.2019

SISÄLLYSLUETTELO

1. YLEINEN OSA	5
1.1. Iin kunnan organisaatio	5
2. IIN KUNNAN TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA KEHITYSNÄKYMÄT	8
2.1. Väkiluvun kehitys.....	8
2.2. Työllisyys ja työllisyyden edistäminen.....	8
2.2.1 Työllisyys.....	8
2.2.2 Työllisyyden edistäminen.....	9
2.3. Maankäyttö ja asuntorakentaminen.....	10
3. TALOUDELLINEN TILANNE JA KEHITYSNÄKYMÄT.....	10
3.1. Yleinen taloudellinen tilanne ja kuntatalouden kehitysnäkymät.....	10
3.2. Kuntatalous	11
3.3. Vero- ja maksuperustemuutosten vaikutus kuntatalouteen.....	12
3.4. Iin kunnan talous	14
3.5. Iin kunnan kuntastrategia vuoteen 2025	15
3.6. Meidän li Hyvinvointi -malli	16
3.7. Omistajapolitiikka ja ohjaus	16
4. TALOUSARVION JA -SUUNNITELMAN RAKENNE JA SITOVUUS.....	17
4.1 Talousarvion rakenne ja sitovuus	17
4.2 Talousarvion osat	17
4.2.1 Käyttötalousosa.....	17
4.2.2. Liikelaitokset.....	19
4.2.3. Investointiosa	20
4.2.4 Tuloslaskelmaosa.....	20
4.2.5 Rahoitusosa	23
4.3 Sitovuus valtuuston nähdessä	23
4.3.1 Sitovuustasot.....	23
4.3.2. Tilivelvollisuus	25
4.4 Sisäinen valvonta ja riskienhallinta	26
5. TALOUSARVIO.....	27
5.1. Kuntastrategia, tavoitteet.....	27
5.2. Tehtäväalueet	27
5.3. Strategiset tavoitteet ja toimenpiteet niiden saavuttamiseksi	29
5.4. Resurssiviisas li -tiekartta	41
5.5. Keskushallinto, Elinvoimapaalvelut ja Hallintopaalvelut	48
5.6. Sosiaali- ja terveyspalvelut	52
5.7. Opetus- ja varhaiskasvatuspalvelut	55
5.8. li –instituutti	59
5.9. Kiinteistö- ja ympäristötekniset palvelut	64
6. TULOSLASKELMAOSA.....	67
7. INVESTOINTIOSA.....	69
8. RAHOITUSOSA.....	71
9. Iin ateria- ja tilapalveluliikelaitos	71
10. Iin Vesiliikelaitos.....	75
11. IIN KUNNAN MERKITTÄVIMMÄT RISKIT JA NIIDEN HALLINTAKEINOT	81
12. IIN KUNNAN HANKKEET JA PROJEKTITOIMINTA	81
13. IIN KUNNAN KONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS	86
13.1 Vastuu omistajapolitiikan toteuttamisesta	86
13.2. Iin kunnan konserniin kuuluvat yhteisöt:	86
13.3 Konsernin omistajaohjaus, sisäinen valvonta ja riskien hallinta	87
13.3.1. Iin Vuokratalot Oy	87
13.3.2. Iilaakso Oy.....	88
13.3.3. Iin Micropolis Oy	89
13.3.4. Iin Energia Oy.....	90

Kunnanjohtajan katsaus

Suomen talouden vahva kasvu hyytyy ja kunnat ovat talousvaikeuksissa. Siihen voisi kiteyttää viime aikaiset talousuutiset.

Valtionvarainministeriön viimeisimmät ennusteet povaavat talouskasvun hiipuvan 0 – 1 % väliin, työllisyysasteen nousevan 73 % ja työttömyysasteen laskevan 6,5 %:iin. Kansainvälinen epävarmuus hidastaa kasvua ja vienti hiipuu. Talouskasvua pitää yllä kansalaisten usko ja into ostaa uusia tuotteita ja palveluita. Samalla kansaiset ovat entistä velkaisempia, mikä pitemmällä aikajänteellä on kasvua hidastava tekijä.

Viime vuosien ennätysmäinen lähinnä isoihin kaupunkeihin kohdistunut asuntorakentaminen osoittaa sekkin vähenemisen merkkejä. Rakennusalan työttömyyden ennakoidaan kääntyvän nousuun. Asuntorakentaminen on kohdentunut pääosin kerrostalojen rakentamiseen, pientalorakentamisen pysyessä entisellä aikaisempia vuosia alhaisemmalla tasolla. Isossa kuvassa on tapahtumassa muutos, jonka tuloksena suomalaisista on tulossa kerrostalokansaa.

Kaikkea tätä on tukenut ennätysalhaalla oleva korkotaso. Rahaa on maailmalla tarjolla eikä tuottavia sijoituskohteita tunnu löytyvän. Julkinen sektori saa rahaa miinusmerkkisellä korolla, mikä on hyvä tilanteessa, jossa julkinen sektori, erityisesti kunnat, investoivat rajusti. Julkisen sektori onkin velkaantunut, vaikka nousukausi on ollut käynnissä. Toki velka on maksettava, olipa korko mikä tahansa. Tämä osoittaa, että julkinen talous ei ole kestäväällä pohjalla.

SOTE –palveluiden osuus kuntien käyttötaloudesta on yli puolet. Maakuntauudistuksen kaatuminen asetti kunnat uuteen tilanteeseen. Vaikka kokonaisuudistus kaatui, synnytti se kuitenkin useita maakunnallisia kuntayhtymiä, joissa kuntien SOTE –tehtäviä hoidetaan. Jatkossa odotettavissa on kuntaliitoksia, koska kaikilla rahat eivät riitä kasvavan palvelutarpeen rahoittamiseen.

Valtio on leikannut kuntien valtionosuuksia reippaalla kädellä. Rinteen hallitus on päättänyt kääntää suunnan ja on esittänyt ensi vuodelle kuntien valtionosuuksiin n miljardin lisärahoitusta. Tämä on tervetullut käänne, mutta näyttää siltä, että ei vielä riittävä.

Kuntaliitto ennustaa kuntien menojen kasvun olevan lähivuosia 3 – 4 % vuodessa. Myös valtionosuuksien ennakoidaan kasvavan. Samanaikaisesti verotulojen kasvuksi ennakoidaan 2,9 – 5,7 % vuosittain. Vuoden 2020 korkea kasvulukema 5,7 selittyy osin vuonna 2019 tilittämättä jäävillä verotuloilla. Vuoden 2019 verotus jää ennakoitua pienemmäksi tulorekisterissä olevien ongelmien ja verokortti uudistuksen johdosta.

Kokonaisuutena kuntaliitto ennustaa, että kuntien talous jää alijäämäiseksi lähivuosina. Samaan aikaan tapahtuva kasvava investointitahti johtaa siihen, että kuntien velkaantuminen kiihtyy. Suunta on ollut nähtävissä jo pidemmän aikaa.

lin kunnan taloustilanne on muuttunut huolestuttavasti heikompaan suuntaan. Verotulojen ja valtionosuuksien kehitys ei ole vastannut kustannusten nousua. Kunta on hakenut harkinnanvaraista valtionosuutta. Päätökset tehdään vielä tämän vuoden puolella.

Kunnan on jatkettava kustannusjahtia ja panostettava siihen, että saamme lisää verotuloja. Lisää verotuloja saadaan, kun kuntaan muuttaa uusia työikäisiä, kuntaan rakennetaan uusia kiinteistöjä ja yritysten maksamista yhteisöveroista. Tuulivoimarakentamisella on ollut iso merkitys lin verotuloihin ja uusia hankkeita on kaavoituksessa. Odotamme merkittävää lisätuloa, kunhan hankkeet valmistuvat.

Työttömyystilanne on parantunut edellisestä vuodesta. mutta on edelleen lin kunnan ja kuntalaisten merkittävin ongelma. Työttömyys on laskenut 9 %:iin. Vuoden takaiseen vastaavaan ajankohtaan työttömyys on vähentynyt 6 % (23 henkilöä). Työttömänä oli 380 henkilöä (syyskuu 2019).

Kunnan ensi vuoden talousarvioon sisältyy investointeja alle 5 M€ arvosta. Summa on pienin mo-
neen vuoteen. Merkittävin yksittäinen investointi on Alarannan koulun rakentaminen. Kiinteistökan-

taa on uusittu viime vuosina paljon osin kiinteistöjen huonon kunnon ja osin palvelutarpeen kasvun johdosta. Valitettavasti kiinteistöjen uudistamisen tarve ei ole vielä ohi, esim. Kunnantalon huono kunto tulee ratkaistavaksi ensi vuoden aikana.

Nelostien perusparannus Oulu – Kemi –välillä valmistuu ensi vuoden aikana ja tulee lisäämään lin kiinnostavuutta ja saavutettavuutta. Toivomme ja uskomme, että turvallisempi saavutettavuus ja monipuolinen tontti – ja palvelutarjonta lisää lin vetovoimaisuutta asuinpaikkana.

Kunnan asukasluku on kolmen negatiivisen vuoden jälkeen kääntynyt pieneen kasvuun. Alkuvuoden väestölisäys on 5 (tilanne syyskuun lopussa). Uutta asuntotuotantoa on rakentunut ja rakentumassa, mikä ennustaa kasvun jatkuvan. Lin Vuokratalot Oy rakentaa ensi vuonna lisää vuokra-asuntotarjontaa.

Kunta kysyi keväällä kuntaan muuttaneilta uusilta kuntalaisilta syitä, miksi he olivat muuttaneet lihin. Kolme eniten ääniä saanutta vastausta olivat kunnan myönteinen imago, edulliset asunnot ja maaseutumainen asuinympäristö. Näiden eteen meidän tulee jatkossakin tehdä työtä.

Etelä-lilaaksoon ollaan kaavoittamassa lisää kaupalle sopivaa aluetta. Nyt jo vetovoimainen alue kiinnostaa uusia yrityksiä, kunhan saamme edellytykset yritysten sijoittumiselle kuntoon.

Kunnan toimintaan ja toimintaedellytyksiin vaikuttavat monet asiat. Kaiken tämän ylhäältä tulevan muutoksen keskellä on hyvä muistaa, että kunta luo itse omaa tulevaisuuttaan. Li on viime vuosina kasvanut omiin vahvuuksiinsa luottaen. Sieltä se kasvu on tulevaisuudessakin löydettävissä.

lissä 14.11.2019

Ari Alatossava
kunnanjohtaja

1. YLEINEN OSA

1.1. Iin kunnan organisaatio

Iin kunnan päätöksenteko-organisaatio muodostuu kunnanvaltuustosta, kunnanhallituksesta, tarkastuslautakunnasta, lauta- ja johtokunnista sekä kunnan johtajistosta. Kunnanhallituksella on henkilöstöjaos, maapoliittinen jaos sekä elinkeino- ja konsernijaos. Iin kunnan lautakuntia ovat opetus- ja varhaiskasvatustalautakunta, *Ii-instituutti lautakunta*, yhdyskuntalautakunta ja rakennuslautakunta. Liikelaitoksissa on johtokunnat.

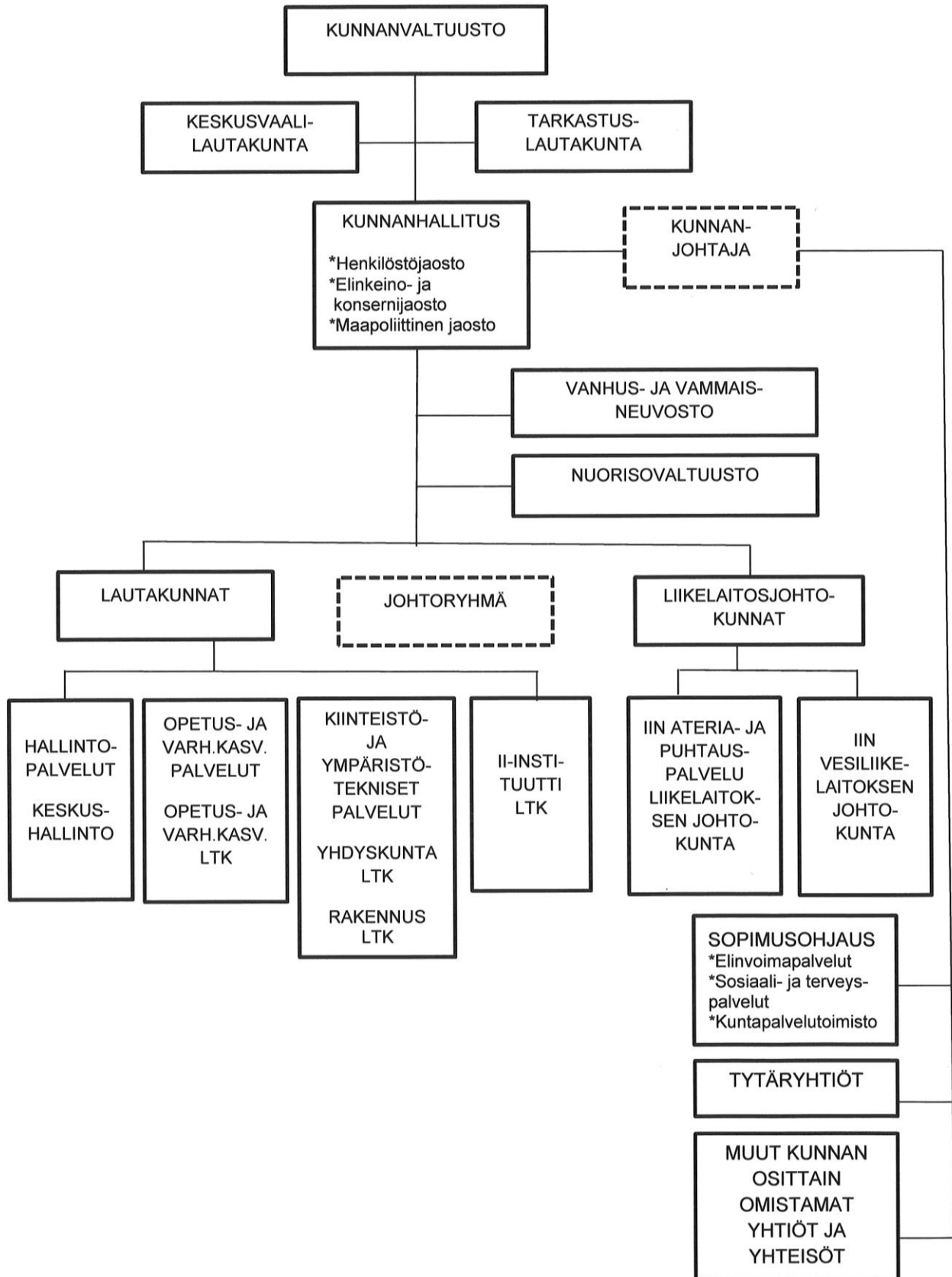
Kunnan palveluorganisaatioita ovat hallintopalvelut, opetus- ja varhaiskasvatustalautakunta, Ii-instituutti sekä kiinteistö- ja ympäristötekniiset palvelut. Iin ateria- ja tilapalveluliikelaitos tuottaa tukipalveluista ateria-, puhtaus- ja kiinteistönhoitopalvelut. Iin vesiliikelaitos tuottaa vesihuoltolain mukaiset talousvesi- ja jätevesihuollon palvelut toiminta-alueillaan.

Iin kunnan sosiaali- ja terveystalautakunta sekä kuntapalvelutoimiston palvelut (talous- ja palkkahallinto- sekä tietopalvelut) tuottaa Oulunkaaren kuntayhtymä. Elinkeinopalveluista vastaa Micropolis Oy. Oulu-Koillismaan pelastuslaitos tuottaa Iin kunnalle palo- ja pelastustoimen palvelut. Ympäristöpalvelut järjestää Pudasjärven kaupunki ja maaseutuviranomaispalvelut sekä joukkoliikenteen Oulun kaupunki.

Palvelualueiden ja palvelutuottajien yli hallintorajoja ylittävää toimintaa on työllistäminen, jota kehitetään yhdessä kaikkien toimijoiden kanssa.

IIN KUNNAN ORGANISAATIO- JA TOIMINTAMALLIKAAVIO

Johtamis- ja hallintojärjestelmän uudistus v. 2019 alusta

II-KONSERNI

lin kunta

Tytäryhtiöt

Energialiiketoiminta

omistusosuus

lin Energia Oy 100 %

Asunto-osakeyhtiöt

omistusosuus

lin Vuokratalot Oy 100 %

Kiinteistöyhtiöt

lilaakso Oy 100 %

Kiinteistö Oy Kuivaniemen So-
taveteraani 57,14 %

Muut yhtiöt

Kuiva-Turve Oy 50 %

Osakkuusyhtiöt

omistusosuus

Kiinteistö Oy Vatingin
Pooki 26,32 %

lin Micropolis Oy 46,15 %

Säätiöt

lin palvelusäätiö 80 %

Kuntayhtymät

Oulun seudun koulutuskunta-
yhtymä 1,9 %

Oulun Ammattikorkea-
koulu Oy 3,91 %

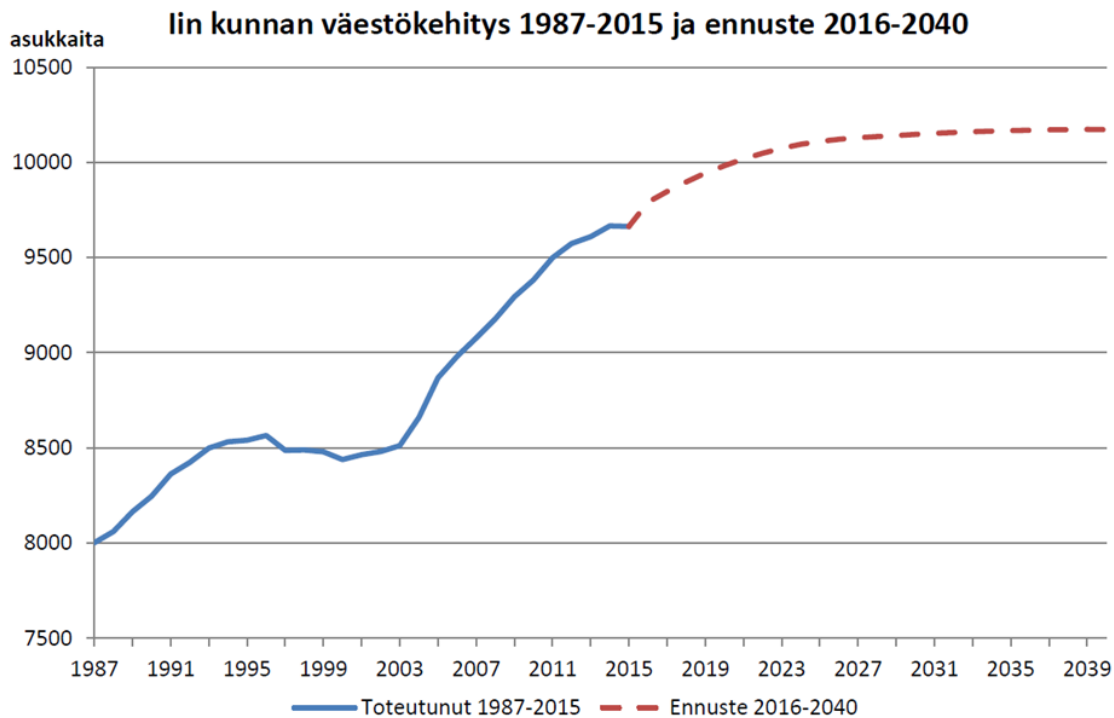
Pohjois-Pohjanmaan
SHP ky 2,59 %

Pohjois-Pohjanmaan
liitto 1,99 %

Oulunkaaren kunta-
yhtymä 30,92 %

2. IIN KUNNAN TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA KEHITYSNÄKYMÄT

2.1. Väkiluvun kehitys

(Asukasmäärään on laskettu takautuvasti yhteen myös entisen Kuivaniemen kunnan asukasmäärät)

vuosi/ikäkertymä	yhteensä	0-4 v	5-14 v	15-29 v	30-49 v	50-64 v	65-74 v	75-
31.12.2014	9 664	767	1 561	1 469	2 182	1 961	911	813
31.12.2015	9 659	740	1 562	1 432	2 184	1 960	963	818
31.12.2016	9 634	704	1 557	1 430	2 151	1 954	992	846
31.12.2017	9 797	701	1 587	1 445	2 187	1 972	1 042	863
31.12.2018	9 862	644	1 614	1 435	2 184	1 975	1 132	878

Jakkukylän osakuntaliitoksen myötä 1.1.2018 kunnan väkiluku lähentelee 10 000 asukkaan rajaa.

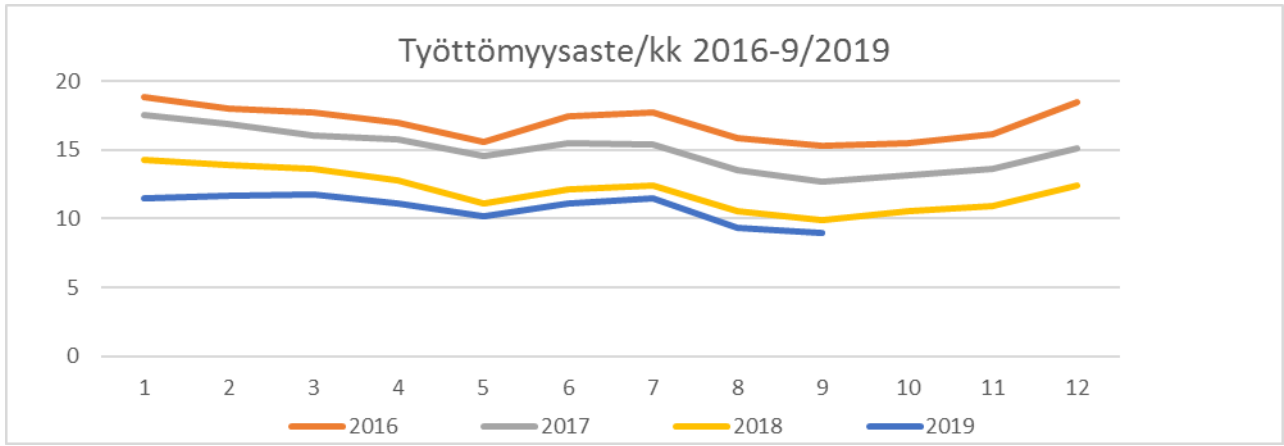
2.2. Työllisyys ja työllisyyden edistäminen

2.2.1 Työllisyys

Työllisyyden kehityksessä lissä vuonna 2016 tapahtunut käänne parempaan suuntaan on jatkunut edelleen. Keskimääräinen työttömyysaste lissä vuonna 2016 oli 17 %, vuonna 2017 15 %, vuonna 2018 12,1 % ja ajalla 1.1.-30.9.2019 10,8 %. Työttömyysaste oli pienimmillään tällä vuosikymmenellä syyskuussa 2019, jolloin työttömyysaste lissä oli 9,0 %. Edellisvuoden syyskuuhun verrattuna työttömien määrä väheni 23 henkilöllä (-6 %). Työttömyys on laskenut vuoden takaisesta tilanteesta eniten naisten (-22) ja yli 50-vuotiaiden (-25) ryhmissä. Syyskuussa 2019 työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta (työttömyysaste) koko maassa oli 8,6 % ja Pohjois-Pohjanmaalla 9,2 %, mikä on samaa tasoa (-0,3 prosenttiyksikköä) kuin vuosi sitten. Oulunkaaren kuntayhtymän alueella työttömyysaste syyskuussa 2019 oli 9,4%. Avoimina olevien työpaikkojen määrä on kasvanut. Vuonna 2018 avoimina oli kuukausittain keskimäärin 35 uutta työpaikkaa ja ajalla 1.1.-30.9.2019 keskimäärin 58 avointa työpaikkaa. Positiivisesta työllisyydenkehityksestä huolimatta yli 50-vuotiaiden ja osa-työkykyisten työttömyyden vähentämiseen tarvitaan edelleen tukitoimia.

Työttömyysaste

	Tammi	Helmi	Maalis	Huhti	Touko	Kesä	Heinä	Elo	Syys	Loka	Marras	Joulu
2016	18,9	18,0	17,7	17,0	15,6	17,5	17,7	15,9	15,3	15,5	16,2	18,5
2017	17,6	16,9	16,1	15,8	14,6	15,5	15,4	13,5	12,7	13,2	13,6	15,1
2018	14,3	13,9	13,6	12,8	11,1	12,1	12,4	10,6	9,9	10,6	10,9	12,4
2019	11,5	11,7	11,8	11,1	10,2	11,1	11,5	9,3	9,0			

Työllisyyskatsaus työvoimasta ja työttömistä työnhakijoista syykuussa 2016-2019

	Työvoima	Työttömien työnhakijoiden osuus% työvoimasta	Työttömät työnhakijat yhteensä	Miehet	Naiset	Alle 20 v	Alle 25 v	Yli 50 v	Pitkäaik. työttäm.	Vammaiset ja pitkäaik. sairaat	Avoimet työpaikat
9/2019	4234	9,0	380	222	158	12	42	158	108	54	53
9/2018	4084	9,9	403	223	180	9	36	183	114	67	35
9/2017	4132	12,7	524	300	224	21	68	234	180	86	37
9/2016	4141	15,3	632	353	279	22	70	275	216	98	33

Iin työttömyysaste verrattuna Pohjois-Pohjanmaan ja Oulunkaaren seutukunnan tilanteeseen vuosina 2016-2019 syyskuun tilanteen mukaan

Työttömyysaste %	9/2016	9/2017	9/2018	9/2019
Pohjois-Pohjanmaa	13,8	11,6	9,5	9,2
Oulunkaaren sk	15,2	13,8	10,4	9,4
Ii	15,3	12,7	9,9	9,0

2.2.2 Työllisyyden edistäminen

Kuntien vastuu pitkäaikaistyöttömyydestä on taloudellisesti merkittävä. Kunnat ovat maksaneet vuoden 2015 alusta lukien työttömyyden perusteella työmarkkinatukea yli 300 päivää saaneiden henkilöiden työmarkkinatuen kustannuksista 50 % ja yli 1 000 päivää työmarkkinatukea saaneiden osalta 70 %. Kunnan työllistämispalvelut koordinoivat, seuraavat ja kehittävät työttömien aktivointiin ja työllistymisen edistämiseen liittyviä palveluita ja toimintoja yhteistyössä sidosryhmien kanssa ensisijaisesti pitkään työttömänä olleiden työnhakijoiden ja työttömien nuorten työelämävalmiuksien lisäämiseksi. Kunnan työllistämispalveluihin kuuluvat mm. kuntouttava työtoiminta, työkokeilut, työpajatoiminta, työhönvalmennus sekä työllistämistoimintaa harjoittavien yhteisöjen ja yritysten tukeminen pitkään työttömänä olleiden henkilöiden ja nuorten työllistämässä työllistämisen kuntalisällä ja liRekry-tuella. Työllistämishankkeilla kehitetään uusia toimintamalleja edistämään pitkään työttömänä olleiden henkilöiden ja nuorten työllistymistä.

Kunta työllistää palkkatuella ensisijaisesti pitkäaikais- ja osatyökykyisiä työttömiä ja alle 29-vuotiaita työttömiä, joita uhkaa pitkäaikaistyöttömyys tai syrjäytyminen työmarkkinoilta. Työ- ja elinkeinotoimisto harkitsee tapauskohtaisesti, milloin työnhakijan sijoittumista työhön voidaan edistää myöntämällä palkkatukea. Palkkatuetun työn tulee parantaa työttömän työnhakijan ammattitaitoa ja työmarkkina-asemaa sekä edistää pitkään työttömänä olleen pääsemistä avoimille työmarkkinoille.

Vaikka työllisyyden kehityksen suunta on ollut viime vuosina noususuuntainen, ei Kelan työmarkkinatuen kuntaosuus ole vähentynyt samassa suhteessa työttömyysasteen laskun kanssa. Soviteltu työmarkkinatukea saavien osa-aikatyötä tekevien määrä on kasvanut.

Avoimet työpaikat lissä syyskuussa 2016-2019

	9/2016	9/2017	9/2018	9/2019
Pohjois-Pohjanmaa	2127	2751	3260	4269
Oulunkaaren sk	81	95	115	144
li	33	37	35	53

Palkkatuella työllistetyt henkilöt vuosina 2016-2018 ja 1-9/2019

	2016	2017	2018	1-9/2019
lin kunta	102	98	95	75
Oulunkaaren sk (li)	25	25	15	19
Yht. henkilöitä	127	123	110	94

Muut työllistymistä edistävissä toimenpiteissä olleet henkilöt vuosina 2016-2018 ja syyskuun loppuun mennessä 2019

	2016	2017	2018	9/2019
Työkokeilu	22	22	23	19
Kuntouttavatyötoiminta	80	70	63	62
Yht.	102	92	86	81

Kunta työllistää vuosittain talousarvioissa vahvistettujen määrärahojen puitteissa koululaisia kahden viikon ajaksi (60 h) omiin ja Oulunkaaren kuntayhtymän toimipisteisiin sekä tukee yrityksiä ja yhteisöjä iiläisten nuorten kesätyöllistämässä myöntämälle avustusta työllistämiseen KesäRekrysetelin muodossa. Vuosina 2017-2019 nuoria on kannustettu myös kesäyrittäjyyteen yhteistyössä lin Micropolis Oy: ja Business Oulun kesäyrittäjä-hankkeen kanssa.

Koululaisten kesätyöllistäminen vuosina 2016-2019

	2016	2017	2018	2019
Kunta	119	120	116	109
Yrityksille ja yhteisöille myönnetty kesäseteli	85	90	94	102
Kesäyrittäjyystuki	-	1	5	1
Yhteensä	204	211	219	212

2.3. Maankäyttö ja asuntorakentaminen

lin kunnan tavoitteena on positiivinen väestönkehitys sekä vireä ja monipuolinen elinkeinorakenne. lin kuntastrategiassa 2025 ja maapoliittisessa ohjelmassa 2018-2022 asetettujen tavoitteiden toteutumiseen varaudutaan maankäytön suunnittelulla ja maa-alueiden hankinnalla. Elinkeinotoiminnalle kaavoitettuja aluevarauksia on noin 45 ha. Teollisuustontteja on hyvin tarjolla, mutta kaupalliselle toiminnalle suunnattujen tonttien osalta tarjontaa on syytä monipuolistaa. Asuinrakentamiselle varattuja asemakaava-alueita on eri puolilla kuntaa. Asuintontteja on tarjolla muun muassa Liesharjun ja Illinsaaren (Saarenrinteen) alueella. Omakotitonttien osalta tonttivaranto riittää tämän hetken näkymien mukaan useiden vuosien tarpeisiin. Tulevissa kaavahankkeissa asuintonttien tarjontaa on kuitenkin syytä monipuolistaa ja lisätä esimerkiksi kerrostalotonttien tarjontaa. Maanhankintaan vuoden 2020 talousarvioon varataan 100 000 euron määräraha, ja kunta jatkaa neuvotteluja maankäytösopimuksista ja mahdollisista maanhankinnoista. Maanhankinnan painopistealueita ovat osayleiskaavassa esitetyt taajaman laajenemisaluet, Pentinkankaan alue ja Etelä-lilaakson alue.

Vuoden 2020 merkittävimmät kaavahankkeet ovat jo tällä hetkellä vireillä olevat lin strateginen yleiskaava 2040, Pentinkankaan asemakaavan muutos, Karhun osayleiskaavan tarkistaminen ja asemakaava sekä Jakkukylän osayleiskaava 2040. Lisäksi valmisteilla on tuulivoimayleiskaavoja. Tikkasenharjun asuinalueen laajentaminen on syytä aloittaa lähiaikoina laatimalla kaavarunko So-ro-sentien länsipuoliselle alueelle.

3. TALOUDELLINEN TILANNE JA KEHITYSNÄKYMÄT

3.1. Yleinen taloudellinen tilanne ja kuntatalouden kehitysnäkymät

(Lähde: VM, 7.10.2019)

Taloukasvu näyttää vielä lähiaikoina myönteiseltä huolimatta kansainvälisen talouden heikoista uutisista. Kotimainen kysyntä ylläpitää taloukasvua tulevina vuosina. Yksityisten investointien ja

kulutuksen kasvu hidastuu epävarman ulkoisen ympäristön heijastuessa suomalaisten yritysten ja kuluttajien odotuksiin. Julkisen kulutuksen ja investointien merkitys BKT:n kasvuille korostuu varsinkin ensi vuonna.

Julkisen talouden menot ovat pysyneet koko korkeasuhdanteen ajan tuloja suurempina. Julkisessa taloudessa on rakenteellinen alijäämä, joka ennusteen mukaan kasvaa lähivuosina. Julkista taloutta heikentävät vaimeneva talouskasvu, väestön ikääntymisestä johtuva menojen kasvu sekä hallitusohjelman mukaiset menonlisäykset.

Vuonna 2019 Suomen BKT kasvaa 1,5 %. Viennin kasvu on vaisua Euroopan talousnäkymien säilyessä epävarmoina. Asuinrakennusinvestoinnit supistuvat, mutta myös tuotannollisten investointien kasvu hidastuu kansainvälisen talouden suhdanteen heikentyessä. Yksityisen kulutuksen kasvu jatkuu ansiotason nousun sekä korkean työllisyyden tukemana.

BKT kasvaa 1,0 % v. 2020 ja 0,9 % v. 2021. Yksityisen kulutuksen kasvu hidastuu kotitalouksien säästämisasteen noustessa. Investointien osuus BKT:sta laskee. Keskeisten talouksien väliset kauppajännitteet heijastuvat maailmankauppaan ja vaikuttavat välillisesti Suomen vientiin. Talouskasvun hidastuminen ja nimellispalkkojen nousu alkavat asteittain heikentää työllisyyden kasvua. Työllisyysaste nousee 73,4 prosenttiin vuoteen 2021 mennessä työikäisen väestön edelleen vähentyessä. Työttömyysaste laskee hitaasti 6,2 prosenttiin v. 2021.

Suomen talous on ollut nopeassa kasvuvaiheessa pari viime vuonna. Ennusteen mukaan Suomen talous kasvaa v. 2020 edelleen, mutta kasvuvauhti tippuu alle 1 %:n. Kansainvälisen talouden epävarmuus heijastuu vientiin, taloutta kasvattaa kansalaisten usko hyvää huomiseen ja runsas rahankäyttö.

3.2. Kuntatalous

(Lähde: VM, 7.10.2019)

Kuntatalouden rahoitusasema oli viime vuonna kansantalouden tilinpidon tietojen mukaan 0,9 % alijäämäinen suhteessa bruttokansantuotteeseen. Kuntatalouden alijäämä syvenee edelleen kuluvana vuonna. Menoja kasvattavat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarpeen kasvun lisäksi mm. kunta-alan palkankorotukset ja kilpailukykysovimuksen lomarahaleikkauksen päättyminen, jonka vaikutus näkyy suurimmaksi osaksi jo v. 2019. Myös investointimenot jatkavat kasvuaan, sillä sairaaloiden ja koulujen rakentaminen sekä infrainvestoinnit jatkuvat vilkkaana.

Kuntatalouden tulot kasvavat menoja selvästi hitaammin. Väestön ikääntyminen lisää sosiaali- ja terveystalouden menoja n. 1,2 prosentilla vuosittain. Syntyvyyden kääntyminen laskuun puolestaan vähentää laskennallisesti varhaiskasvatus- ja koulutuspalvelujen tarvetta. Yhteensä palvelutarpeen kasvun arvioidaan lisäävän kuntien kulutusmenoja keskimäärin 0,5 % vuodessa.

Palvelutarpeen kasvun lisäksi kuntatalouden kulutusmenoja kasvattavat hallituksen päätösperäiset toimet. Pääministeri Rinteen hallitus lisää ja laajentaa kuntien tehtäviä ja velvoitteita kohdentamalla merkittäviä lisäpanostuksia sosiaali- ja terveystalouteen sekä koulutukseen. Keskeisiä toimia ovat muun muassa oppivelvollisuuden pidentäminen, vanhuspalveluiden henkilöstömitoituksen kasvattaminen ja peruspalvelujen saatavuuden parantaminen. Hallitusohjelman pysyvät menonlisäykset on suunniteltu toteutettavaksi etupainotteisesti, ja niiden arvioidaan kasvattavan kuntien kulutusmenoja vuoden 2023 tasossa n. 550 milj. eurolla.

Hallitusohjelman kertaluonteiset menonlisäykset lisäävät kuntatalouden menoja vuosittain keskimäärin 200 miljoonalla vuosina 2020–2022. Kuntatalouden kannalta rahallisesti merkittävimmät kertaluonteiset panostukset on kohdennettu perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen laatu- ja tasa-arvo-ohjelmiin sekä ammatillisen koulutuksen opettajien ja ohjaajien palkkaamiseen.

Kunta-alan virka- ja työehtosopimukset ovat voimassa maaliskuun 2020 loppuun saakka. Työttömyysasteen lasku lähelle rakenteellisen työttömyyden tasoa lisää työmarkkinoiden kireyttä, mikä vahvistaa palkankorotuspaineita ja synnyttää työvoimakapeikkoja talouteen. Tämän arvioidaan nostavan kansantalouden ansiokehitystä.

Kehitysurassa kunta-alan ansiokehityksen on oletettu mukailevan koko kansantalouden, vajaan 3 %:n vuotuista ennustettua ansiokehitystä. Työmarkkinoiden kireys näkyy jo kunta-alalla, sillä TEM:in ammattibarometrin mukaan työnantajilla on pulaa muun muassa sosiaali- ja terveysalan asiantuntijoista. Toisaalta palkankorotuspaineita hillitsee hidastuva talouskasvu. Koska henkilöstökulut muodostavat kuntien suurimman kuluerän, on palkkaratkaisuilla suuri merkitys talouden kehitykselle.

Investointien taso pysyy korkealla koko ennustejakson, sillä käynnissä olevat rakennushankkeet ovat monivuotisia ja investointipaineet pysyvät merkittävinä. Sosiaali- ja terveyspalvelujen rakennuksiin ja kouluihin myönnettyjen rakennuslupien määrä on edelleen kasvussa, ja aloituksia on siten odotettavissa lisää. Toisaalta suhdannetilanteen heikkeneminen ja kuntatalouden synkät näkymät voivat viivästyttää lopullisia investointipäätöksiä.

Kuntien rahoitusasema kohenee hieman v. 2020 kuluva vuodesta, mutta kohentaminen on väliaikaista ja sitä selittävät mm. ajoitukselliset tekijät. Etenkin valtionapujen nopein kasvu kohdistuu vuoteen 2020. Valtionapuja kasvattavat kilpailukyky sopimukseen liittyvien leikkausten osittainen poistuminen, valtionosuusindeksin jäädytyksen päättyminen ja verokompensaatioiden kasvu. Valtionapujen muutos ei kokonaisuudessaan merkitse kuntatalouden vahvistumista, vaan merkittävä osa valtionapujen kasvusta vastaa joko muiden tulojen vähennystä tai kustannusten kasvua.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain mukaan valtionosuus uuteen tai laajenevaan tehtävään on 100 %. Lisäksi hallitusohjelman mukaan kuntien tehtäviä ja velvoitteita lisääviin tai laajentaviin toimenpiteisiin osoitetaan täysi valtionrahoitus tai vastaavasti muita tehtäviä tai velvoitteita poistetaan.

Siksi pääministeri Rinteen hallituksen toimenpiteiden vaikutus kuntatalouteen on arvioitu tässä vaiheessa likimain neutraaliksi. Vaikka hallituksen toimet lisäävät kuntien menoja, kasvavat niihin liittyvät valtionavut lähes yhtä paljon.

Myös verotulojen kasvua kiihdyttää ensi vuonna kertaluonteinen tekijä, kun sivutoimen palkoista maksettavien veronpalautusten odotetaan vähenevän. Vuosina 2021–2023 verotulojen kasvua ylläpitää mm. ansiotason kasvu. Kuntien tulojen kehitys ei riitä parantamaan talouden tilaa, sillä investoinnit pysyvät mittavina ja sosiaali- ja terveyspalvelujen palveluntarve jatkaa väestön ikääntymisen vuoksi kasvuaan. Kuntien alijäämä syvenee vuosina 2021–2023. Talouden vahvistuminen edellyttää tuottavuutta lisääviä toimia ja rakenteellisia uudistuksia sekä kuntien ja kuntayhtymien omia sopeutustoimia.

Koska mahdollisuudet menopuolen sopeutukseen on erityisesti pienimmissä kunnissa usein jo käytetty, kohdistuu kunnallisveroprosentteihin lähivuosina huomattavaa korotuspainetta.

Paikallishallinnon velka suhteessa BKT:hen supistui v. 2017, mutta kääntyi v. 2018 uudelleen kasvuun. Velkasuhteen kasvu kiihtyy kuluva vuonna ja jatkuu paikallishallinnon alijäämien ja hidastuvan talouskehityksen vuoksi ripeänä koko ennustejakson.

3.3. Vero- ja maksuperustemuutosten vaikutus kuntatalouteen

(Lähde: VM, 7.10.2019 ja Kuntaliitto)

Kunnallisvero

Verotulotilitykset jaksottuvat vuodelle eri tavalla kuin aikaisempina vuosina verotuksen juostavan valmistumisen takia. Tämä muutos on alkanut verovuodesta 2018, jossa luonnollisten ja yritysten tuloverotuksessa siirrytään verovelvolliskohtaiseen verotuksen valmistumiseen (ns. verotuksen joustava valmistuminen). Verovelvollisten verotus päättyy joustavasti kesä-lokakuun välillä. Muutos merkitsee, että jäännösverojen periminen ja veropalautusten maksatus aikaistuu. Koska veronpalautukset peritään veronsaajilta (esim. kunnilta) ja jäännösverot tilitetään veronsaajille, niin tilitykset aikaistuvat kummaltakin osin. Tällä muutoksella on suuri vaikutus kuntien verotilityksiin.

Valtionvarainministeriön esityksen mukaan ansiotuloveroperusteita ehdotetaan tarkistettavaksi vuonna 2020 ansiotasoindeksin muutosta vastaavasti. Muutoksen arvioidaan pienentävän kun-

nallisveron tuottoa 196 milj. eurolla vuonna 2020. Ansiotuloverotusta ehdotetaan lisäksi kevennettäväksi yhteensä 200 milj. eurolla korottamalla työtulovähennystä, kunnallisverotuksen perusvähennystä sekä valtion- ja kunnallisverotuksen eläketulovähennyksiä. Kevennys kohdistetaan ensisijaisesti pienituloisille palkka-, eläke- ja päivärahatulon saajille. Työtulovähennyksen korotuksen arvioidaan pienentävän kunnallisveron tuottoa 48 milj. eurolla vuonna 2020, perusvähennyksen korotuksen 59 milj. eurolla ja valtion- ja kunnallisverotuksen eläkevähennyksen korottamisen yhteensä arviolta 25 milj. eurolla.

Asuntolainan korkojen vähennyskelpoisen osuuden pienentämistä jatketaan hallitusohjelman mukaisesti siten, että vuonna 2020 asuntolainan koroista on vähennyskelpoista 15 prosenttia. Muutoksen arvioidaan lisäävän kunnallisveron tuottoa 10 milj. eurolla. Kotitalousvähennystä supistetaan yhteensä 92 milj. eurolla. Muutoksen arvioidaan lisäävän kunnallisveron tuottoa 36 milj. eurolla. Määräaikaisesta ns. avainhenkilölaista tehdään pysyvä ja palkkatulon lähdevero huojennetaan. Muutoksen arvioidaan pienentävän kunnallisveron tuottoa 3 milj. eurolla vuonna 2020. Hallitusohjelman mukaisesti kuntien veromenetykset kompensoidaan täysimääräisesti.

Yhteisövero

Vuonna 2020 voimaan tulevan yhteisöjen tulolähdejaon poistamista koskevan muutoksen on arvioitu pienentävän yhteisöveron tuottoa vuositasolla noin 11 milj. euroa. Vuonna 2019 voimaan tulleen korkovähennysrajoitusta koskevan sääntelyn muutoksen arvioitiin kasvattavan yhteisöveron tuottoa noin 10 milj. euroa vuonna 2019 ja täysimääräisenä noin vuoteen 2030 mennessä yhteensä 30 milj. euroa vuodessa. Edellä mainittujen vastakkaissuuntaisten veroperustemuutosten vaikutusten johdosta vuodelle 2020 ei tehdä kompensatiosta johtuvaa yhteisöveron jako-osuusmuutosta.

Hallituksen budjettiriihessä vuodelle 2020 sovittiin, että hallitus selvittää ja valmistelee esityksen kaksinkertaisista poistoista kone- ja laiteinvestointeihin investointien kannustamiseksi neljän vuoden ajaksi. Lisäksi hallitus selvittää mahdollisuutta antaa esitys määräaikaisesta tutkimusyhteistyökannustimesta. Tavoitteena on uudistusten voimaantulo vuonna 2020. Molemmat uudistukset alentaisivat yhteisöveron tuottoa. Tällä ei olisi kuitenkaan vaikutusta kuntien verotuloihin, koska hallitusohjelman mukaan veroperustemuutoksista aiheutuvat verotuottomuutokset kompensoidaan kunnille, joten tässä yhteydessä kuntien osuutta yhteisöveron tuotosta korotettaisiin vastaavasti. Talousarvioesitykseen liittyvien veroperustemuutosten vaikutukset kuntien osuutta yhteisöveron tuotosta korotettaisiin vastaavasti.

Kiinteistövero

Vuodelle 2020 ei tule muutoksia kiinteistöverotukseen eikä veroprosentteihin.

Valtionvarainministeriöllä on meneillään hanke rakennusten arvostamisjärjestelmän uudistamiseksi kiinteistöverotusta varten (VM152:00/2017). Tilastokeskus vastaa toteutuksesta, jossa on mukana myös Kuntaliitto ja Verohallinto. Tavoitteena on saada rakennusluokitusjärjestelmä valmiiksi kuluvan vuoden aikana yhtä aikaa maapohjien arvostamisjärjestelmän uudistamisen kanssa. Verotuksen uudistamisen tarkoituksena on lisätä kiinteistöverotuksen oikeudenmukaisuutta. Uusitus voidaan ottaa käyttöön vuoden 2022 kiinteistöverotuksessa.

Kuntien valtionavut

Valtion talousarvioesityksessä kuntien valtionavut vuodelle 2020 ovat 11,6 mrd. euroa, mikä on 8 prosenttia enemmän kuin vuonna 2019. Laskennalliset valtionosuudet ovat yhteensä 8,1 mrd. euroa eli 16 prosenttia vähemmän kuin vuoden 2019 varsinaisessa talousarviossa. Tämä johtuu siitä, että aiemmin kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen sisältyneet verotulomenetysten kompensatiot maksetaan jatkossa erilliseltä määrärahamomentilta, eikä niitä lueta enää valtionosuuksiksi. Mikäli veromenetysten kompensatiot otettaisiin edelleen mukaan, laskennallisten valtionosuuksien muutos olisi lähes 7 prosenttia vuoden 2019 varsinaiseen talousarvioon verrattuna.

Peruspalvelujen valtionosuuteen ehdotetaan 7 074 milj.euroa joka on 1 654 milj.euroa vähemmän kuin vuoden 2019 varsinaisessa valtion talousarviossa. Valtionosuuden pienentyminen joh-

tuu kuntien veromenetys kompensatioiden siirtämisestä omalle momentille. Jos kompensatio huomioidaan, nousee peruspalvelujen valtionosuus vuodesta 2019 vuoteen 2020 noin 600 milj. euroa. Tämä kasvu ei kaiken kaikkiaan vahvista kuntataloutta, vaan merkittävä osa valtionosuiden kasvusta vastaa joko muiden tulojen vähennystä tai kustannusten kasvusta.

Vuoden 2019 tasoon verrattuna valtionosuutta kasvattaa 264 milj.euroa kilpailukykysojopimukseen liittyvän valtionosuuden leikkauksen pienentyminen. Valtion ja kuntien väliseen kustannustenjaon tarkistukseen liittyen valtionosuutta korotetaan 102 milj. euroa, ja indeksikorotus (2,4 %) lisää valtionosuutta noin 166 milj. euroa. Asukasluvun ja laskentatekijöiden muutos lisää valtionosuutta hieman yli 18 milj. euroa.

Hallitusohjelman mukaisesti uusina tai laajenevina tehtävinä esitetään subjektiivisen varhaiskasvatusoikeuden laajentamista, ryhmäkokojen pienentämistä varhaiskasvatuksessa, perheiden ja elämäntilanteiden moninaisuuden tukemista sekä Vaasan keskussairaalan muuttamista laajan päivystyksen sairaalaksi. Lisäksi toteutetaan jo aiemmin päätetyt lastensuojelun jälkihuollon yläikärajan nosto 21 vuodesta 25 vuoteen ja A1-kielen opetuksen varhentaminen peruskoulussa. Kaikkiaan valtionosuutta korotetaan kuntien tehtävien lisäyksiin liittyen noin 36 milj. euroa.

Valtionosuudesta on tarkoitus käyttää 10 milj. euroa kuntien valtionosuuden harkinnanvaraiseen korottamiseen. Valtionosuusprosentti vuodelle 2020 on 25,46. Se on 0,09 prosenttiyksikköä korkeampi kuin vuonna 2019. Muutos johtuu uusien ja laajenevien tehtävien toteuttamisesta siten, että niiden valtionosuus on 100 prosenttia sekä siitä, että peruspalvelujen valtionosuusmomentilla olevista määräaikaista lisäyksistä ja vähennyksistä on viety kolme pysyväisluonteista vähennystä valtionosuusprosenttiin.

Kuntien verotulomenetysten kompensatiot ehdotetaan siirrettäväksi kuntien peruspalvelujen valtionosuusmomentilta omalle momentilleen. Vuonna 2019 kunnille maksettiin peruspalvelujen valtionosuusmomentilta kompensatioita 1 967 milj. euroa vuosina 2010–2019 toteutetuista, valtion päättämistä veroperustemuutoksista. Vuoden 2020 kompensatio on 285 milj. euroa. Yhteensä kunnille maksettavat verotulomenetysten kompensatiot ovat 2 252 milj. euroa vuonna 2020.

3.4. lin kunnan talous

lin kunnan taseessa ei ole kattamatonta alijäämää. Taseeseen oli kertynyt ylijäämää vuoden 2019 alussa 4,089 milj.euroa. Koko lin kunnan kuntakonsernissa ylijäämää oli 13,144 milj.euroa. lin kunta on pystynyt viime vuoden 2018 tilinpäätöksessä kattamaan investointimenoista vain 19,68 % tulo-rahoituksella ja sama tunnusluku vuoden 2017 tilinpäätöksessä oli 53,42 %. Vuoden 2020 talousarviossa vuosikate on 490.007 euroa. Näin ollen vuosikate kattaa investoinneista 9,62 % loppu katetaan lainan otolla. Nettoinvestointinetto on 5,092 milj. euroa, josta lin vesiliikelaitoksen osuus on 0,770 milj. euroa. Tässä taloudellisessa tilanteessa kunta on varautunut ottamaan ensi vuoden aikana lisää pitkäaikaista lainaa 9,1 milj. euroa, jolla maksetaan aikaisemmin nostettuja lainoja 4,450 milj. euroa. Loppu lainan nostosta käytetään investointien rahoittamiseen.

Kuluvan vuoden talousarviossa ja toteumassa on nähtävillä, että kunnan talous pysyy vuoden 2019 talousarviossa ja odotetaan että alijäämä jäisi noin 2 milj. euroon. Vuoden 2020 talousarvion loppusumma tulee olemaan tämän vuoden toteuman tasoa. Talousarvion 2020 tulosta parantaa talousarviovuodelle kuntaliiton ennustama verotulojen 7,9 % kasvu tämän vuoden verotuloista. Näin ollen verotuloja odotetaan kertyvän yhteensä 34,060 milj. euroa. Valtionosuuksien kasvu on 9,4 %, joka on asukasta kohti laskettuna 262 e/asukas. Yhteensä valtionosuuksia tilitetään lin kunnalle 30,137 milj. euroa ensi vuoden aikana

Vuoden 2020 talousarvion laadinnassa on otettu huomioon varhaiskasvatuspalveluiden kysynnän kasvu ja oppilasmäärän nousu, johon on varauduttu opetus- ja varhaiskasvatuspalveluiden talousarviossa.

Talousarvion käyttötaloustulot on arvioitu laskevan 1,7 % ja käyttötalousmenojen kasvuksi on arvioitu 1,6 %. Verotulojen ja valtionosuuksien kasvuprosentti on verrattuna edellisen vuoden talousarvioon 4,7 %. Kaikki kunnan tulot yhteenlaskettuna ovat 72,1 milj. euroa (nousu 4,0%) ja menot ovat 71,6 miljoonaa euroa (nousu 1,5%) eli kunnan menot katetaan tulo-rahoituksella. Investoinnit ja pitkäaikaisten lainojen lyhennykset katetaan suurimmaksi osaksi lainarahoituksella.

3.5. lin kunnan kuntastrategia vuoteen 2025

Strategia määrittää lin kunnan kehittämisen suuntaviivat lähivuosiksi. Visio ja päämäärät kuvaavat tulevaisuuden tahtotilaa eli sitä millaiseksi lin halutaan kehittyvän. Strategiatyössä on tehty valintoja eli etsitty ja valittu keinoja, joilla visio ja päämäärät tullaan saavuttamaan. Strategiaa tarvitaan muuttuvassa toimintaympäristössä. Strategia luo pohjan kunnan johtamiselle ja kehittämiselle. lin kunnanvaltuuston asettamat linjaukset ja tavoitteet tehdään todeksi luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden päätösten sekä henkilökunnan työn kautta.

Strategia huomioidaan talousarviokäsittelyssä kaikissa lautakunnissa ja johtokunnissa. Strategian saavuttamiseksi ovat kaikki toimielimet nostaneet omasta toiminnastaan mittareita strategian tavoitteiden saavuttamiseksi.

lin kunnanvaltuusto hyväksyi kuntastrategian 19.3.2018 § 24.

Kuntalain mukaan kuntastrategia on käsiteltävä valtuustokausittain. Seuraava kuntastrategia tulee valtuuston käsiteltäväksi keväällä 2022.

PÄÄMÄÄRÄT

1. Mahdollistava ja rohkea li: Yritysten liikevaihto ja uusyritysperustanta ovat kasvussa
Keinot
  - 1.1. Nopeat yhteydet: Liikenne- ja viestintäyhteydet ovat maan huippua.
  - 1.2. Rohkaiseva maankäyttö: lissä kaavoitetaan reippaasti.
2. Viihtyisä koti: Kuntalaiset kokevat elämänsä hyväksi ja kunnan väkiluku kasvaa.
  - 2.1. Terve elämä: Ympäristö ja tarjonta kannustavat toimintaan.
  - 2.2. Meidän li: Yhdessä tekeminen on iiläinen elämäntapa.
3. Vahva kunta: Talous on tasapainossa ja henkilöstö sitoutunutta.
  - 3.1. Kestävä konsernitalous: Kunta kasvaa kehittämällä.

- 3.2. Osallistuvat kuntalaiset: Aito kuuleminen ja yhdessä tekeminen vahvistavat kuntaa.
 3.3. Osaavat tekijät: Kuntaa johdetaan tiedolla.

3.6. Meidän li Hyvinvointi -malli

Kuntalain mukaan kunnan tehtävänä on edistää asukkaidensa hyvinvointia ja kestäväää kehitystä alueellaan. Kunnan on seurattava asukkaattensa terveyttä ja hyvinvointia sekä niihin vaikuttavia tekijöitä väestöryhmittäin sekä kunnan palveluissa toteutettuja toimenpiteitä, joilla vastataan kuntalaisten hyvinvointitarpeisiin. Kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpiteistä on raportoitava valtuustolle vuosittain.

Lin kunta on allekirjoittanut Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointisopimuksen, jossa sitoudutaan edistämään ja kehittämään pohjoispohjalaisten ihmisten hyvinvointia. Sopimus koskee vuosia 2019-2025.

Hyvinvointikertomus sisältää eri hallinnonalojen raportin kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä hyvinvointisuunnitelman tulevista toimenpiteistä. Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointisopimuksen mukaan kuntalaisten osallisuus, toimijuus ja vaikuttaminen ovat hyvinvointijohtamisen lähtökohta. Lin hyvinvointisuunnitelman tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit vuodelle 2020 perustuvat kuntalaisten hyvinvointityöpajoissa esiin tulleisiin iiläisten ihmisten kokemuksiin hyvinvoinnista, hyvästä arjesta ja elämästä. Kunnan asukkaiden hyvinvointia käsitellään ikäryhmittäin.

Vuoden 2019 alusta lin kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen Hyte -työryhmänä on toiminut lin kunnan johtoryhmä, jossa jäsenenä ovat kaikki toimialajohtajat sekä Oulunkaaren kuntayhtymän ja lin Micropoliksen edustajat. Hyte -työryhmä johtaa kunnan hyvinvointityötä, joka perustuu lakiin, kuntastrategiaan, kunnanhallituksen hyväksymään Meidän li -hyvinvointimalliin sekä Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointisopimukseen.

Hyvinvoinnin edistäminen kuuluu kaikille. Se on kaikkien toimialojen ja toimijoiden asia. Hyvinvointityötä tehdään yhteistyössä järjestöjen, yritysten sekä muiden hyvinvointiverkostotoimijoiden kanssa. Vuoden 2020 tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit on nostettu jokaiselta toimialalta lin kunnan talousarvioon ja niiden toteutumista seurataan talousarvion raportointiaikataulussa vuosittain. Tavoitteiden ja toimenpiteiden asettamisessa on otettu huomioon eri ikäryhmät: iiläiset lapset ja nuoret, työikäiset, vanhukset sekä erityisryhmät.

3.7. Omistajapolitiikka ja ohjaus

Kunnan omistajapolitiikka on kunnan johtamisen väline. Omistajapolitiikan tavoitteena on tukea kunnan strategian toteutusta. Omistajapolitiikka määrittelee missä tehtävissä ja hankkeissa kunta on mukana omistajana ja sijoittajana. Samalla määritellään omistukselle asetettavat tuotto- ja muut tavoitteet, pääoman käytön ja palvelutuotannon tuotantovälineiden hankinnan periaatteet sekä se, kuka omaisuuden käytöstä vastaa ja miten omaisuuden hallinnan johtaminen ja raportointi on järjestetty.

Valtuusto päättää kunnan omistajapoliittisista linjauksista. Linjaukset ovat toimintaa suuntaavia ja näin ollen suhteellisen pysyviä. Omistajapoliittisia linjauksia voidaan täydentää esimerkiksi kunnan maapoliittisessa ohjelmassa tai asuntostrategiassa. Omistajapoliittisia ratkaisuja sisältyy muun muassa kunnan toiminta- ja taloussuunnitelmaan ja yksittäisiin investointipäätöksiin.

Omistajaohjaus ja –valvonta kuuluu valtuustolle, toimeenpano hallitukselle sekä valvonta tarkastuslautakunnalle. Toimihenkilöorganisaatiossa omistajaohjaus kuuluu kunnanjohtajalle. Kunnan tytäryhteisöjen toiminnasta vastaavat näiden omat hallintoelimet. Henkilöiden ja toimielinten työn- ja vastuunjako sekä raportointijärjestelmät on määriteltävä yksiselitteisesti. Yhteistyö ja sitoutuminen tavoitteisiin ovat ehdoton edellytys kunnan menestykselle.

Kunnanvaltuusto on hyväksynyt omistajapoliittiset linjaukset kokouksessaan 12.9.2016 §71.

Omistajapoliittiset tavoitteet 2020

- 1) Käynnistetään vuokra-asuntotuotannon uudistaminen.
- 2) Tarpeettomien kiinteistöjen myyntiä ja purkua jatketaan
- 3) Maanhankinnassa keskitytään raakamaan hankintaan lin keskustaaajaman osayleiskaavassa sekä Asemakylän osayleiskaavassa osoitetuilta alueilta
- 4) Metsäomaisuuden inventointi / metsäsuunnitelma

4. TALOUSARVION JA -SUUNNITELMAN RAKENNE JA SITOVUUS

4.1 Talousarvion rakenne ja sitovuus

Kuntalaissa säädetään kuntien talousarvion rakenteesta. Kuntalain mukaan talousarviossa on käytötalous-, investointi-, tuloslaskelma- ja rahoitusosa. Sama rakenne on taloussuunnitelmassa ja tilinpäätöksen talousarvion toteutumisvertailussa. lin kunnan liikelaitokset lin vesiliikelaitos ja lin ateria- ja tilapalveluliikelaitos esittävät erilliset talousarviot osana kunnan talousarviokirjaa. Liikelaitosten luvut sisällytetään ja esitetään osana koko kunnan lukuja. Peruskunnan luvut ja sitovuustasot esitetään erikseen. Talousarviossa on koottuna talousarviovuoden ja suunnitelmakauden kehittämishankkeet ja projektit. Investointi- ja käyttötalousmäärärahoille on määritelty sitovuustasot. Tytäryhtiöiden toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet on esitetty erikseen.

Talousarviossa ja taloussuunnitelmassa hyväksytään kunnan toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Talousarvio ja -suunnitelma ovat laadittava siten, että edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen enintään neljän vuoden pituisena suunnittelukautena, jos talousarvion laatimisvuoden taseeseen ei arvioida kertyvän ylijäämää. Jos taseen alijäämää ei saada katetuksi suunnittelukautena, taloussuunnitelman yhteydessä on päätettävä yksilöidyistä toimenpiteistä suunnittelukaudella.

Talousarvioon otetaan toiminnallisten tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. lin kunnan määrärahat ovat pääosin bruttomääräisiä poikkeuksena Oulunkaaren sosiaali- ja terveystalouden järjestämissopimus, joka on nettomääräinen. Lisäksi Micropoliksen ja lilaakson kanssa tehty elinkeinobudjetti on nettomääräinen.

Kuntalain mukaan kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarvioita. Talousarvio ja -suunnitelma sitovat toimielimiä ja henkilöstöä ja ovat samalla näiden valvontavälineitä. Talousarvioon tehtävistä sitovista määrärahamuutoksista päättää valtuusto. Kuntalain mukaan valtuusto vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta.

Talousarvion ja -suunnitelman laadinnan keskeisiä perusteita ovat kuntastrategian toiminnalle ja tavoitteille asetetut tavoitteet.

4.2 Talousarvion osat

4.2.1 Käyttötalousosa

Talouden ohjaaminen tapahtuu vuosittain tehtävällä talousarviolla ja suunnitelmakauden kattavalla taloussuunnitelmalla. Erilliset yhteistyösopimukset tehdään kunnan ulkopuolisten palvelutuottajien kanssa. lin kunnan strategia vuoteen 2025 on talousarvion laadinnan pohjana, jonka perusteella laaditaan vuoden 2020 talousarvio. Lisäksi talousarvion laadintaa ohjaa Resurssiviisauden tiekartta, josta on valittu painopistealueiksi jätehuolto, materiaalien uudelleen käyttö ja jakamistalous. Lisäksi talousarvion laadintaa ohjaa Meidän li –hyvinvointimalli.

Tuloarviot ja määrärahat osoitetaan vain niiden tehtävien suorittamisesta aiheutuvien menojen kattamiseen, joihin toimielin voi vaikuttaa. Näin ollen ns. vyörytys- ja muut laskennalliset erät eivät sisälly määrärahalla katettaviin menoihin. Kunnan palvelualueet hallinto, lautakunnat ja liikelaitosten johtokunnat vastaavat palveluprosessien laadukkaasta ja taloudellisesta toimivuudesta, jossa hen-

kilöston osaaminen ja motivoituminen korostuvat. Talousarvioon huomioidaan sisäiset käyttötalousmenot sekä kunnan ja liikelaitosten väliset sisäiset maksut ja korvaukset sekä talousarvioon otetaan mukaan kaikki arvioitavissa olevat kalenterivuoden tulot ja menot bruttomääräisinä. Käyttötalousosasta euroina laskettuna noin puolet palveluista tuotetaan kunnan ja liikelaitosten omalla toimintana. Toisesta puolesta tehdään vuosittain palvelusopimukset ulkoisten tuotantoorganisaatioiden kanssa.

Tehtävän käyttötalousosaan otetaan tuloarviot tehtävälle varainhoitovuoden aikana suoritteiden luovuttamisesta saatavista tuloista ja muista lopullisesti tehtävälle kuuluvista tuloista. Lisäksi tehtävään budjetoidaan erikseen valmistus omaan käyttöön tulona, jos tehtävä valmistaa aktivoitavan hyödykkeen kunnan omaan käyttöön eikä valmistuskustannuksia budjetoida menonsiirtona tehtävän menoja vähentäen.

Muutoksena käyttötalousmenoihin verrattuna edelliseen vuoteen on, että kunnan toimialojen sisäisistä vuokrista on vähennetty poistojen osuus. Poistot on kirjattu suoraan sille toiminnolle, jonka käytössä kyseinen rakennus on. Poikkeuksena ovat rakennukset, jotka ovat useamman hallintokunnan käytössä, eikä poistoja voida suoraan kohdentaa kyseiselle toiminnalle.

Tavoitteisiin liittyvät talousarviovuotta koskevat toimenpiteet ovat valtuustoon nähden sitovia. Lautakunnissa ja liikelaitosten johtokunnissa voidaan käyttösuunnitelmien yhteydessä määrittää tulosalue- ja tulosyksikkökohtaisesti yksityiskohtaisempia ja määrältään useampia tavoitteita/toimenpiteitä, joita talousarviovuoden aikana lautakunnat ja johtokunnat voivat seurata.

4.2.2. Liikelaitokset

	Sitovuustarkastelu		Eliminoinnit		Kunnan tuloslaskel- maosa ml. Liikelaitok- set
	Kunnan tuloslaskel- maosa pl. liikelaitok- set	Liikelaitok- set yhteensä	Kunta	Liikelaito- s	
Toimintatuotot					
Myyntitulot, ulkoiset	514 652	3 161 113			3 675 765
Myyntitulot, sisäiset	5 000	2 626 820	-5 000	-2 626 820	0
Tuet ja avustukset	1 148 842	0			1 148 842
Tuet ja avustukset, kunnalta	0	0	0		0
Maksutuotot	691 527	0			691 527
Muut toimintatuotot, sisäiset	926 211	2 220 244	-926 211	-2 220 244	0
Muut toimintatuotot, ulkoiset	575 320	1 556 736			2 132 056
Valmistus omaan käyttöön		6 000			6 000
Toimintatuotot ja omakäyttö yht.	3 861 552	9 570 913	-931 211	-4 847 064	7 654 190
Toimintamenot					
Henkilöstömenot	-18 929 545	-3 075 196			-22 004 741
Palvelujen ostot, sisäiset	-2 490 940	-75 780		2 566 720	0
Palvelujen ostot, ulkoiset	-39 730 829	-1 697 735			-41 428 564
Aineet, tarvikkeet ja tavarat, sisäiset	-1 500	-63 600	5 100	60 000	0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat, ulkoiset	-1 170 732	-2 548 970			-3 719 702
Avustukset	-2 591 500	0			-2 591 500
Avustukset, liikelaitoksille	0			0	0
Muut toimintakulut, ulkoiset	-1 355 615	-226 110			-1 581 725
Muut toimintakulut, sisäiset	-2 209 528	-936 927		3 146 455	0
Toimintamenot yhteensä	-68 480 189	-8 624 318	5 100	5 773 175	-71 326 232
Toimintakate	-64 618 637	946 595	-926 111	926 111	-63 672 042
Verotulot	34 240 000				34 240 000
Valtionosuudet	30 136 899				30 136 899
Rahoitustulot ja -menot					0
Korkotulot, ulkoiset	14 500				14 500
Korkotulot, sisäiset	7 000			-7 000	0
Muut rahoitustulot, ulkoiset	47 000	2 500			49 500
Muut rahoitustulot, sisäiset	120 872			-120 872	0
Korkomenot, ulkoiset	-274 450	-400			-274 850
Korkomenot, sisäiset		-7 000	7 000		0
Korvaus peruspääomasta		-120 872	120 872		0
Muut rahoituskulut, ulkoiset	-4 000				-4 000
Vuosikate	-330 816	820 823	-798 239	798 239	490 007
Poistot ja arvonalentumat					0
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 875 645	-486 200			-3 361 845
Varausten ja rahastojen muutokset	42 590	0			42 590
Tilikauden tulos	-3 163 871	334 623	-798 239	798 239	-2 829 248

Kun valtuusto on hyväksynyt kunnan talousarvion ja siinä olevat liikelaitosten toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet, vahvistavat johtokunnat liikelaitosten talousarviot. Liikelaitosten talousarviot ovat sitovia valtuustoon nähden bruttoperiaatteella tulot, menot ja netto sekä liikelaitokseen sijoitetun pääoman korko kunnalle. Sitovista tavoitteista poikkeaminen edellyttää valtuuston päätöstä. Kunnanvaltuusto päättää liikelaitosten investoinneista.

4.2.3. Investointiosa

Investointiosassa ovat palvelualueittain tärkeimmät hankkeet erillisinä, pienet hankkeet on koottu hankeryhmiiksi. Investointiosan määrärahan valtuusto hyväksyy hankeryhmittäin tai hankkeittain. Investointiraja on 10 000 euroa.

Jos investoinnin toteutuminen kohdistuu kahdelle tai useammalle suunnitteluvuodelle, ilmoitetaan investoinnin kokonaiskustannusarvio ja sen jaksotus suunnitteluvuosille. Hankkeen perusteluissa valtuusto voi antaa toimielimelle toimivaltuuden tarkistaa hankintamenon jaksottamista myöhemmin kokonaiskustannusarvion rajoissa.

Investointiosaan budjetoidaan investointiin saatu rahoitusosuus, joka voi olla valtionosuutta tai muuta rahoitusosuutta. Rahoitusosuus budjetoidaan tuloksi sille vuodelle, jonka aikana oikeus tuloon arvioidaan syntyvän.

Investointiosaan budjetoidaan aktivoitujen pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnistä saatavat tulot.

4.2.4 Tuloslaskelmaosa

lin kunnan tuloslaskelmassa (ns. virallinen tuloslaskelma) esitetään ulkoiset erät eli tuotot, jotka on saatu kunnan ja liikelaitosten ulkopuolelta ja kulut, jotka ovat mm. henkilöstömenot ja hankinnat kunnan ja liikelaitosten ulkopuolelta. Virallisessa tuloslaskelmassa on peruskunnan lisäksi liikelaitokset, tuloksesta on eliminoitu pois kaikki kunnan ja liikelaitosten keskinäiset tulot ja menot.

Tuloslaskelmaosassa osoitetaan, kuinka kunnan tilikauden tulorahoitus riittää palvelutoiminnan menoihin, rahoitusmenoihin ja omaisuuden poistoihin. Tuloslaskelman välituloksena saatava toimintakate ilmoittaa paljonko käyttötalouden kuluista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla. Tasapainoinen talous on edellytys kunnan kehitykselle.

Peruskunnan tuloslaskelma
(ei sisällä liikelaitoksia)

	TP2018	TA2019**)	TA2020	TS2021	TS2022
Toimintatulot					
Myyntitulot	1 001 917	467 212	519 652	524 849	530 097
Maksutulot	572 262	649 500	691 527	698 442	705 427
Tuet ja avustukset	855 527	1 033 278	1 148 842	1 160 330	1 171 934
Muut toimintatulot	2 259 335	2 163 703	1 501 531	1 516 546	1 531 712
Toimintatulot yhteensä	4 689 041	4 313 693	3 861 552	3 900 168	3 939 169
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	10 000	10 000
Toimintamenot					
Henkilöstömenot	-15 064 976	-16 545 780	-18 929 545	-19 118 840	-19 310 029
Palvelujen ostot	-40 480 692	-41 385 648	-42 221 769	-42 643 987	-43 070 427
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-902 582	-873 357	-1 172 232	-1 183 954	-1 195 794
Avustukset muille	-2 478 667	-2 888 350	-2 591 500	-2 617 415	-2 643 589
Avustukset liikelaitoksille	-2 132 053	-2 475 957	0	0	0
Muut toimintamenot	-3 469 702	-3 751 737	-3 565 143	-3 600 794	-3 636 802
Toimintamenot yhteensä	-64 528 672	-67 920 829	-68 480 189	-69 164 991	-69 856 641
Toimintakate	-59 839 631	-63 607 136	-64 618 637	-65 254 823	-65 907 472
Verotulot	32 091 153	34 500 000	34 240 000	35 267 200	36 325 216
Valtionosuudet	27 439 340	27 000 000	30 136 899	30 438 268	30 742 651
Rahoitustulot ja -menot:					
Korkotulot muilta	26 471	14 500	14 500	14 645	14 791
<i>Korkotulot liikelaitoksilta</i>	3 884	7 000	7 000	7 000	7 000
Muut rahoitustulot muilta	125 994	19 300	47 000	47 470	47 945
<i>Korvaus peruspääomasta liikelaitoksilta</i>	106 812	104 489	120 872	107 067	107 067
Korkomenot	-330 071	-305 000	-274 450	-277 195	-279 966
Muut rahoitusmenot	-4 435	-2 000	-4 000	-4 040	-4 080
Rahoitustulot ja -menot yhteensä	-71 345	-161 711	-89 078	-105 053	-107 244
Vuosikate	-380 483	-2 268 847	-330 816	345 592	1 053 151
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 667 278	-2 591 122	-2 875 645	-3 163 210	-3 479 530
Kertaluonteiset poistot	0				
Arvonalentumiset			0		0
Satunnaiset erät					
Satunnaiset tulot			0		0
Satunnaiset menot			0		0
Tilikauden tulos	-3 047 761	-4 859 969	-3 206 461	-2 817 617	-2 426 379
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	64 419	71 431	42 590	72 590	72 590
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	0				0
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)			0		0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-2 983 342	-4 788 538	-3 163 871	-2 745 027	-2 353 789

**Ei sisällä määrärahamuutoksia

lin kunnan talousarvio 2020 sisältää laskelmat alla olevien veroprosenttien mukaan

	TP2017	TA2018	TA2019	TA2020
Tuloveroprosentti	21,25	21,25	21,25	21,25
Kiinteistöveroprosentit				
-vakituinen asuinrakennus	0,55	0,55	0,55	0,55
-muu asuinrakennus	1,00	1,10	1,10	1,10
-yleinen kiinteistövero	1,20	1,20	1,20	1,20
-voimalaitos	3,10	3,10	3,10	3,10
-yleishyödyllinen yhteisö	0,00	0,00	0,00	0,00
-rakentamaton rakennuspaikka	3,00	3,00	5,00	5,00

Verotulojen kehittyminen Kuntaliiton veroketikon mukaan (Lokakuu 2019)

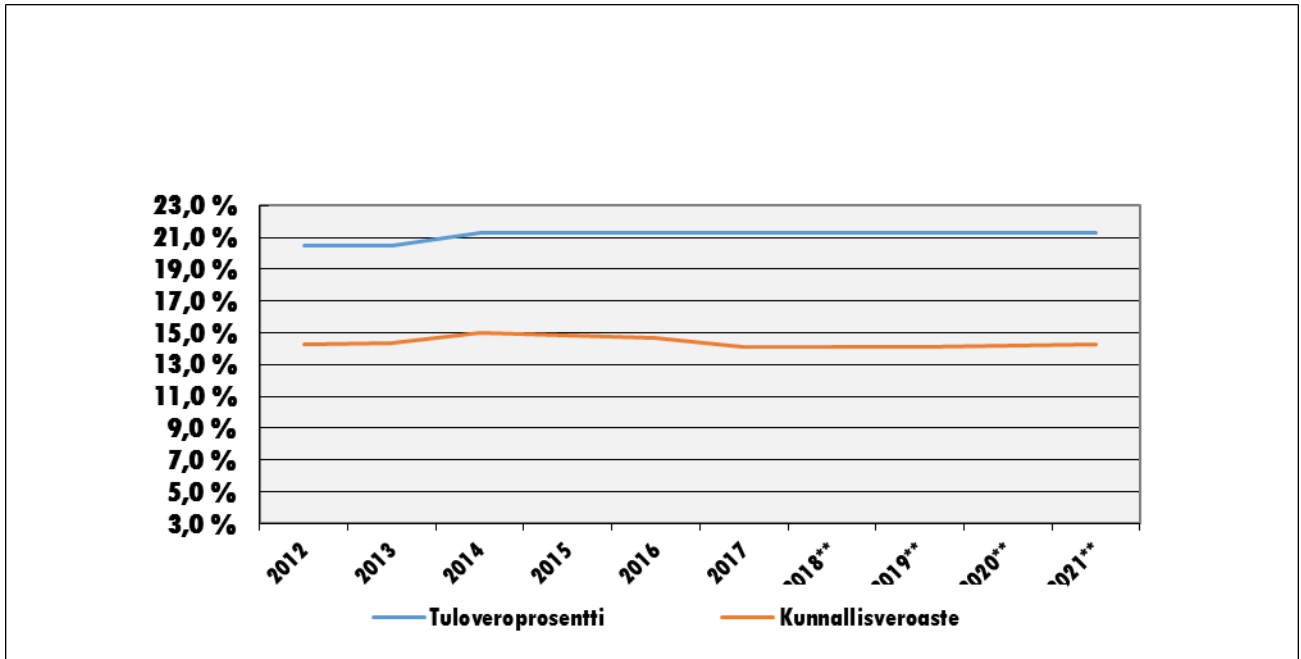
1 000 €	TP2017	TP2018	TA2019	TA2020	TS2021	TS2022
Kunnallisvero	26 595	26 487	25 812	28 246	28 786	29 621
Muutos %	1,1	-0,4	-2,5	9,4	1,9	2,9
Yhteisövero	1 526	1 373	1 468	1 537	1 614	1 667
Muutos %	15,8	-10,0	6,9	4,7	5,0	3,3
Kiinteistövero	3 520	4 228	4 277	4 277	4 277	4 277
Muutos %	-2,1	20,1	1,1	0,0	0,0	0,0
VEROTULOKSI KIRJATTAVA	31 641	32 089	31 556	34 060	34 676	35 565
Muutos %	1,3	1,4	-1,7	7,9	1,8	2,6

1 000 €	TP2017	TA2018	TA2019	TA2020	TS2021	TS2022
Valtionosuudet yhteensä	27 717	27 385	27 551	30 137	30 137	30 137
Muutos %	0,20	1,20	0,6	9,4	0,0	0,0

1 000 €	TP2017	TA2018	TA2019	TA2020	TS2021	TS2022
Verot ja valtionosuudet yhteensä	59 358	59 087	59 107	64 197	64 813	65 702
Muutos %	0,80	-0,46	0,03	0,96	0,96	1,4

Tuloveroprosentti ja efektiivinen kunnallisveroaste						1 000 €
Verovuosi	TP2017	TA2018	TA2019	TA2020	TS2021	TS2022
Ansiotulot	185 508	189 923	194 124	198 809	203 162	189 923
Maksettava vero	26 247	26 860	27 426	28 245	29 050	26 860
Tuloveroprosentti	21,25 %	21,25 %	21,25 %	21,25 %	21,25 %	21,25 %
Kunnallisveroaste	14,15 %	14,14 %	14,13 %	14,21 %	14,30 %	14,14 %
	7,10 %	7,11 %	7,12 %	7,04 %	6,95 %	7,11 %

*verotulot Suomen Kuntaliitto * valtionosuudet VM

4.2.5 Rahoitusosa

Rahoituslaskelmassa osoitetaan, kuinka paljon tulorahoituksen lisäksi tarvitaan pääomarahoitusta investointeihin ja lainan lyhennyksiin ja miten rahoitustarve katetaan tai kuinka suuri rahoitusjäämä on ja miten sitä käytetään. Rahoituslaskelmassa vuosikatteen riittävyttä arvioidaan suhteessa investointeihin ja lainanlyhennyksiin.

Iin kunnan rahoituserät sisältävät ulkoiset tulot ja menot. Korkomenot ovat otettujen ja suunnitelma-kaudella nostettavien lainojen korkomenoja.

Talousarvion tasapainoperiaatteen mukaan talousarviossa osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Rahoitusosassa osoitetaan, miten talousarvio vaikuttaa maksuvalmiuteen, kuinka paljon tarvitaan tulorahoituksen lisäksi pääomarahoitusta investointeihin ja lainanlyhennyksiin sekä miten rahoitustarve katetaan. Tulorahoituksen riittämättömyys tarkoittaa lisääntyvää lainanottotarvetta ja korkomenojen kasvua, joka näkyy tuloslaskelmassa.

4.3 Sitovuus valtuustoon nähden

4.3.1 Sitovuustasot

PERUSKUNNAN JA LIIKELAITOSTEN TALOUSARVION MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN YHTEENVETO			
	SITOVUUS	Määrärahat	Tuloarviot
		TALOUSARVIO 2020	TALOUSARVIO 2020
Iin kunta		€	€
KÄYTTÖTALOUSOSA			
Keskushallinto			
Yleishallinto	B	-1 594 523	15 000
Elinvoimapaalvelut			
Elinvoimapaalvelut	B	-612 505	0
Siitä: Micropoliksen ja lilaakson sopimus	N	-595 000	
Hallintopaalvelut			

Hallinnon tukipalvelut	B	-1 751 460	296 952
Sosiaali- ja terveystalvet			
Sosiaali- ja terveystalvet	B	-32 692 200	36 061
Siitä: Oulunkaaren sopimus	N	-32 196 000	
Opetus- ja varhaiskasvatustalvet			
Opetus- ja varhaiskasvatuksen hallinto	B	-561 379	
Varhaiskasvatus	B	-7 818 071	463 650
Opetustalvet	B	-14 628 779	450 531
li-Instituutti			
Hallinto	B	-135 685	
Kansalaisopisto ja taidekoulu	B	-776 656	139 200
Vapaa-aika	B	-1 082 028	119 900
Yleinen kulttuuritoiminta	B	-837 028	33 540
Hyvinvointi	B	-139 019	
Työllistäminen	B	-2 314 117	565 968
Kiinteistö- ja ympäristötekniiset talvet			
Yhdyskunta- ja ympäristötek. palv.hallinto	B	-287 831	0
Kiinteistötalvet	B	-986 602	890 150
Maankäytön suunnittelu	B	-226 981	590 000
Ympäristötekniiset talvet	B	-1 850 476	130 600
Rakennustarkastus		-184 849	130 000
LIKELAITOKSET			
lin ateria- ja tilapalveluliikelaitos	B	-7 544 435	7 630 013
lin vesiliikelaitos	B	-1 079 883	1 934 900
KÄYTTÖTALOUS YHTEENSÄ		-77 104 507	13 426 465
TULOSLASKELMAOSA			
VEROTULOT	B		34 240 000
VALTIONOSUUDET	B		30 136 899
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	B	-406 722	191 872

INVESTOINTIOSA			
Keskushallinto			
-maanhanhinta	B	-100 000	
-lijoen voimaloiden investoinnit	B	-10 000	
Sosiaali- ja terveystalvet			
Uudisrakentaminen			
Sosiaalipalveluiden uudisrakennus	B	-600 000	
Rakennusten korjausinvestoinnit	B	-100 000	
Opetus- ja varhaiskasvatustalvet/ Kulttuuri- ja muu sivistystoimi			
Uudisrakentaminen			

Alarannan koulu	B	-1 900 000	
Haminan päiväkoti	B	-100 000	
Erillishankinnat	B	-50 000	
Korjausrakentaminen			
Koulu- ja päiväkotirakennusten korjaukset	B	-200 000	
Teknisten palveluiden investoinnit			
Uusinvestoinnit			
Jakkukylän riippusilta	B	-520 000	275 000
Leipojantien jatke	B	-250 000	
Korjausrakentaminen			
Kunnallistekniikka	B	-300 000	
Liikuntapaikat	B	-30 000	
Väistötilat	B	-300 000	
Katuvalaistuksen omistusmuutos	B	-57 000	
Kuivaniemen keskustan kehittäminen	B	-20 000	
lin keskustan kehittäminen	B	-30 000	
lin ateria ja tilapalveluliikelaitos	B	-30 000	
lin vesiliikelaitos	B	-770 000	

RAHOITUSOSA			
Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten lisäykset	B		
Antolainasaamisten vähennykset	B		0
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	B		9 100 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	B	-4 450 000	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	N		
Oman pääoman muutokset	B		
Vaikutus maksuvalmiuteen			
TALOUSARVION LOPPUSUMMA		-87 328 229	87 370 236

N=sitovuus nettomääräraha/-tuloarvio, B=bruttomääräraha/-tuloarvio

4.3.2. Tilivelvollisuus

Kuntalain 125 § mukaan tilivelvollisiksi määritellään toimielimen jäsenet sekä asianomaisen toimielimen tehtäväalueen johtavat viranhaltijat. Tilivelvollisuus ei tuo viranhaltijalle mitään sellaista vastuuta, joka ei kuuluisi hänelle hänen asemansa perusteella muutoinkin – esimiehenä, laskujen hyväksyjänä tai määrärahojen käytöstä päättävänä viranhaltijana. Tilivelvollisuus merkitsee sitä, että viranhaltijan toiminta tulee valtuuston arvioitavaksi, viranhaltijaan voidaan kohdistaa muistutus tilintarkastajan antamasta tilintarkastuskertomuksessa ja viranhaltijalle voidaan myöntää tai olla myöntämättä vastuuvapaus. Tilivelvollinen vastaa toiminnan ja talouden osalta sekä omasta että alaisensa tekemisestä ja siitä mitä jää hoitamatta.

Tilivelvollisella on henkilökohtainen vastuu sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisesta järjestämisestä ja jatkuvasta ylläpidosta johtamansa toiminnan osalta. Tilintarkastuskertomukseen on sisällytettävä lausunto sisäisen valvonnan ja konsernivalvonnan asianmukaisesta järjestämisestä sekä esitys vastuuvapauden myöntämisestä ja mahdollisesta muistutuksesta, joka voidaan koh-

distaa tilivelvolliseen. Muistutuksen edellytyksenä on, että tilivelvollinen on toiminut vastoin lakia tai valtuuston päätöksiä eikä virhe tai aiheutunut vahinko ole vähäinen.

Viranhaltijoiden kohdalla rajanveto on vaikeaa, koska laissa ei ole määritelty, ketkä ovat toimieli-
men tehtäväalueen johtavia viranhaltijoita. Iin kunnassa tilivelvollisiksi viranhaltijoiksi on määritelty
kunnanjohtaja, hallintojohtaja, tekninen johtaja, hyvinvointijohtaja, opetusjohtaja ja varhaiskasvatus-
johtaja sekä liikelaitosten johtajat. Tilivelvollisuuden puuttuminen ei vapauta esimiestä valvontavas-
tuusta.

Valtuutetut eivät ole tilivelvollisia, mutta kunnan muiden toimielinten jäsenet ovat. Kuntalain 31.1
§:n mukaan kunnan toimielimiä ovat valtuuston lisäksi kunnanhallitus, lautakunnat, valiokunnat,
johtokunnat, niiden jaostot sekä toimikunnat.

Lain mukaan tilintarkastajan on tilintarkastuskertomuksessa otettava kantaa siihen, voidaanko tili-
velvolliselle myöntää vastuuvapaus. Tällöin tilintarkastajan on myös yksilöitävä asianomainen tili-
velvollinen. Viime kädessä harkintavalta siitä, ketkä ovat tilivelvollisia, voidaan katsoa olevan tilin-
tarkastuskertomuksen antavalla tilintarkastajalla.

4.4 Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Kuntalain 14 §:n mukaan kunnanvaltuuston tulee päättää kunnan ja kuntakonsernin sisäisen val-
vonnan ja riskienhallinnan perusteista. Sisäinen valvonta on osa kunnan johtamista ja hallintaa,
joilla arvioidaan asetettujen tavoitteiden toteutumista, toimintaprosesseja ja niitä uhkaavia riskejä.
sisäiseen valvontaan kuuluu muun muassa sisäinen tarkastus, jonka tehtävänä on varmentaa si-
säisen valvonnan toimivuus. Sisäisen valvonnan merkitys korostuu kunnan toiminnan tullessa mo-
nimuotoisemmaksi. Perusteista päätettäessä valtuusto ohjaa sitovasti kunnanhallitusta sen huoleh-
tiessa kunnan sisäistä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä.

Kuntalain mukaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tulee perustua järjestelmälliseen ja doku-
mentoituun toimintatapaan. Perusteluissa voidaan myös todeta, että sisäisestä valvonnasta ja ris-
kienhallinnasta on voimassa, mitä kunnan hallintosäännössä on määrätty tai muutoin ohjeistettu.

Kuntalain mukaan valtuuston tulee hyväksyä hallintosääntö, jossa on tarpeelliset määräykset sisäi-
sestä valvonnasta ja riskienhallinnasta. Kuntalaissa on myös määrätty, että kunnan liikelaitosten
sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisesta järjestämisestä vastaa johtokunta ja johtaja.
Sisäisen valvonnan toteutumisesta ja riskienhallinnasta pitää tehdä selonteko tilinpäätöksen yhtey-
dessä toimintakertomukseen.

Vastaavasti Kuntalain 123.1 § 4 kohta mukaan on tilintarkastajan tarkastettava, onko kunnan ja
kuntakonsernin sisäinen valvonta ja riskienhallinta sekä konsernivalvonta järjestetty asianmukai-
sesti. Jotta tilintarkastaja pystyy todentamaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan sekä konserni-
valvonnan toimeenpanoa ja tuloksellisuutta täytyy kunnanhallituksen, lauta- ja johtokuntien rapor-
toida toimenpiteet.

Iin kunnan riskien kartoitus ja priorisointi on otettu osaksi talousarvionlaadintaprosessia. Kartoituk-
sen yhteydessä määritellään vastuuhenkilöt ja toimenpiteet riskien poistamiseksi tai pienentä-
miseksi. Riskienhallintatoimenpiteet raportoidaan tilinpäätöksen yhteydessä. Riskienhallinnan on-
nistuminen vaatii päämäärätietoista johtamista, joka konkretisoituu tehokkaana toimintana asioiden
eteenpäin viemiseksi ja riittävällä viestinnällä. Koko kuntakonsernin tasolla onnistumisen edellytyk-
senä on konsernijohdon sitoutuminen asiaan. Kuntalaki edellyttää, että konsernitiilinpäätöksen laa-
dinnan yhteydessä tulee toimintakertomukseen sisällyttää tietoa riskienhallinnan järjestämisestä ja
keskeisistä johtopäätöksistä.

5. TALOUSARVIO

5.1. Kuntastrategia, tavoitteet

lin kuntastrategia vuosille 2018 – 2025 hyväksyttiin kunnanvaltuustossa 19.3.2018 §24.

Kunta kehittyy, mikäli suunta on selvä ja kaikki tietävät oman tehtävänsä matkalla. Tavoitteiden tulee olla tarpeeksi korkealla, jotta ne haastavat ylittämään itsensä, ja toisaalta tarpeeksi käytännöllisiä, jotta ne on mahdollista saavuttaa. Tärkeintä on, että suunta on yhteisesti päätetty ja siihen sitoudutaan kaikilla tasoilla.

Kunnan kehityksessä on mukana kolme *läpileikkaavaa teemaa*. Ne ohjaavat arjen työtä kuten arvot kiinnittäen lin ympäröivään maailmaan omalla erikoistumisellaan.

- 1) sitoutuu *kestävään kehitykseen*. Kunta toimii resurssiviisaasti paremman, puhtaamman ja eettisen yhteiskunnan nimissä
- 2) Palvelujen uudelleen järjestäminen *digitalisaation* avulla on osattu hyödyntää lissä. Kömpelöt ja aikaa vievät palvelurakenteet on muokattu yhteensopiviksi ja kuntalaisia laadukkaasti hyödyttäväiksi palvelupoluiksi.
- 3) li on tunnettu kasvun keskus. lillä on vahva vetovoima, jota rakentavat avoin viestintä ja muutoksessa mukana oleva, luova ja kansainvälinen markkinointi. *Elinkeinoelämän kehittäminen* on mukana kaikessa päätöksenteossa ja menestyvät yritykset tukevat kunnan kasvua.

Kunnan tavoitteena on,

- 1) olla mahdollistava ja rohkea, mikä tarkoittaa, että lissä uskalletaan olla mukana muutoksessa. li tarjoaa elinkeinoelämälle puitteet toimia kestävästi osana globaalia taloutta. lissä on lupa kokeilla ja iiläiset yritykset ovat rohkeasti mukana kasvussa.
Tavoite: uusyrityspenustanta ja yritysten liikevaihdon kehitys kasvussa
Mittari: uusyrityspenustanta ja yritysten liikevaihto
- 2) olla viihtyisä koti, mikä tarkoittaa, että lissä on hyvä elää. Kunta on kuntalaisia varten. Kaikista pidetään huolta – naapureista, ympäristöstä ja yhteisestä hyvästä. Viihtyisät puitteet ja monipuolinen tekemisen tarjonta innostavat aktiiviseen elämään. Kaikkia kannustetaan hyvän elämän polulla. li on onnellisten asukkaiden koti
Tavoite: kuntalaisten kokemus hyvästä elämästä, nouseva positiivinen väestönkasvu
Mittari: kuntalaisbarometrin hyvän elämän arviointi, tulo- ja lähtömuuttotilasto
- 3) olla vahva kunta, mikä tarkoittaa, että Kuntakonsernissa on terve talous ja kunta seisoo vahvalla osaamisen perustalla
Tavoite: talouden tasapaino ja sitoutunut henkilöstö
Mittari: ylijäämäinen tilinpäätös, parempityöyhteisö-kysely

5.2. Tehtäväalueet

Keskushallinto:

Vaalit, kunnanjohto, kunnanvaltuusto, kunnanhallitus jaoksineen, kuntayhteistyö, verotus, varautuminen ja valmiussuunnittelu, maaseutuviranomaispalvelut, rahoitus, tietopalvelut ja tarkastus.

Elinvoimapalvelut: Micropoliksen sopimus, Oulun Seudun Leader- ja hankerahoitus.

Hallintopalvelut

Hallinnon tukipalvelut, postitus ja kopiointi, tietohallinto, asiointi- ja etäpalvelupiste, talouspalvelut, henkilöstöpalvelut, työkykyä ylläpitävä toiminta, työterveyshuolto, yhteistoiminta, yhteinen koulutus, työsuojelu ja viestintä ja markkinointi.

Sosiaali- ja terveystalvet (Oulunkaari)

Perhepalvelut: Pääsääntöisesti lakisääteiset sosiaalihuollon palvelut, joilla tuetaan lasten, nuorten ja aikuisten hyvinvointia: sosiaalityö, toimeentuloturva, lastensuojelu, perheneuvola, lapsioikeudelliset palvelut, vammaispalvelut, kehitysvammahuolto ja neuvolapalvelut sekä erityisryhmien asumispalvelut.

Terveystalvet: Vastaanotto-, kuntoutus-, mielenterveys-, osastohoito- ja työterveystalvet sekä suun terveydenhuollon palvelut.

Vanhustalvet: Kotihoito, asumispalvelut ja laitoshoido.

Opetus- ja varhaiskasvatustalvet

Opetus- ja varhaiskasvatustalveluiden hallinto

Opetustalvet: Perusopetus ja lukio.

Varhaiskasvatustalvet: Kunnalliset varhaiskasvatustalvet ja avoin varhaiskasvatus, yksityisen varhaiskasvatustalveluiden valvonta ja yksityisen hoidon tuki.

li-Instituutti

Hallinto

Kansalaisopisto ja taidekoulu

Vapaa-aika: Nuorisotoiminta, liikuntapalvelut ja tapahtuma-, kulttuuri- ja kotiseututyö

Yleinen kulttuuritoiminta: Kirjasto, kulttuurikasvatus, KulttuuriKauppila

Hyvinvointi

Työllistäminen: palkkatuki, työkokeilu, ja kuntouttava työtoiminta, työpajatoiminta, nuorten kesätyöllistäminen, yhteisöjen ja yritysten tukeminen työttömien työllistämässä, kehittämishankkeet.

Kiinteistö- ja ympäristötekniset talvet

Kiinteistö ja ympäristöteknisten talveluiden hallinto

Kiinteistöpalvelut

Maankäytön suunnittelu: Yleis- ja asemakaavoitus. Kunnan omistamien metsätilojen hoito, tonttivaranto sekä mittaus- ja kartoitus.

Ympäristötekniiset palvelut: Asemakaavateiden, liikunta-alueiden, satamien, puistojen ja muiden yleisten alueiden hoito ja kunnossapito sekä yksityistieavustukset.

Rakennustarkastus: Rakennustarkastus ja valvonta.

5.3. Strategiset tavoitteet ja toimenpiteet niiden saavuttamiseksi

Li 2025

Läpileikkaavat teemat ja tavoitetilat

Kunnan kehityksessä on mukana kolme läpileikkaavaa teemaa. Ne ohjaavat arjen työtä kuten arvot kiinnittäen lin ympäröivään maailmaan omalla erikoistumisellaan.

Kestävä kehitys

Li sitoutuu kestävään kehitykseen. Kunta toimii resurssiviisaasti paremman, puhtaamman ja eettisen yhteiskunnan nimissä. Paikalliset ratkaisut ja lähipalvelut tukevat aluetaloutta niin ruoan- kuin energiantuotannossakin. Hankinnoissa hyödynnetään paikallista osaamista. Rakentamista ohjaavat kestävät säännöt ja infra tukee kestävää arkea. Liikkuminen on vähäpäästöistä. Vedet puhtaita. Turha kulutus karsitaan ja materiaalien osalta tehostetaan kiertoja. Muovittomuus on arkea. Kaikki osallistuvat ilmastotalkoisiin. Ilmastomuutokseen valmistaudutaan. Li toimii viisaasti.

Toimialue	Toimenpiteet	Tavoite	Mittari
Hallinto	Sähköiset kokoukset Siirtyminen postilähetysten frankeeraamisesta valmiiksi maksettuihin kuoriin Siirtyminen lappupohjaiseen tulostukseen (ts. ei makseta enää laitevuoria) Luovutaan käyttökulultaan kalliista pöytätulostimista, joiden tulostusmäärien seuranta on vaikeaa	Kaikkien toimielinten kokousmateriaalit toimitetaan sähköisesti Postituskulut pysyvät ennallaan tai vähenevät, vaikka palvelun tuottajat korottaisivat hintoja Kopioinnin vähentäminen	100 % kirjekuorten ja postimaksujen hinta 2020 < 2019 Vertailuluku saadaan vuoden 2020 kopiomääristä
Elinvoimapalvelut	Resurssiviisas li -työn koordinointi. Kiertotaloudesta liiketoimintaa ja työtä. Uusiutuvien energioiden hyödyntäminen. Älyliikenne. Paikallista-merkki. Kuntalaisten, yritysten ja yhdistysten osallistumisen aktivointi, IlmastoAreena 2020.	Li toimii resurssiviisaasti ja kiertotaloutta hyödyntäen. Yritykset ovat mukana työssä: Paikallista-merkki + 20 %. IlmastoAreenan kävijätavoite 10 000 henkeä.	- kestävästä kehityksestä syntyvien työpaikkojen lkm - Paikallista-merkin yrityslkm, - IlmastoAreenan viestintä/julkaisut - IlmastoAreenan kävijämäärä
Sosiaali- ja terveyspalvelut	Liikkumisessa hyödynnetään yhteiskäyttöautoja ja uudet yhteiskäyttöautot ovat mahdollisuuksien mukaan sähköautoja. Hyödynnetään etäyhteyksiä esim. kokouksissa ja muissa tapaamisissa aina, kun se on mahdollista. Jätteiden lajittelua ja kierrätystä vahvistetaan	Kokonaisajokilometrit eivät lisääny ja yhteiskäyttöautojen osuus ajetuista kilometreistä lisääntyy. Servitään sähköautojen käytön lisäämistä.	- yhteiskäyttöautojen ajokilometrit - sähköautojen lukumäärä
Opetus- ja varhais-	50-50 toiminta kouluilla ja	Kestävän kehityksen tavoit-	- energian ja veden kulutus

kasvatuspalvelut	<p>varhaiskasvatuksessa. Jätteiden lajittelu ja kierrätys yksiköissä. Jatketaan kompostoinnin pilotteja kouluilla ja varhaiskasvatuksen yksiköissä. Kasvisruoan lisääminen ja markkinointi.</p> <p>Käyttötavaroiden kierrättäminen yksiköissä.</p> <p>Hanketoiminta kouluilla ja varhaiskasvatuksessa.</p>	<p>teiden sisäistäminen.</p> <p>Omien ja yhteisten toimien vaikuttavuuden hahmottaminen ilmastotyössä.</p> <p>Luontoarvojen, lähiympäristön ja luonnon monimuotoisuuden arvostaminen.</p> <p>Kierrätyksen saaminen osaksi päivittäistä toimintaa yksilö – ja yksikkötasolla.</p>	<p>- kiinteistöjen käyttökulut</p> <p>-Kestävän kehityksen ja ilmastotyön sisällyttäminen perusopetuksen ja lukion opetussuunnitelmiin</p> <p>-Tavarat kiertoon – järjestelmän käyttäminen</p> <p>-Seurataan hävikkiruuan määrää yksiköittäin</p> <p>- Innovaka –hanke varhaiskasvatuksessa toteutuu hankesuunnitelman mukaisesti</p>
li-instituutti	<p>Vastuullinen kirjasto ympäristötietoisuuden edistäjänä -hanke</p> <p>Taidekeskus Kulttuuri-kauppilan residenssitaitelijoille ohjeistus kestävän kehityksen käytänteistä</p> <p>Työllistäminen: Kunnan irtaimen kierrätys, tuunaus ja käytöstä poistetun materiaalin uusiokäyttö.</p>	<p>Kestävän kehityksen tavoitteiden sisäistäminen ja toimiminen tavoitteiden suuntaisesti arjessa</p> <p>Irtaimen kierrätys arkipäiväistä toimintaa, kestävä kehitys</p>	<p>Kirjaston kestävän kehityksen toimintasuunnitelman valmistuminen 2020</p> <p>Ohjeistus valmis 2020</p> <p>Tavarat kiertoon - järjestelmä toiminnassa 2020</p>
Kiinteistö- ja ympäristötekniiset palvelut	<p>Kestävä metsätalous</p> <p>vesistöjen kunnostus,</p> <p>energiatehokkuus kunnan kiinteistöissä ja rakenteissa</p>	<p>Hiili- ja ravinneneutraali metsänhoito</p> <p>Vaelluskalojen lisääntyminen</p> <p>Energiatehokas rakentaminen</p>	<p>-Metsäsuunnitelma valmis</p> <p>- Kuivajojen kutualueiden kunnostus valmiina</p> <p>-Joutsenmerkkikoulu valmis</p>
lin ateria- ja tilapalveluliikelaitos	<p>Elintarvikkeiden hankinnoissa lisätään paikallisten raaka-aineiden ja tuotteiden käyttöä. Kiinteistöpalveluissa uusien tavaroiden hankinnan sijasta korjataan ja kunnostetaan. Otetaan käyttöön inventointityökalu. Pesu- ja puhdistusaineissa suositaan ympäristömerkin saaneita tuotteita.</p>	<p>Ostetaan tuotteita lähialueen tuottajilta ja tavaran toimittajilta. Edistetään paikallisten elintarvikeyritysten osallistumista minikilpailutuskiin</p> <p>Korjataan/kunnostetaan kiinteistöjä ja leikkipaikkoja. Pidetään huolta, ettei kunnostusvelkaa synny.</p> <p>Seurataan ympäristömerkin saaneiden pesu- ja puhdistuskemikaalien käytön määrää.</p>	<p>- käyttö-%</p> <p>Kunnostuksen ja uusiokäytön määrä %.</p> <p>- käyttö-% kaikista pesu- ja puhdistusaineista.</p>
lin vesiliikelaitos	<p>Verkostojen kunnon ylläpito</p> <p>Kuivaniemen jätevedenpuhdistamon hoitaminen lupaehtojen mukaisesti</p>	<p>Saneeraus: vj 1000 m ja jv 1500 m</p> <p>Ohijuoksutusten määrä 0 m3</p> <p>Lupaehtojen / -määräysten</p>	<p>m / vuosi</p> <p>m3 / vuosi</p> <p>Rikkeiden määrä kpl / vuosi</p>

	<p>Saneeraus: vj 1000 m ja jv 1500 m</p> <p>Ohjuoksutusten määrä 0 m³</p> <p>Lupaehtojen / -määräysten toteutuminen</p>	toteutuminen	
--	--	--------------	--

Digitalisaatio

Palvelujen uudelleen järjestäminen digitalisaation avulla on osattu hyödyntää lissä. Kömpelöt ja aikaa vievät palvelurakenteet on muokattu yhteensopiviksi ja kuntalaisia laadukkaasti hyödyttäväiksi palvelupoluiksi. Erillisten ohjeiden ja lomakkeiden rinnalla lissä toimivat älykkäästi ohjautuvat ja keskustelevat digitaaliset palvelut. Sähköiset järjestelmät sujuvoittavat palvelua, mikä vähentää rutiinityötä, jolloin henkilöstöllä on aikaa kuntalaisten kohtaamiseen. Kuntalaiset ja yritykset osaavat käyttää sähköisiä palveluita. Kattava digitaalisuus tarjoaa yrityksille liiketoimintamahdollisuuksia ja lillille kilpailuetua. Valokuitua hyödynnetään tehokkaasti.

Toimialue	Toimenpiteet	Tavoite	Mittari
Hallinto	Asia-, tieto ja talouspalveluiden automatisointi	- vähintään yksi avustus-anomusprosessi on sähköistetty - asiakkaiden sähköinen laskutus	- sähköisten avustusprosessien määrä > 0 - sähköisten laskutusprosessien määrä > 0
Elinvoimapaalvelut	Kunnan viestintäohjeen päivitys, yritysten digiosaamisen osaksi yrityspalveluja, älykäs energiankäyttö ja ohjauksjärjestelmät, älyliikenteen alusta, kimp-pakyytikokeilu ja sähköauton käytön laajentamisen kokeilu	Kunnassa on päivitetty, selkeä viestintäohje. Yritykset osaavat hyödyntää digitalisaatiota ja se on mukana tarkoituksenmukaisesti yritysneuvonnassa: n. 30 % neuvonnasta. Digitalisaatio tukee liikunnan ratkaisuja: 3 kokeilua.	- uudistunut viestintäohje - verkkoseuranta - digitalisaation hyödyntämiseen osallistuneiden yritysten lkm - liikunnan kokeilut - älykkään energiankäytön toteutuminen
Sosiaali- ja terveyspalvelut	Lisätään asiakkaiden ja henkilöstön tietoisuutta sähköisistä palveluista. Arvioidaan uusien sähköisten palveluiden käyttöönottoa. Käynnistetään digituutoriverkosto.	Turvataan asiakkaiden oikeus ja mahdollisuus sähköisten palveluidenkäyttöön.	- Omahaito-palvelun käyttäjien määrä - sähköisten terveystarkastusten määrä - sähköisten ajanvarauspyyntöjen määrä - muiden digitaalisten palvelujen käyttäjien ja käytettyjen palvelujen määrä.
Opetus- ja varhaiskasvatuspalvelut	Sähköinen asiointi varhaiskasvatuksessa ja kouluissa Digitalisaation kasvatuksellinen ulottuvuus Sähköinen työkalu kodin ja varhaiskasvatuksen yhteistyöhön Toimiva ja riittävä laitekanta sekä yhteydet TVT-strategian laatiminen	Toimialan yksilöä koskevat hakemukset ja päätökset sähköisinä vuoden 2020 loppuun mennessä. TVT- strategia on laadittu vuoden 2021 loppuun mennessä.	- sähköisten hakemusten ja päätösten määrä varhaiskasvatuksessa - palveluprosessit ovat hakemuksesta päätökseen saakka sähköisiä varhaiskasvatuksessa - varhaiskasvatuksen sähköinen työkalu kodin ja varhaiskasvatuksen yhteistyöhön on otettu käyttöön - TVT-strategia on hyväksytty -laitekanta ja yhteydet ovat TVT-strategian mukaisesti suunniteltu/toteutettu
li-instituutti	Tarjotaan kuntalaisten käyttöön monipuolinen	Kuntalaisten sähköisten palvelujen lisääminen	Tietokantojen määrä €/asukas

	<p>valikoima kirjaston e-aineistoa</p> <p>Chat - etsivä nuorisotyö (ei robotti) pilotti</p> <p>Sosiaalisen median hyödyntäminen instituutin palveluviestinnässä ja markkinoinnissa</p> <p>Työllistämispalveluiden asiakkaille (hankkeet, palkkatukityöllistäminen, työpajatoiminta ja kuntouttava työtoiminta) järjestetään koulutusta ja opastusta tietotekniikkataitojen kehittämiseen ja sähköisten asiointipalveluiden käyttöön osana valmennusprosesseja.</p> <p>Digitaalisten palveluiden kehittäminen yhteistyössä digiasiantuntijoiden ja yhteistyöverkostojen kanssa.</p>	<p>Etsivä nuorisotyön tavoitettavuus jokaiselle</p> <p>instituutin tiedotus tavoittaa mahdollisimman kattavasti kuntalaisia</p> <p>Asiakkaat osaavat käyttää sujuvasti sähköisiä palveluja</p> <p>Henkilöstön digiosaamisen kehittäminen.</p>	<p>Käyttäjien määrä</p> <p>Tavoitettavuus, kävijämäärä</p> <p>Koulutusten/osallistujien määrä/opiskelijatyöpäivien määrä</p> <p>Henkilöstön oma-arvio (KuntaHR)</p>
Kiinteistö- ja ympäristötekniiset palvelut	Sähköinen lupapalvelu sähköinen varausjärjestelmä talotekniikan sähköinen valvonta Etätyö	Lupa.fi Julius kiinteistötekniikan etävalvonta Etäyhteydet	-käyttöaste 100% -käyttöaste 50% -käyttöaste 70% Etäkokousten määrä
lin ateria- ja tilapalveluliikelaitos	Sähköiset ruokalistat mahdollistavat kunta-laista valitsemaan terveellisen aterian eri palvelujen tarjoajien ruokailupaikoista. Kiinteistönhoidon sähköinen palautejärjestelmä palvelee käyttäjäasiakkaiden arjessa. Puhdistuspalveluissa kokeillaan siirtymistä digiaikaan asiakaspalautejärjestelmän käyttöönoton testaamisella.	Ruokalistat julkaistaan kunnan nettisivuilla. Tuotetaan ruokavinkkejä. Seurataan kiinteistönhoidon palvelupyyntöjen määrää ja tehtyjä toimenpiteitä. Testataan puhdistuspalvelun laadunarviointilomakkeen käyttöä asiakaspalautteiden keräämisessä.	- valmiusaste-%
lin vesiliikelaitos	Valvomon tekniikan uudistaminen Uusi tekniikka otettu käyttöön 31.8.2020 mennessä	Uusi tekniikka otettu käyttöön 31.8.2020 mennessä	Aikataulu

Elinkeinoelämä edellä

Li on tunnettu kasvun keskus. Liillä on vahva vetovoima, jota rakentavat avoin viestintä ja muutoksessa mukana oleva, luova ja kansainvälinen markkinointi. Elinkeinoelämän kehittäminen on mukana kaikessa päätöksenteossa ja menestyvät yritykset tukevat kunnan kasvua. Liihin on tervetullut niin perinteisten kuin kehittyvienkin alojen yritystoiminta ja tiloja on tarjolla ketterästi myös pienille tulijoille. Uusia kiertotalousratkaisuja, liikkumisen palveluja ja älykästä erikoistumista hyödynnetään kunnan kaikilla osa-alueilla. Liiläiset yritykset ovat verkottuneet ja yritysilmapiiri kannustaa kestäväan kasvuun. Liissä on reipas myyntiote yritysyhteistyössä.

Toimialue	Toimenpiteet	Tavoite	Mittari
Elinvoimapalvelut	Yritysneuvonta, verkottaminen, yritysviestintä- ja markkinointi, uusyrityshankinta, Paikallista -yritysyhteisö, toimitilojen räätälöinti, yritystilaisuudet, yrittäjäyryskurssi, kesätyöyrittäjäyryskurssi, liikkumisen kokeilut	Uusien yritysten nettoliikitys 15 kpl. Uusia yrityksiä liihin 10 kpl. Yritysneuvontakontaktit 100 kpl. Yritystilaisuuksia ja -koulutuksia 25 kpl. Yritystilojen täyttöaste 98 %. Paikallista-merkin kasvu 20 %.	- uusyrityspenustanta - yritysten liikevaihdon kehitys - verkkoseuranta - toimitilojen käyttöaste - yritysneuvonnan ja tilaisuuksien tavoittamat yritykset - Paikallista-merkin yritysten lkm
Sosiaali- ja terveystalvelut	Tiedotetaan yhteistyössä kunnan kanssa alueen yrittäjiä sote-palveluihin liittyvistä yhteistyömahdollisuuksista. Informoidaan toimijoita uuden hallitusohjelman yrityksiin liittyvistä sote-linjauksista. Selvitetään yhteistyössä SoteNoste-hankkeen kanssa KotiTori-tyyppisen verkkoalustan käyttöönnottoa.	Vuoropuhelu alueen yritysten kanssa on avointa ja säännöllistä.	- pidettyjen yhteistyötilaisuuksien määrä
Opetus- ja varhaiskasvatustalvelut	Yrittäjäyryskasvatus opetuksessa Yhteistyö liiläisten yritysten kanssa: vierailut kouluilla, päiväkodeissa ja yrityksissä Yrityskylän hyödyntäminen Yhteistyötoiminnan lisääminen kouluille ja varhaiskasvatuksen yksiköihin Lukion messut, rekry-messut Kansainväliset hankkeet	Elinkeinoelämäyhteistyön, nuorten yrittäjäyryden ja paikallisten yritysten tuntemuksen edistäminen. Nuorten ammatinvalinnan, osallisuuden ja mahdollisuuksien edistäminen. Tapahtumien ja esilläolon avulla positiivisen ja luovan ilmapiirin edistäminen.	- osallistuminen yrittäjäyryskasvatus-tapahtumiin - kummiyrytyyhteistyön määrä kouluilla ja varhaiskasvatuksessa - tapahtumien ja osallistujien määrä
Kiinteistö- ja ympäristötekniset talvelut	Paikallisten yrittäjien huomiointi hankinnoissa.	tehokas tiedottaminen	- pyydetyt ja saadut tarjoukset %
lin ateria- ja tilapalveluliikelaitos	Työllistetään liiläisiä yrittäjiä korjaus-, kunnostus- ja eri palvelualueiden tehtävissä. Aktivoidaan yrittäjiä osallistumaan kunnan tarjouskilpailuihin ja tarjoamaan palveluita.	Ostetaan paikallisilta sopimuskumppaneilta palveluja. Ohjataan yrittäjiä osallistumaan tarjouskilpailuihin.	- %/ hankinnat - yritysesitytilaisuudet

Mahdollistava ja rohkea li

Liissä uskalletaan olla mukana muutoksessa. Li tarjoaa elinkeinoelämälle puitteet toimia kestävästi osana globaalia taloutta. Liissä on lupa kokeilla ja liiläiset yritykset ovat rohkeasti mukana kasvussa.

Tavoite: uusyrityspenustanta ja yritysten liikevaihdon kehitys kasvussa

Mittari: uusyrityspenustanta ja yritysten liikevaihto

Päämäärän saavuttamiseksi lin tulee varmistaa:

Nopeat yhteydet

lissä liikenne- ja viestintäyhteydet ovat maan huippua. Valtatie neljä on kunnostettu ja lin rautatie- asema on avattu lähiliikenteelle. Oulun kansainväliselle lentokentälle on nopea yhteys. Suorien linjojen joukkoliikenne ja jakamistalouden hyödyntäminen mahdollistavat laajan työssäkäynti- ja opiskelualueen iiläisille. Liikenneväylät ovat selkeitä, nopeita ja turvallisia mahdollistaen yhteydet etelään ja pohjoiseen Pohjois-Ruotsi huomioiden. Kestävä liikkuminen vaihtoehtoisten polttoaineiden tankkausasteineen ja reippaasti käyttöön otetut uudet liikkumisen palvelumallit ovat lin kilpailu- valtti. Alueita yhdistävä älyliikenne nostaa elintasoja ja tarjoaa yrityksille uutta liiketoimintapotentiaa- lia. Valokuitu ja 5G ovat kaikkien kuntalaisten ja yritysten käytettävissä. Liiketoiminta kasvaa netin avulla. Työvoiman saatavuus on hyvä, koska yhteydet pelaavat monensuuntaisesti.

Toimialue	Toimenpiteet	Tavoite	Mittari
Elinvoimapaalvelut	Älyliikenteen kokeilut, kimpakyytimalli, tavara- ja henkilöliikenteen yhdistämisen tukeminen, liikenteen uusiutuvien polttoaineiden edistäminen tavoitteena tankkausasteikeskittymä lihin, apuadigiin-malli käyttöön yrityksille	Älyliikenne ja liikenteen kokeilut helpottavat kunta- laisten ja yritysten arkea: kokeiluja 3 kpl.	- pendelöintimäärät - älyliikenteen kokeiluihin osallistuneiden kuntalaisten määrä - tankkausasema
Sosiaali- ja terveystyöpalvelut	Sote-palveluja kehitetään mahdollisuuksien mukaan digitaalisiksi, jotta palvelujen käyttö on nopeaa ja joustavaa ja jotta palveluverkko pysyy mahdollisimman laajana ja jopa laajenee.	Turvataan asiakkaiden oikeus ja mahdollisuus sähköisten palveluiden käyttöön.	- digitaalisten palvelujen ja käyttäjien määrä
Kiinteistö- ja ympäristötekniset palvelut	Toimiva joukkoliikenne.	Käytön kasvu	- nousumäärien kasvu %

Rohkaiseva maankäyttö

lissä kaavoitetaan reippaasti ja ennakoivasti hyödyntäen kaavoituksen profiloitua. Maankäytön suunnittelu ja maanhankinta tukevat kasvavia asumisen ja palvelujen keskuksia. Etelä-lilaakson alueelle on rakentunut monipuolinen kaupan, teollisuuden ja logistiikan keskus, joka hyötyy uuden nelostien liittymästä. Keskustan uudelleen rakentaminen on alkanut ja pysäyttää tarjonnallaan, sekä kiinnostavalla ja nykyaikaisella ilmeellään ohikulkuliikenteen käyttämään iiläisiä palveluita. Laajentuva päivittäistavarakauppa vastaa monipuolisesti kuluttajien tarpeisiin keskustassa. Ympäristö on siistiä ja kaunista.

Toimialue	Toimenpiteet	Tavoite	Mittari
Elinvoimapaalvelut	Asuinalueiden, kylien ja - tonttien markkinointi eri medioissa, kiinteistöväittäjien ja rakentajien tilaisuudet, Pentinkankaan ja yritystonttien markkinointi,	li on vetovoimainen asuin- ja yritysapaikka. Uusia yrityksiä sijoittuu 10 kpl lihin.	- markkinointikampanjoiden tehokkuus - verkkosivustojen kävijäseuraanta - tilaisuuksiin osallistuneiden määrä - lihin sijoittuvat yritykset

	keskustan yrittäjien osallistaminen		
Sosiaali- ja terveyspalvelut	Toimitaan tarvittaessa asiantuntijoina mm. esteettömyyteen liittyen maankäyttöä ja kaavoitusta koskevissa asioissa.	Yhteistyö kunnan muiden toimialojen kanssa on säännöllistä ja sujuvaa.	- yhteistyöhankkeiden/ taapaamisten määrä, kunnan teknisen toimen kanssa
Kiinteistö- ja ympäristötekniiset palvelut	Keskitetty maanhankinta, uudet asemakaava-alueet, yleis- ja asemakaavojen uusiminen	Tiivis yhdyskuntarakenne - uudet asemakaavatontit kaupalle - yksi tuulipuisto kaava valmiina	Maanhankinta keskusalueelta - valmiusaste valmiusaste

Viihtyisä koti

lissä on hyvä elää. Kunta on kuntalaisia varten. Kaikista pidetään huolta – naapureista, ympäristöstä ja yhteisestä hyvästä. Viihtyisät puitteet ja monipuolinen tekemisen tarjonta innostavat aktiiviseen elämään. Kaikkia kannustetaan hyvän elämän polulla. Ii on onnellisten asukkaiden koti.

Tavoite: *kuntalaisten kokemus hyvästä elämästä, nouseva positiivinen väestönkasvu*
Mittari: *kuntalaisbarometrin hyvän elämän arviointi tulo- ja lähtömuuttotilasto*

Päämäärän saavuttamiseksi Iin tulee varmistaa:

Terve elämä

Iissä on monipuolisesti erilaista asuintarjontaa elämän kaikkiin vaiheisiin. Terveellinen elinympäristö kannustaa omaehtoiseen toimintaan koko kunnan kattavine pyöräilybaanoineen ja monipuolisine liikuntamahdollisuuksineen. Liikuntatilojen käyttöä tuetaan monipuolisin käytäntein ja jokaisella asuinalueella on lähiliikuntatarjotin. Luonto on kaikkien saavutettavissa ja ympäristöarvot näkyvät taajamien siistityssä ilmeessä. Laajat vesistöalueet näkyvät kuntalaisten arjessa ranta-asumisen ja virkistäytymisen alueina. Raasakka – Vihkosaari – Vanha Hamina – Rantakestilä - Karhu -akselille avataan inspiroiva rantojen elämyskokonaisuus, joka tukee kuntalaisten viihtymistä. Keskustasta pääsee rannalle. Jokisuistot ovat vetovoimaisia vapaa-ajanviettoalueita. Joet on ennallistettu ja kalastus kannattaa. Iin rannat tunnetaan valtakunnallisesti ja kaikki pääsevät niistä nauttimaan.

Toimialue	Toimenpiteet	Tavoite	Mittari
Elinvoimapaalvelut	Visit Ii -markkinointi (alueopasteet, esitekartat, verkkosivut), Iijoen yhteistoiminnan koordinointi	Iin vetovoima on vahva. Vesistöt ovat puhtaat.	- markkinointikampanjoiden tehokkuus - verkkosivustojen kävijäseuranta - Iijoki-sopimuksen toimenpiteet
Sosiaali- ja terveyspalvelut	Asiakkaiden mielekästä ja turvallista elämää kotona tuetaan kotiin annettavilla palveluilla. Erityisryhmien asumispalveluissa asiakkaiden kanssa ulkoillaan luonnossa ja lähiympäristössä. Lähde! Taiteesta voimaa arkeen -hankkeessa luotu hyvinvointipuisto on aktiivisessa käytössä ja mahdollistaa luonnossa liikkumisen myös erityis-	Oulunkaaren strateginen tavoite "Mielekäs elämä kotona" toteutuu. Hyödynnetään elinympäristön ja lähiuonnon tarjoamia mahdollisuuksia.	- kotona asuvien yli 75-vuotiaiden määrä - hyvinvointipuiston aktiivinen käyttö

	ryhmille.		
Opetus- ja varhaiskasvatuspalvelut	<p>Liikkuva koulu -hankkeen jatkaminen</p> <p>Lähiluonnossa liikkuminen varhaiskasvatus ja koulut</p> <p>Innovaka -hanke Luontokohteet oppimisympäristöinä varhaiskasvatuksessa</p>	<p>Terveellisen ja liikuntamyönteisen elämäntavan omaksuminen.</p> <p>Liikuntapaikkojen hyödyntäminen ja kehittäminen varhaiskasvatuksessa, koulussa ja vapaa-ajalla.</p>	<p>Liikuntakeskuksen käyttöaste</p> <p>-Innovaka-hanke ja sen tavoitteet toteutuvat suunnitelman mukaisesti</p>
li-instituutti	<p>Liikuntahallin monipuolinen tarjonta, hyvät käyttömahdollisuudet</p> <p>Suvantolan Lähde hyvinvointipuistossa Art li Biennaali, joka tuottaa taideteoksen sinne, ohjelmaa puistoon tuotetaan hyvinvointisopimuksilla ympäri vuoden</p> <p>Kuntouttavassa työtoiminnassa ja työpajatoiminnassa oleville asiakkaille tarjotaan työkykyä edistävää ja ylläpitävää liikuntaa ja ravitsemus- ja terveystalustusta. Asiakkaita kannustetaan omaehtoiseen liikkumiseen luonnossa ja lähiliikuntapaikoissa.</p>	<p>Kuntalaisten liikkumisen mahdollistaminen ja lisääminen</p> <p>Taiteen tuominen saavutettavaksi erityisryhmille, kuntalaisten osallistaminen ja kannustaminen taidetoimintaan.</p> <p>Asiakkaat osaavat pitää huolta fyysisestä ja henkisestä työkyvystään ja omaksuvat liikunnallisen elämäntavan.</p>	<p>Käyttöaste</p> <p>Kävijät Hyvinvointisopimusten lkm</p> <p>Ohjauskerat/osallistujamäärät.</p>
Kiinteistö- ja ympäristötekniset palvelut	<p>Monipuolinen tonttitarjonta</p> <p>Kevyenliikenteenväylien parantaminen,</p> <p>Liikuntapaikkojen ylläpito</p>	<p>- myytyjen tonttien määrä</p> <p>- parannetut /rakennetut kilometrit</p> <p>- hyväkuntoiset liikuntapaikat</p>	<p>-lukumäärä verrattuna 2019</p> <p>-300 metriä</p> <p>-asiakaspalaute</p>
Vesiliikelaitos	<p>Häiriötilanteiden (jakelu) määrä ja kesto</p> <p>Talousveden laadun (väri, haju, maku, jne) häiriötilanteet</p> <p>Häiriötilanteiden määrä alle 50 kpl Häiriötilanteiden kesto: 24 h 0 kpl; 12 h 2 kpl; 2 h 10 kpl</p> <p>Häiriötilanteiden määrä alle 10 kpl</p>	<p>Häiriötilanteiden määrä alle 50 kpl Häiriötilanteiden kesto: 24 h 0 kpl; 12 h 2 kpl; 2 h 10 kpl</p> <p>Häiriötilanteiden määrä alle 10 kpl</p>	<p>Lukumäärä kpl / vuosi</p> <p>Kesto h / häiriötilanne</p> <p>Lukumäärä kpl / vuosi</p>

Meidän li

Yhdessä tekeminen on iiläinen elämäntapa. Yhteisölliset asualueet yhdistävät eri-ikäisiä ja eri elämänvaiheissa olevia kuntalaisia. Kyläkulttuuri kyläkouluineen-, yhdistyksineen ja -tupineen tuo

esiin maalaismaisen elämän parhaat puolet. Vapaaehtoistoimintaa ja osallisuutta tuetaan, kansalaisopiston kautta tavoitetaan kuntalaiset ja kulttuurista nautitaan integroituna eri toimialoille. Jokaiselle iälliselle löytyy oma harrastus. Lapsia ja nuoria kannustetaan koko kylän voimin ja kunnan kaikissa palveluissa poikkihallinnollisesti hyvän elämän kasvuun. Kaikille mahdollistetut varhaiskasvatuspalvelut avoin varhaiskasvatus mukaan lukien tukevat sitä, että jokainen lapsi saa hyvän alustan ponnistaa elämässään. Omaa lukio vahvistaa nuoria kasvussa. Lapsille ja nuorille tarjotaan palveluja yli lakimääräisen. Kukaan ei jää yksin. Jokainen iälläinen tietää olevansa tärkeä.

Toimialue	Toimenpiteet	Tavoitteet	Mittari
Elinvoimapaalvelut	Uuden asukkaan tervetulo-paketin sekä liikutuksi-oppaan tuottaminen yhteistyössä alueen yritysten ja yhdistysten kanssa. 50/50-mallin koordinaatio opetus- ja varhaiskasvatusyhteistyössä.	lihin on helppo ja mukava muuttaa. Arjen tarjontaan pääsee mukaan. Lapset ja nuoret vievät ilmastotyötä eteenpäin.	- tavoitettavuus ja sisällöllinen palaute
Sosiaali- ja terveyspalvelut	Yhteistyötä vapaaehtois-toimijoiden kanssa tehdään palvelujen sisältöjen rikastamiseen mm. asumispalveluyksiköissä. Tuen polku- toimintamalli ja Lapset puheeksi -menetelmä tukevat lasten ja nuorten kasvua poikkihallinnollisesti.	Yhteistyö järjestöjen, 3. sektorin ja mm. neuvostojen kanssa on tiivistä. Oulunkaari osallistuu soveltuvin osin kunnan tapahtumiin. Tuen polku- toimintamalli ja Lapset puheeksi -menetelmä on aktiivisessa käytössä.	- järjestöjen ja vapaaehtois-ten käynnit yksiköissä - käytyjen Lapset puheeksi -keskustelujen määrä.
Opetus- ja varhaiskasvatuspalvelut	Avoin varhaiskasvatus Laadukkaat varhaiskasvatuspalvelut Ikäihmiset mukaan koulujen ja päiväkotien arkeen. Yhteistyö erilaisen kyläyhdistyksen, urheilu- ja metsästysseurojen ja vanhempainyhdistysten kanssa kouluissa ja varhaiskasvatuksessa Kerhotoiminnan kehittäminen Laadukas perusopetus ja lukiokoulutus	Osallisuuden edistäminen. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistäminen. Harrastusten ja vapaa-ajantoiminnan kehittäminen osaksi lasten, nuorten ja perheiden terveellisiä, luovia ja virikkeellisiä elämäntapoja. Perusopetuksensa päättävä iälläinen nuori on hyvinvoiva, valoisasti elämänsä ja ihmisiin suhtautuva ja pääsee haluamaansa jatko-opiskelupaikkaan.	- lasten ja perheiden määrä toiminnassa - varhaiskasvatuspalveluja tarjolla kysyntää ja tarvetta vastaavasti. Laadunarviointi kyselyjen tulos hyvä/kiitettävä. - koulu- ja päiväkotivierailujen määrä -kerhotunnit - peruskoulun päättötodistuksen saaneet % - peruskoulun jälkeisen jatko-opintopaikan saaneet % -perusopetuksen päättäneitä oman kunnan lukion hakenneet % - ylioppilastutkinnon suorittaneet %
li-instituutti	Järjestetään kuntalaisille yhteisöllisiä ja osallistavia tapahtumia ja työpaikkoja kunnan eri alueilla/kylillä Etsivän nuorisotyön järjestäminen koko kun-	Luodaan tilaisuuksia ja ihmisten kohtaamiseen ja innostetaan osallisuuteen. Syrjäytyneiden nuorten tasarvoiset palvelut koko kun-	Kävijöiden määrä Tavoitettujen nuorten lkm ja % -osuus niistä 15-28-

	<p>nan alueella</p> <p>Järjestetään kuntalaisille liikuntaneuvontaa ja ns. matalan kynnyksen liikuntamahdollisuuksia</p> <p>Kansalaisopisto ja taidekoulu tarjoavat kaikenikäisille kuntalaisille laadukkaita ja edullisia harrastus- ja opiskelumahdollisuuksia koko kunnan alueella</p> <p>Tuotetaan monipuoliset, saavutettavat ja laadukkaat kirjastopalvelut koko kunnan alueella</p>	<p>nan alueella.</p> <p>Kuntalaisten hyvinvoinnin lisääminen.</p> <p>Kuntalaisten hyvinvoinnin, oppimisen, aktiivisuuden ja osallisuuden mahdollistaminen</p> <p>Kirjasto tarjoaa kaikille kuntalaisille pääsyn aineistoihin, tietoon ja kulttuurisisältöihin sekä asiakkaiden opastuksen tiedon hankinnassa sekä riittävät tilat.</p>	<p>vuotiaista iiläisistä nuorista, jotka ovat jääneet vuonna 2020 koulutuksen tai työn ulkopuolelle.</p> <p>Liikuntaan liittyvä neuvonta ja ohjaus, kävijöiden määrä ja % asukkaista</p> <p>Kansalaisopiston opiskelijoiden lkm ja %asukkaista</p> <p>Kansalaisopiston opetustuntimäärä/vuosi ja /asukas</p> <p>Maantieteellinen kattavuus - jokaisella 4 alueella kursseja</p> <p>Kokonaislainaus ja kokonaislainaus/asukas kirjastokäynnit/asukas</p> <p>kirjaston tapahtumiin osallistuneiden lkm ja lkm/asukas</p>
lin ateria- ja tilapalveluliikelaitos	<p>Kannustetaan koulujen ja päiväkotien lapsia/nuoria osallistumaan ruokaraateihin ateriapalvelun kehittämiseksi.</p>	<p>Jokaisella koululla on nimetty ruokaraati.</p> <p>Haetaan yhdessä koulujen ja päiväkotien kanssa koulu-ruoka- ja päiväkotiruoka diploimeja</p>	<p>- perustetut ja toimivat ruokaraadit</p> <p>Koulu- ja päiväkotiruokadiploimit 2/vuosi</p>

Vahva kunta

Kuntakonsernissa on terve talous ja kunta seisoo vahvalla osaamisen perustalla.

Tavoite: talouden tasapaino ja sitoutunut henkilöstö

**Mittari: ylijäämäinen tilinpäätös
parempi työyhteisö -kysely**

Päämäärän saavuttamiseksi lin tulee varmistaa:

Kestävä konsernitalous

Talous, arvot ja strategia kulkevat lissä käsi kädessä. Kunnan luottamushenkilöt ja henkilöstö sitoutuvat talouden, arvojen ja strategian kolmikantaan ja jokainen voi vaikuttaa talouden hallintaan omalla työpanoksellaan. Omistajapolitiikka- ja ohjaus ovat kestäväällä pohjalla. Velkaantuminen on katkaistu ja investoinnit tukevat kasvua, joka on vahvan talouden kivijalka. Tulopohjaa on laajennettu. Kunta kasvaa kehittämällä.

Toimialue	Toimenpiteet	Tavoite	Mittari
Koko kunta	Henkilöstön sitouttami-	<ul style="list-style-type: none"> - konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde yli 80 % - tuloveroprosentti vähintään 2,0 %-yksikköä alempi kuin kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti - konsernitalinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate yli 0,8 - ylijäämäinen tilinpäätös 	<p>%</p> <p>-vertailu keskimääräiseen prosenttiin</p> <p>-tunnusluku</p> <p>€</p>

	nen strategiaan kehityskeskusteluihin	Esimiehet käyvät kehityskeskustelut strukturoidun lomakkeen tukemana	- kehityskeskustelujen toteuma-% 100
Elinvoimapaalvelut	Toiminnan rahoituksessa hyödynnetään monipuolisesti eri kanavia, strategia tavoitteita ohjaavana osana perehdytystä ja kehityskeskusteluja	Hankkeiden ulkopuolisen rahoituksen aste keskimäärin 90 %. Päärahoitus jakaantunut kolmelle EU-toimijalle.	- ulkopuolisen rahoituksen aste - kehityskeskustelujen toteuma
Sosiaali- ja terveystalvet	Soten osalta taloutta seurataan kuukausittaisilla talustiedotteilla ja kolme kertaa vuodessa tehtävillä laajemmilla toiminnan ja talouden käsittäville osavuosi-katsauksilla. Toimintaa kehitetään jatkuvasti, jotta resurssit ovat tehokkaassa käytössä.	Tasapainoinen talous varmistaa pitkäjänteisen palvelujen kehittämisen. Resurssit vahvistuvat peruspalveluissa.	- suorite- ja eurotiedot (Horisontti)
Opetus- ja varhaiskasvatustalvet	Hankerahoituksen hyödyntäminen varhaiskasvatuksen ja koulujen toiminnassa.	Hankkeilla ja projekteilla tuetaan keskeisiä toiminnan tavoitteita.	Toteutuneet hankkeet ja rahoituksen määrä Hankekoordinoinnista vastaavan henkilön työpanos
Li-instituutti	Kunnan ulkopuolisen rahoituksen hankkiminen toiminnalle (palkkatuki, valtionavustus, hankerahoitukset, työpajan toimintatuotot).	Kuntalaisten tarpeista nousseiden ideoiden toteuttaminen.	Ulkopuolisen rahoituksen määrä/osuus
Lin vesiliikelaitos	Toimitaan vesihuoltolain mukaisesti, jolloin vesihuollosta aiheutuvat kustannukset peritään maksuina asiakailta Investointien rahoittaminen toiminnan tuloksella	Investointien rahoittaminen toiminnan tuloksella	Toiminnan ja investointien rahavirta positiivinen

Osallistuvat kuntalaiset

Kuntalaiset saavuttavat kunnan palvelut. Kunnan toiminta on avointa ja päätöksenteko perustuu aitoon kuulemiseen. Kuntalaisten osallistumismahdollisuuksia kehitetään jatkuvasti vastaamaan nopeasti muuttuvan ympäristön edellytyksiä. Helposti käytettävät ja ennakoivat digipalvelut ovat yksinkertaistaneet kuntalaisten palveluja siten, että asiointi kunnan kanssa on helppoa, nopeaa ja miellyttävää. Kuntalaiset pääsevät itse suunnittelemaan palveluitansa ja kyläyhdistysten aktiivisuuden tukemiseksi käytössä on osallistava budjetointi osana kunnan talousarviota.

Toimialue	Toimenpiteet	Tavoite	Mittari
Elinvoimapaalvelut	Osallistumismahdollisuuksista tiedottaminen (Osallistuva li -konsepti), kunnan tiedotelehden toimittaminen, osallistamisen kytkeminen kehittämistoimiin	Iläiset tietävät, miten osallistua ja haluavat osallistua. Kuntatiedotelehti jaetaan kaikkiin kotitalouksiin.	- Osallistuva li -määrä - tiedotelehden ilmestyminen ja jakomäärä - toteutuneet osallistamistoimet
Sosiaali- ja terveystalvet	Sote-palveluista kerätään asiakaspalautetta ja kehitetään toimintaa sen pohjalta. Kehittäjä-	Kuntalaisille tarjotaan monipuolisia mahdollisuuksia osallistua Oulunkaaren palvelujen kehittämiseen.	- asiakastyytyväisyys - asiakasraatien, asiakasfoorumien kokoontumiset

	asiakkaat, asiakasraadit ja- foorumit toimivat aktiivisesti. Palveluja kehitetään niin, että digitaaliset palvelut ovat joustavia ja laajassa käytössä. Digipalvelujen käytössä tarjotaan tukea kuntalaisille.		- Digitaalisten palvelujen käyttäjämäärät
Opetus- ja varhaiskasvatuspalvelut	Osallisuuden toteuttaminen valmisteluvaiheessa. Lapsivaikutusten arvioinnin toteuttaminen opetus- ja varhaiskasvatuspalveluissa. Varhaiskasvatuksen huoltajien arviointikyselyjen tulosten ja toimenpiteiden käsittely päätöksenteossa. Huoltajien osallisuus toiminnan suunnittelussa kouluissa ja varhaiskasvatuksessa. Tiedottamisen parantaminen	Osallisuuden edistäminen. Ennako- ja lapsivaikutusten arvioinnin käyttöönotto vuodelle 2020 aikana. Suunniteltujen kyselyjen ja palautekäytäntöjen toteuttaminen sekä niiden arviointi.	-monialaiset työryhmät ja edustuksellisuuden toteuttaminen valmisteluelimissä -toteutetut arvoinnit/määrä - vastausprosentit ja tulokset kyselyissä -toteutuneet tilaisuudet/tapahtumat -viestintäsuunnitelma/-strategia
li-instituutti	Kuntalaisten hyvinvointityöpajat Kulttuurikauppila osatoiteuttaja Oulunkaaren Lähde! Taiteesta osallisuutta ESR -hankkeessa – tavoitteena parantaa heikommassa asemassa olevien kuntalaisten mahdollisuutta osallisuuteen ja kulttuuriseen hyvinvointiin. Asiakkaiden osallistaminen työllistämispalveluiden toiminnan kehittämistyöhön (mm. Tutor-toiminta, kehittäjäasiakkaat, asiakaspalautteet)	Mahdollistaa kuntalaisvaikutustaminen. Nuorten ja erityisryhmien hyvinvoinnin edistäminen kulttuurin keinoin. Hyvä yhteistyö eri toimialojen välillä työllistämässä	Osallistujien lukumäärä Rahoitus saatu ja hanke aloitettu Osallistujien lkm Tapahtumien/Osallistujien määrä, palautteet.
Kiinteistö- ja ympäristötekniiset palvelut	Kuntalaisia osallistuvat maankäytön ja lähipalveluiden suunnitteluun.	- kaavoitusvalitusten vähäinen määrä	valitusten määrä nolla
lin vesiliikelaitos	Uusissa asemakaavoissa merkitään tarpeelliset johtoalueet kaavamerkinnöin. Asemakaavojen ulkopuolella putkien ja niihin liittyvien laitteiden sijoittaminen tapahtuu maanomistajien lupien / sopimuksien perusteella	Maanomistajasopimukset / MRL:n mukaiset sijoituslupapäätökset 0 kpl	Sijoituslupapäätökset 0 kpl

	Maanomistajasopimukset / MRL:n mukaiset sijoituslupapäätökset 0 kpl		
--	---	--	--

Osaavat tekijät

Kuntaa johdetaan tiedolla. Henkilöstön ammattitaitoa ja osaamista kehitetään jatkuvasti. Jokainen on sitoutunut yhteisiin tavoitteisiin, joita kohti kuljetaan työyhteisöjen välisellä yhteistyöllä. Jokainen voi vaikuttaa omaan työhönsä ja kokea ylpeyttä siitä, että työ tuottaa laadukasta tulosta. Uuden henkilöstön perehdytys on selkeää ja kaikki toiminta perustuu avoimuudelle. Osaava henkilöstö tuottaa kustannustehokasta ja laadukasta työn tulosta, joka palvelee kuntalaisia entistä paremmin.

Toimialue	Toimenpiteet	Tavoite	Mittari
Koko kunta	Osaamisen kehittäminen (perehdyttäminen, työhön opastus, koulutus, työnohjaus) Sisäinen tiedotus Kehityskeskustelut Yhteistoiminta	Party-kokonaisluvun pysyminen kuntakeskiarvon yläpuolella Kokonaissairauspoissaolojen pysyminen kuntakeskiarvon alapuolella Kaikkien työntekijöiden kanssa käyvään vähintään yksi kehityskeskustelu vuodessa	Party-kokonaisluku 15,5 (parillisina vuosina) Sairauspoissaolot 2020 < 2019 Koulutuspäivien määrä/työntekijä $\geq$ 3 Käydyt kehityskeskustelut 100 %

Strategian toteutumista arvioidaan tilinpäätöskäsittelyn yhteydessä ja kuntalaisbarometrissa. Tilinpäätösten ja talousarvioiden sanalliset palvelukohtaiset suunnitelmat rakennetaan vastaamaan tämän strategian tavoitteita.

5.4. Resurssiviisas li -tiekartta

Tavoitteena:

1. Ei ilmastopäästöjä – kunta toimii hiilineutraalisti eikä tuota ilmastomuutosta aiheuttavia kasvihuonepäästöjä.
2. Ei jätettä – kunta toimii kiertotaloudessa, jossa materiaalit kiertävät eikä jätettä synny.
3. Ei ylikulutusta – kunnassa kulutetaan luonnonvaroja maapallon kantokyvyn rajoissa.

Energiantuotanto ja kulutus

- Fossiiliton ja hiilineutraali sähkön- ja lämmöntuotanto
- Energian säästäminen kotitalouksissa, julkisella sektorilla ja yrityksissä
- Energiatehokkuus. Tilatehokkuus.

lin tavoitetila 2050

- *uusiutuva energia on halvin vaihtoehto kaikkiin tarpeisiin*
- *suurten energiamäärien teknisesti ja taloudellisesti kannattava varastointi lissä laajasti käytössä*
- *uudet rakennukset tuottavat vähintään käyttämänsä energian*
- *lilaakso on uusiutuvan energian globaali yritystoiminnan keskittymä*

Toimialue	Toimenpiteet	Tavoite	Mittari
Koko kunta	Energian säästäminen	Toimipisteet sitoutuvat energiansäästösopimuksiin	- toimitilojen kulutus 2020 < 2019 - sopimuksen tehneiden toimipisteiden määrä/toimipisteiden määrä
Elinvoimapalvelut	Uusiutuvan energian inves-	Päästövähennys - 80 %.	- CO2-päästövähennys

	tointien kannattavuuslaskelmat ja älykkäiden järjestelmien käyttöönotto, 50/50-mallin koordinointi, yritysten vähähiilisyysneuvonta, Paikallista-merkin ympäristölupaukset, energiatehokkuussopimuksen koordinointi, yrityskeskittymän markkinointi	Uusia ympäristölupauksia + 20 %. CircLab eli Micropoliksen puhdastilojen muuntuminen kiertotalouden keskittymäksi: ympäristö ja laitteisto kilpailutettu.	- Paikallista-yritykset
Sosiaali- ja terveyspalvelut	Yhteistyössä kunnan kanssa arvioidaan sote-tilojen tehokasta, muuntojoustavaa ja energiatehokasta käyttöä.	Sote-tilat ovat terveet, turvalliset ja tehokkaassa käytössä.	- muutokset sote-tilojen kokonaisneliömäärässä
Opetus- ja varhaiskasvatus	Energian tuotanto ja kulutus paikallisesti tasapainossa Tilat tehokkaassa käytössä	Tilojen ja materiaalien optimoitu ja energiatehokas käyttö	- energiankulutuksen seuranta opetus- ja varhaiskasvatussuunnitelmassa - tilojen käyttöaste päiväkodeissa ja kouluissa
li-instituutti	Tuunataan työtä -hankkeen tavoitteet: työllistämisen toimintamalli, jossa hyödynnetään kestävän kehityksen, resurssiviisauden ja kiertotalouden mahdollisuuksia työn tunnistamisessa ja "tuunamisessa".	Kestävä kehityksen sisäistäminen arkitoimintaan	Toimintamalli valmis.
Kiinteistö- ja ympäristötekniset palvelut	Isompien kiinteistöhankeiden yhteydessä tehdään sähköautolatauspisteiden tarvetarkastelu. Rakennusvalvonta antaa opastusta ja neuvoja energiataloudelliseen rakentamiseen. Kunnan katuvalaistus uusitaan energiatehokkaaksi	Uusiutuvien energiamuotojen käyttö Rakennusten energiatehokkuus Energian säästö	Joutsenmerkkikoulun latauspiste AO-lupien energianluokka vähintään B 10 % vähennys katuvalaistukseen energiankulutuksesta
lin ateria- ja tilapalvelu	Aurinkoenergian tuottaminen kiinteistöjen sähkön käyttöön	Pyritään energiaomavaraisuuteen Nätteporissa. Kaikkien aurinkovoimaloiden sähköntuotantoa seurataan.	Kwh/v

Liikkuminen ja yhdyskuntarakenne

- Älykäs, uusiutuvilla polttoaineilla toimiva liikenne
- Turvallisen, terveellisen ja kestävän liikkumisen mahdollista yhdyskuntarakenne

lin tavoitetila 2050

- *Liikenne on halvinta uusiutuvista luonnonvaroista valmistetuilla polttoaineilla*
- *lissä on käytössä uudet edulliset vähäpäästöisten ajoneuvojen haltijamallit*
- *lissä on säilynyt monimuotoista luontoympäristöä ja lähivirkistysalueita*

Toimialue	Toimenpiteet	Tavoite	Mittari
Elinvoimapaalvelut	Sähköautot, sähköautojen käytön laajennus	Kuntalaiset käyttävät uusia liikkumisen ratkaisuja.	- sähköautoilla ajatut km:t, - liikkumisen kokeilut

	kuntalaisille, kimppekyytikokeilu, toimet uusiutuvien polttoaineiden tankkauspistekeskittymän saamiseksi lihin	Käyttö-/osallistumisaste 5 %.	- tankkausasema
Sosiaali- ja terveyspalvelut	Soteen liittyvissä henkilö- ja tavarakuljetuksissa pyritään logistiikan tehostamiseen ja vähäpäästöisyyteen. Hyödynnetään esim. palveluliikenteen uudet mahdollisuudet ja kumppanuudet kuljetuksissa. Luontoympäristö ja lähivirkistysalueet toimivat osana terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä. Lähde! Taiteesta voimaa arkeen –hanke tekee yhteistyötä kunnan kanssa mm. Suvantolan hyvinvointipuistoon liittyen.	Etäyhteyksien ja (sähköisten) yhteiskäyttöautojen ja yhteiskyytien hyödyntäminen vahvistuu. Lähdepuiston rakentaminen etenee.	- soten yhteiskäyttöautojen hyödyntämisaste - sote-palveluihin liittyvät henkilöstön ja asiakkaiden matkat - kotihoidon toiminnanohjausjärjestelmän mittarit - palveluliikenteen käyttöaste - hyvinvointipuiston suunnittelun eteneminen
Kiinteistö- ja ympäristötekniiset palvelut	Kaavoituksella täydennetään yhdyskuntarakennetta. Liikunta ja -virkistysalueet sijoitetaan tiiviiseen yhdyskuntarakenteeseen. Kunnan puisto- ja talousmetsät hoidetaan luonnon monimuotoisuus huomioon ottaen ja säilytetään metsien hiilinielutaso.	Autoton liikkuminen Autoton liikkuminen Kestävä kehitys ja metsänhoito	Maanhankinta keskusta-alueelta Keskusta-alueiden korkea hoitoluokka Puistometsien hoitosuunnitelma valmiina

Kulutus ja materiaalikierrot

- Neitseellisten raaka-aineiden kulutus kestävä ja kierrätysmateriaalien käyttö maksimoitu. Uudelleenkäyttö ja uusiokäyttö otettu huomioon jo tuotesuunnittelussa.
- Uudet kulutusmallit kotitalouksissa ja julkisessa taloudessa; tuotepalvelut, yhteisomistaminen, vuokraus ja lainaus

lin tavoitetilä 2050

- *Resurssiviisauden ja teollisen ekologian esimerkkialue*

Toimialue	Toimenpiteet	Tavoite	Mittari
Koko kunta	Sähköiset kokoukset Siirtyminen postilähetysten frankeeraamisesta valmiiksi maksettuihin kuoriin Siirtyminen lappupohjaiseen tulostukseen (ts. ei makseta enää laitevuorria) Luovutaan käyttökului-	Kaikkien toimielinten kokousmateriaalit toimitetaan sähköisesti Postituskulut pysyvät ennallaan tai vähenevät, vaikka palvelun tuottajat korottaisivat hintoja Kopioinnin vähentäminen	100 % kirjekuorten ja postimaksujen hinta 2020 < 2019 Vertailuluku saadaan vuoden 2020 kopiomääristä

	taan kalliista pöytätulostimista, joiden tulostusmäärien seuranta on vaikeaa		
Elinvoimapalvelut	Kiertotalouden CircLab-demonstraatioympäristö Micropolikseen, Resurssiviisas li -mallin koordinointi, Kiertotalouden tiekartta, työllisyyden edistäminen kiertotaloudella jakamistalouden edistäminen	CircLab avataan. Kunta toimii resurssiviisaasti ja kiertotaloutta hyödyntäen.	- CircLabin avaaminen ja osallistuvat yritykset - kiertotaloudesta syntyvät työpaikat - jakamistalouden kokeilut
Sosiaali- ja terveyspalvelut	Kierrätys toteutuu myös sote-palveluissa. Arvioidaan yhteistyössä kunnan kanssa mahdollisuuksia uusien kulutusmallien hyödyntämiseen.	Kierrätys lisääntyy sote-yksiköissä.	- kierrätystä toteuttavien sote-toimintayksiköiden määrä ja kierrätyksen laajuus - uusien kulutusmallien käyttöönotto ja nykyisten mallien hyödyntämistä
Opetus- ja varhaiskasvatus	Yhteishankinnat / kierrättäminen koulujen ja päiväkotien materiaalihankinnoissa, olemassa olevien materiaalien hyödyntäminen	Kierrätyksen ja kiertotalouden edistäminen.	- kierrättämällä hankittujen tavaroitten arvo euroissa - säästöt euroissa
li-instituutti	Kansalaisopisto tarjoaa kuntalaisille lukuvuodelle 2020-2021 vähintään 6 kulutukseen ja materiaalkiertoihin liittyvää kurssia. Lisäksi opisto tarjoaa yhteistyössä kirjaston kanssa kestävä kehityksen mukaisia luentoja kaksi. Kierrätysmateriaalien hyödyntäminen kansalaisopiston ja taidekoulun opetuksessa. Lukuvuonna 20-21 toteutetaan teema "ympäristö ja luonto" läpileikkaavana teemana eri aineissa Yhdistyksille tarkoitettujen ääni- ja valo, teltta ym. lainaus	Tarjota kestävä kehitystä edistävää kurssitoimintaa Ympäristö- ja luontoarvojen arvostaminen ja toimiminen ympäristöä arvostaen Omaehtoinen tapahtumien tuottaminen	osallistuneiden lukumäärä lainauskerrat Osallistujien lkm Lainauskerrat
Kiinteistö- ja ympäristötekniset palvelut	Kierrätysmateriaalien käyttö infrarakentamisessa mahdollisuuksien mukaan		- tuotetaan sisäinen rekisteri
lin ateria- ja tilapalvelu	Aloitetaan pilottina kompostoinnin kokeilu kolmessa kohteessa yhteistyössä kiinteistön käyttäjien kanssa	Yksi uusi kompostointikokeilu/vuosi	- aloitetut kokeilupaidat/kpl

Ruoan tuotanto ja kulutus

- Yhden maapallon rajoissa tuotettu ja kulutettu ruoka luo hyvinvointia, terveyttä ja taloudellista kasvua

lin tavoitetila 2050

- *li on keskeinen toimija pohjoissuomalaisen ruokatuotannon renkaassa etenkin kalan osalta*
- *lissä tuotettujen ja kulutettujen elintarvikkeiden hiili- ja vesijalanjälki huipputasoa*

Toimialue	Toimenpiteet	Tavoite	Mittari
Elinvoimapalvelut	kalatalouden edistäminen	Kalatalous lissä vahvistuu.	kalataloutta tukevat toimenpiteet
lin ateria- ja tilapalvelu	Seurataan biojätteen menevän ruoan määrää kaikissa toimipisteissä. Käytetään ruoanvalmistuksessa paikallisia raaka-aineita. Ylijäämäruoan myynti kasvaa	Testataan koulu- ja päiväkotikiinteistöissä biojätteen erilliskeräystä. Paikallisten raaka-aineiden käytön osuus. Markkinointia tehostetaan myynnin kasvattamiseksi.	kg/v €/v % ylijäävästä

Veden käyttö ja luonnonvedet

- Puhtaat luonnotvedet, kestävä vedenkulutus, ravinteiden talteenotto ja kierrätys

lin tavoitetila 2050

- *lin jokien biologinen ja kemiallinen tila vastaava kuin 1950*
- *li tunnetaan puhtaiden vesien antimista*

Toimialue	Toimenpiteet	Tavoite	Mittari
Koko kunta		Toimipisteet sitoutuvat vedensäästö sopimukseen	- vedenkulutus 2020 < 2019 - sopimuksen tehneiden toimipisteiden määrä/toimipisteiden määrä
Elinvoimapalvelut	lijoen yhteistyöverkoston koordinointi, kiertotalouden Circlab-ympäristö teollisuuden sivuvirtojen puhdistukseen ja ravinteiden talteenottoon	lijoen vedenlaatu paranee. Circlab avataan.	lijojen sopimuksen edistämistoimet Circlabin toteutuminen ja puhdistettujen vesien määrä
Vesiliikelaitos	Veden kulutuksen ja jäteveden tuotannon tarkkailu. Viemäriverkoston laajentaminen Tuotettujen vesimäärien suhde laskutettuihin määriin: talousvesi 1,2 ja jätevesi 1,3. Uutta viemäriverkostoa 2 km	Tuotettujen vesimäärien suhde laskutettuihin määriin: talousvesi 1,2 ja jätevesi 1,3. Uutta viemäriverkostoa 2 km	Toteutuneiden vesimäärien suhde laskutukseen. km / vuosi

Hyvinvoiva kuntainen – kokemus hyvästä elämästä

”lissä on hyvä elää. Kunta on kuntalaisia varten. Kaikista pidetään huolta – naapureista, ympäristöstä ja yhteisestä hyvästä. Viihtyisät puitteet ja monipuolinen tekemisen tarjonta innostavat aktiivi-

seen elämään. Kaikkia kannustetaan hyvän elämän polulla. Li on onnellisten asukkaiden koti.” (lin kuntastrategia 2018-2025 s. 8)

lin tavoitetilä 2050

- **liläisellä lapsella on hyvä kasvuympäristö - lapsi/nuori on hyvinvoiva ja hänellä on edessään valoisa tulevaisuus**
- **liläinen työkäinen on hyvinvoiva ja hän jää eläkkeelle hyvinvoivana 65-vuotiaana**
- **liläinen erityislapsi, -nuori ja –aikuisen (vammainen) elää aktiivista ja esteetöntä elämää.**
- **liläinen vanhus on aktiivinen ja hyvinvoiva 75 –vuotiaana**

Toimialue	Toimenpiteet	Mittari
Hallinto	<p>Äänestysaktiivisuuden lisääminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Äänestyspaikkasuunnitelma (esim. äänestysauto) - Kuntalaisvaikuttamisen ja osallisuuden esittelyt <p>Yhteiskunta- ja demokratiakasvatus: peruskoulu/lukio/nuorisovaltuusto</p> <p>Henkilöstön kokonaisvaltainen hyvinvoinnin tukeminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ennaltaehkäisevät työterveyden palvelut sekä henkilöstön liikunnan/kulttuurin tukeminen mm. ePassilla ja liikuntavuorolla sekä tyhy-toiminnalla. Liikuntaneuvontapalvelun käyttäminen. <p>Esteettömän asiakaspalvelun kehittämissuunnitelma</p> <ul style="list-style-type: none"> - Esteettömyys/saavutettavuus-pilotti lin kunnan nettisivujen osalta Vanhus- ja vammaisneuvoston jäseniä osallistaen 	<p>Äänestys-%</p> <p>Suunnitelma valmis</p> <p>Osallistujamäärä</p> <p>Käyttäjämäärät</p> <p>Suunnitelman valmistuminen ja pilotin suorittaminen</p>
Elinvoimapaalvelut	<p>liläiset osallistuvat yhteisiin asioihin ja heitä kuullaan: Osallistuva li -kanavan ylläpito.</p>	<p>Osallistuva li -käyttäjämäärä</p>
Sosiaali- ja terveystalvet	<ul style="list-style-type: none"> - Varmistetaan toimivat peruspalvelut ja vahvistetaan ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä - Asiakkaiden osallisuus vahvistuu mm. asiafoorumien myötä - Ikääntyneiden ja työttömien terveystarkastusten jatkaminen ja kehittäminen edelleen - Vahvistetaan sujuvaa yhteistyötä palvelualueiden välillä - Varmistetaan toimiva ja kuntalaisten palvelutarpeisiin vastaava palvelurakenne - Lähde! – taiteesta voimaa arkeen hankkeen toimenpiteet - Haettu ESR-rahoitusta Lähde!-hankkeen jatkolle teemalla ”Lähde” – taiteesta osallisuutta vuosille 2020-2022 - Selvitään mahdollisuutta hakea hankerahoitusta ikäihmistien palveluihin kohdentuvalle kulttuurihyvinvointia edistävälle hankkeelle - Seurataan ja arvioidaan aktiivisesti uusia teknologisia mahdollisuuksia ja hyötyjä. Lähdetään rohkeasti mukaan kokeiluihin, jotka tukevat Oulun kaaren strategiaa. Toimitaan yhteistyössä digikummin kanssa. - Digiturvallisuuden ja –osaamisen edistäminen - Perhekeskus-toimintamallin kehittäminen - Nuorten Mielen tuki –toimintamallin kehittäminen 	<p>Kuukausittaisen talouskatsauksen ja osavuositarkastuksen Horisontin tunnusluvut ja mittarit</p> <p>Ikääntyneiden ja työttömien terveystarkastusten määrä</p> <p>Kotona asuvat 75-vuotta täyttäneet</p> <p>Kuntalaisten ja asiakkaiden tyytyväisyys palveluihin</p> <p>Lastensuojelun ja toimeentulotuen tunnuslukujen kehitys</p> <p>Palvelutakuiden ja määräaikaisten toteutuminen</p>

	<p>edelleen</p> <ul style="list-style-type: none"> – Toimeenpannaan aikuisten parissa tehtävän sosiaaliryhmien tulevaisuus selvitys -tiekartta 2030 kehittämistoimenpiteitä – Kiireettömien lääkäri- ja hoitajapalvelujen saatuuden parantaminen hallitusohjelman mukaisesti – Kansansairauksien ehkäisyä ja niiden hoidon vaikuttavuutta parannetaan – Ikäihmisten mielekäs arki rakentuu yhteistyössä kunnan eri palvelujen, alueen yritysten ja 3. sektorin kanssa. Lisätään matalan kynnyksen elintapaohjausta ja ennaltaehkäiseviä toimia. – Kehitetään monimuotoista kotona asumista tukevaa palveluvalikkoa, esimerkiksi kotihoidon eri muodot ja perhehoito. – Tarkennetut tavoitteet Oulunkaaren sote-palveluiden osalta on kirjattu järjestämissopimukseen 	<p>Asiakasraatien ja -foorumien kokoontumiset</p>
Opetus- ja varhaiskasvatustalvet	<p>Innostuksen lisääminen arkiliikuntaan ja lähiympäristöt tutuksi liikkumalla (liikuntaa lähiympäristöissä, luontoliikuntaa). Innovaka-hanke.</p> <p>-tavoitteena hyvinvoivan kasvuyhteisön prosessin toteutuminen suunnitellusti vuoden 2020 aikana</p> <p>Pilotoidaan Varhaiskasvatuksen –perheliikunta -vanhempainilta liikuntakeskuksessa. Esitellään lasten harrastusmahdollisuuksia ja perheiden hyvinvointiin liittyviä asioita. Yhteistyössä varhaiskasvatuspalvelut, vapaa-aika- ja hyvinvointipalvelut, illäiset urheiluseurat sekä terveys- ja neuvolapalvelut.</p> <p>-tavoitteena henkilöstön hyvinvoinnin edistäminen, lapsivaikutusten arvioinnin käyttöönotto vuoden 2020 aikana</p> <p>Henkilöstön, lasten ja nuorten hyvinvointia tuetaan ja edistetään Hyvinvoiva kasvuyhteisö – prosessilla (HYKY).</p> <p>Varhaiskasvatuksen ja opetuksen henkilöstön työhyvinvoinnin edistäminen lisäämällä tunne- ja vuorovaikutusosaamista ja taitoja (työntekijät ja esimiehet).</p> <p>Jokainen yksikkö tekee suunnitelman henkilöstön ja toimintaympäristön hyvinvoinnin edistämiseksi työpaikalla.</p> <p>-tavoitteena yhteisöllisen oppilashuollon tavoitteiden ja suunnitelmien toteutuminen sekä yksikkökohtaisesti asetettujen hyvinvointia edistävien toimenpiteiden toteutuminen ja vaikutusten arviointi</p> <p>Lapsi –ja ennakkovaikutusarvioinnin käyttöönotto opetus- ja varhaiskasvatuspalveluissa (esimerkiksi päiväkotia suunniteltaessa, muussa palveluverkkoa koskevassa päätöksenteossa, toiminnan arvioinnissa ja uusien toimintamuotojen kehittämisessä).</p> <p>Opetuksen kaikissa yksiköissä tehdään työsuunnitelmien yhteydessä kouluyhteisön hyvinvointiin tähtäävä suunnitelma. Lisäksi hyvinvointia kehitetään yhteisöllisen oppilashuollon, kunnan LAPE – ryhmän ja oppilashuollon ohjausryhmän suunnitelmissa.</p>	<p>Varhaiskasvatuksen oppimisympäristöinä hyödynnetään aktiivisesti lähiliikuntapaikkoja ja lähiluontoa.</p> <p>Innovaka-hankkeen toteutuneet toimenpiteet.</p> <p>Pilotin toteutus</p> <p>Sairauspoissaolojen määrä.</p> <p>Koettu hyvinvointi työssä (kyselyn toteuttaminen ja tulokset)</p> <p>Suunnitelman valmistuminen.</p> <p>Toteutuneiden Evä-Lava-arviointien määrä</p> <p>Suunnitelmien ja toteutuksen arviointi.</p>
li-instituutti	<p>Luodaan harrastesetelin käyttöönottomalli.</p> <p>Vähävaraisten lasten ja nuorten liikunnan harrastamisen tukeminen liikuntaseuroissa – AVI:n hanke</p>	<p>Malli suunniteltu</p> <p>Osallistuneiden ja urheiluseurojen lkm</p>

	<p>Syrjäytyneiden lasten ja nuorten tukeminen Lähde2 ja Nova2-hankkeiden avulla.</p> <p>Luentosarjat työikäisille hyvinvoinnista, työuupumisesta</p> <p>Etsivän vanhustyö -hankkeen suunnittelu ja yhteistyö hyvinvoinnin ja soten kanssa</p> <p>Esteettömyyskartoitusten pilotointi luonto-, leikkipuis- to- ja ulkoliikuntapaikoille. Esteettömien harrastusmahdollisuuksien turvaaminen vanhuksille ja vammaisille.</p> <p>Hävikkiruokapilotti: Valtarin koulun hävikkiruoka jaetaan vapaa-aikahjaajien toimesta Nuorisotilalta iiläisille lapsille ja nuorille. Yhteistyö li-instituutin Vapaa-aikapalveluiden kanssa.</p>	<p>Osallistuneiden lkm</p> <p>Luentosarjojen ja osallistujien lkm</p> <p>Hankesuunnitelma ja rahoituksen haku</p> <p>Toteutuneiden esteettömyyskartoitusten lukumäärä</p> <p>Kg/hävikkiruoka Hlöä/nuorten määrä</p>
lin ateria- ja tilapalveluliikelaitos	<p>Hävikkiruokapilotti – Valtarin koulun hävikkiruoka jaetaan vapaa-aikahjaajien toimesta Nuorisotilalta iiläisille lapsille ja nuorille. Yhteistyö li-instituutin vapaa-aikapalveluiden kanssa</p> <p>Jokainen iiläinen lapsi/nuori syö kouluruoan</p> <p>Vanhusruokailupilotti kyläkoululla – ikäihmisten ruokailun mahdollistaminen jollakin kyläkoululla</p> <p>Henkilöstön työhyvinvoinnin lisääminen ravitsemuksen avulla - terveellisen ravitsemuksen ja työpaikkaruokailuun kannustaminen. Tuotetaan materiaalia Intraan</p> <p>Ruokaviestinnän lisääminen kuntalaisille – tuotetaan sosiaaliseen mediaan esim. ruokavinkkejä, ravitsemustietoa ja reseptejä ym .esim. Hyvän mielen ruokakori. Yhteistyö li-instituutti Hyvinvointipalveluiden kanssa.</p> <p>Yhteinen sopimus kiinteistön puhtaanapidosta ja ylläpidosta – selvitetään toimintamalli, jossa tuottaja ja asiakas yhdessä toimivat kiinteistön parhaaksi</p> <p>Kiinteistönhoidon turvallisuustoimenpiteitä tiedottaminen – lisätään tiedotusta ja asiakkaan opastusta.</p> <p>Monialaisen ravitsemustyöryhmän perustaminen lin kuntaan.</p>	<p>Kg/hävikkiruoka Hlöä/nuorten määrä</p> <p>%-yläkoululaisista jättää kouluruoan syömättä Ruokailijat/kk</p> <p>Materiaalin tuottaminen intraan. Julkaistu materiaali/kk</p> <p>Toimintamallin valmistaminen</p> <p>Tiedotteita/kk Työryhmän perustaminen</p>
lin vesiliikelaitos	<p>Puhtaan veden markkinointi – lin kunnan alueella juodaan pohjavettä</p> <p>Mahdollistetaan vesipisteet kaikkiin lin kunnan toimipisteisiin viestillä ”Täytä oma pullosi hanasta”</p>	<p>viestinnän määrä</p> <p>vesipisteiden määrä</p>

5.5. Keskushallinto, Elinvoimapaalvelut ja Hallintopalvelut

Sitovat tavoitteet:

Keskushallinto (yleishallinto):

Rakenteellisena muutoksena keskushallinnon sihteeripalvelun palkkakustannukset on siirretty hallintopalveluista keskushallintoon kustannuspaikalle kunnan johtaminen, joka on erotettu kun-

nanhallituksen kustannuspaikasta. Tietopalvelut on niin ikään siirretty osaksi keskushallintoa Valtiovaranministeriön talousraportoinnin suositusten mukaisesti. Kunnanvaltuuston ja kunnanhallituksen (jaostoineen) toimintaan on varattu entisen suuruinen määräraha.

Tietopalveluihin on tehty yhteensä 24 000 euron määrärahalisäys selainpohjaisen asiantuntijahallinnan loppuunsaattamiseen ja sähköisen asiointipalvelun käyttöönottoon. Sähköinen asiointipalvelu mahdollistaa mm. yksityishenkilöiden ja yhdistysten anomusten käsittelyn sähköisesti prosessin alusta loppuun.

Taluspalveluihin on varattu määräraha sähköisen talousarviokirjan hankkimiseen. Sovellus mahdollistaa jatkossa talousarviokirjan ja investointiohjelman laatimisen selainpohjaisesti sekä lukujen, taulukoiden että tekstien osalta, jolloin leikkaa-liimaa -työskentelytavasta päästään eroon ja inhimillisten virheiden mahdollisuus vähenee.

Maaseutupalveluiden ostot Oulun kaupungilta on varattu keskushallintoon entiseen tapaan. Oulunkaaren ympäristöpalveluiden ostot Pudasjärven kaupungilta (ympäristöterveydenhuolto ja ympäristönsuojelu) sisältyvät edellisistä vuosista poiketen Kiinteistö- ja ympäristötekniikan palveluiden alaisiin ympäristöpalveluihin.

Vuonna 2020 ei järjestetä kunnallisia tai valtiollisia vaaleja. Keskusvaalilautakunnan työskentelyyn on varattu määräraha mm. äänestysalueiden uudistamiseksi.

Yleishallinto sisältää verot ja valtionosuudet. Lisäksi yleishallintoon kirjataan rahoitustuotot ja –kulut.

Tarkastustoiminta on osa keskushallinnolle kuuluvaa toimintaa.

käyttötalous sitovuustasoilla / tulosalueilla

Keskushallinto	TP 2018	TA 2019	TA 2020	1000 € TS 2021	1000 € TS 2022
Yleishallinto					
Toimintatuotot	41 024	48 200	15 000	15	15
Toimintakulut	-3 842 414	-4 148 202	-1 594 523*	-1 595	-1 595
Toimintakate	-3 801 390	-4 100 002	-1 579 523	-1 580	-1 580

*vähennetty li-instituutti –liikelaitoksen sisäinen avustus

Elinvoimapalvelut:

lin elinvoimapalveluista vastaavat toimijat toteuttavat lin kuntastrategia 2025:n tavoitteita elinkeinon osalta. lissä tavoitellaan kasvun ja vetovoiman vahvistamista. li tarjoaa elinkeinoelämälle puitteet toimia kestävästi osana globaalia taloutta. Ympäristö- ja energiaosaaminen kasvattaa liiketoimintaa, työpaikkoja ja investointeja. li toimii elinkeinoelämä edellä.

- Kasvu

Kuntamarkkinointi

Kuntamarkkinoinnilla tavoitellaan kasvua, joka syntyy uusista asukkaista, yrityksistä ja vierailijoista. Markkinoinnissa käytetään rohkeasti luovia ja monimediaisia viestimutoja, joilla tuodaan esille lin vetovoimatekijöitä ja nostetaan alueen tunnettavuutta kuten palkittua ilmastotyötä. Asukashankinnassa toteutetaan asuinalueiden, kylien ja -tonttien markkinointia keinoina mm. tonttipörssin/varausjärjestelmän kehittäminen, Rakentajan ja muuttajan opas -2020/2021, li tutuksi -palveluopas 2020/2021, some- ja hakukonekampanjat sekä kiinteistövälittäjille ja talopakettifirmoille li tutuksi -tilaisuudet. Kuntalaisten

osallistamista, aktivointia ja sitouttamista toteuttaa kunnan tiedotelehden ja uutiskirjeen toimitus, verkkosivustojen / intranetin / kunnan sähköisten asiointi- ja viestintäpalveluiden kehittäminen, kuntalaiskyselyiden koordinoiti ”Osallistuva li” -merkin alla, kuntakonsernin viestintäohjeen päivitys 2020-2022 sekä uuden asukkaan tervetulo-paketin sisällön kehittäminen yhteistyössä alueen yritysten ja yhdistysten kanssa.

IlmastoAreena 2020

Järjestetään Suomen merkittävin, kaikille avoin IlmastoAreena 21.-22.8.2020 IlmastoAreenan johtokunnan teemoituksen mukaisesti. Tavoitellaan 10 000:n kävijämäärää. IlmastoAreenan rahoittaa 95 %:sti Maaseuturahasto.

Keskustan ja Pentinkankaan kehittäminen

Edistetään elinvoimaisen keskustan ja Pentinkankaan palvelujen/kaupan alueen kehittämistä yhteistyössä Kiinteistö ja ympäristöteknisten palveluiden kanssa. IlmastoAreenaan osallistetaan keskustan yrittäjät.

Matkailu

Visit li:n luonto-, retkeily- ja vierailukohteita markkinoidaan tienvarsitauluin ja opastein, verkkokampanjoin sekä esitteillä, karttajulkaisuilla ja mökkiläiskirjeellä. Matkailutoimijoita verkotetaan ja matkailuyrittäjiä sparrataan. Nelostien liikennevirran hyödyntämiseen kehitetään palvelumalleja.

- Elinkeinoelämä edellä

Tehdään listä paras paikka yrittää tavoitteena uusien yritysten syntyminen, yritysten toiminnan kehittyminen, investointihalukkuus ja yritysten verkostoituminen. Yrittäjyysilma- piiri (yrittäjäkurssit, koulutukset, tapahtumat, markkinavuoropuhelu), aloittelevien yritysten neuvonta (uusyrityspuustanta), tilat&tontit (yhteistyössä lilaakso Oy ja tekniset palvelut), kasvupalvelut sekä markkinointiviestintä yhden luukun kokonaisuutena sekä reippaalla myyntiotteella. Kannustetaan nuoria kevytyrittäjyyteen. Paikallista-merkkiä viedään eteenpäin yhdessä yrittäjien kanssa. Säännöllistä vuoropuhelua yrittäjähdistysten ja kunnanjohtajan välillä koordinoidaan.

Oulunkaaren yritysasiain miehen tehtävät siirretään Micropolikselle täysipainotteisesti.

- Ympäristö ja energia

Avataan Micropolis 3.0 eli kiertotalouden innovaatiokeskittymä Circlab teollisuuden sivu- virtojen puhdistamiseen mikroleväteknologialla yhteistyössä Oulun yliopiston kanssa (päärahoitus EAKR:sta ja yrityksiltä). Resurssiviiisauden toimenpiteillä tavoitellaan liike- toimintaa, investointeja ja työllisyyttä. Kiertotaloudella tavoitellaan työllisyyttä lihin sekä uutta liiketoimintaa yrityksille. Lisätään edelleen uusiutuvan energian hyödyntämistä sähkö- ja lämmön tuotannossa. Viedään eteenpäin energian varastointia mm. monitoimihal- lin toisen osan yhteyteen. Suunnitellaan kysyntäjoustopilotti. Edistetään liikenteen uusiutu- viden polttoaineiden käyttöönottoa ja tavoitellaan lihin tankkauskeskittymää. Kehite- tään älykkäitä järjestelmiä uusiutuville energioille yhdessä alan yritysten kanssa. Aktivoi- daan kuntalaisia sekä yrityksiä ilmastotoimiin (yhteistyössä lilaakso Oy). Älyliikennettä käyttöön otetaan sähköautojen käytön laajentamisessa, kimpakyytisovelluksella ja uu- sien liiketoimintamallien etsimisellä. Käynnistetään lijoen laatua parantavia hankkeita, edistetään vaelluskalojen palauttamista ja vesistömatkailua. Toimitaan kansainvälisellä kentällä lin vetovoiman vahvistamiseksi.

Elinvoimapalvelut	TP	TA	TA	1000 € TS	1000 € TS
--------------------------	-----------	-----------	-----------	----------------------	----------------------

	2018	2019	2020	2021	2022
Elinvoimapaalvelut					
Toimintatuotot	45 000	20 000			
Toimintakulut	-622 636	-554 695	-612 505	-613	-613
Toimintakate	-577 636	-534 695	-612 505	-613	-613

Hallintopalvelut:

Tieto ja talouspalveluiden digitalisointia jatketaan etupäässä valtion asettamien kriteereiden saavuttamiseksi. Määrärahoja nostaa Oulunkaaren kuntapalvelutoimiston hintojen nousu. Rakenteellisen muutoksena on lisäksi li-instituutin kuntapalvelutoimiston maksuosuuksien sisältyminen hallintopalveluihin. Henkilöstöpalvelut sisältävät niin ikään rakenteellisena muutoksena li-instituutin osuuden työterveyshuollosta.

Henkilöstöpalveluissa painopistettä pyritään siirtämään korjaavasta toiminnasta ennaltaehkäisevään. Talousarvio sisältää henkilöstösuunnittelijan tehtävän vakinaistamisen, mikä mahdollistaa henkilöstövoimavarojen kehittämisen edelleen (mm. osaamiskartoitukset, kehityskustelut, koulutussuunnittelu ja toteutus). Talousarvioon on sisällytetty aiemmasta poiketen määräraha 6 000 euroa yhteisiin koulutuskustannuksiin. Yhteisesti järjestettävät koulutukset ovat kustannustehokkaampia, kuin ulkoisen järjestäjän koulutuksiin hakeutuminen. Niin ikään markkinointiin (mm. liikelahjat) ja viestintään (ulkoinen ja sisäinen) on varattu oma määrärahansa 6 100 euroa. Aiemmin kustannukset on katettu hallituksen määrärahoista, eikä toiminta ole ollut kaikilta osin suunniteltua. Lisäys on huomioitu vähennyksenä hallituksen kuluissa.

Uutena eränä talousarvio sisältää lin kunnan hallinnoiman kolmevuotisen Vetoa- ja pitoa kuntatyöhön esr-hankeen kustannukset. Hankeen on arvioitu saavan 80 %:n rahoituksen. Hanke toteutetaan yhteistyössä osatoteuttajina toimivien Oulunkaaren kuntayhtymän sekä Pudasjärven, Utajärven ja Vaalan kuntien kanssa. Hanke hallinnoidaan lin kunnassa.

Oulunkaaren Kuntapalvelutoimiston kustannustenjakoa perustuu tuotteistamiseen, joka on otettu käyttöön vuoden 2015 alusta. Taulukossa on koko kunnan osuus (mukaan lukien liikelaitokset) kuntapalvelutoimiston menoista.

Ostot Oulunkaarelta	TA2018	TA2019	TA2020	Nousu-%
Henkilöstöpalvelut	101 240	109 876	103 398	-5,9
Talouspalvelut	186 548	216 618	220 058	1,6
Tietopalvelut	397 084	388 533	468 811	20,7
Yhteensä	684 871	715 027	792 267	10,8

Hallintopalvelut	TP 2018	TA 2019	TA 2020	1000 € TS 2020	1000 € TS 2021
Hallinnontukipalvelut					
Toimintatuotot	487 061	115 333	296 952	297	297
Toimintakulut	-1 928 246	-1 551 321	-1 751 460	-1 751	-1 751
Toimintakate	-1 441 184	-1 435 988	-1 454 508	-1 455	-1 455

HENKILÖSTÖN KEHITYS

Koko henkilöstö	Lähtötilanne henkilömäärä	Lisäys/vähennys	Perustelut

Vuosi	2019	Lisäys	Vähennys	2020	
Keskushallinto					
kunnanjohtaja	1			1	
hallintojohtaja	1			1	
toimistosihteeri	1			1	
Hallintopalvelut					
taloussihteeri-controller	1			1	
talousassistentti	1			1	
henkilöstösuunnittelija	0,5	0,5		1	vakinaistaminen (0,5 vähennetty työllistämispalveluista)
tietohallintosuunnittelija	1			1	
tietopalveluasiantuntija	1			1	
toimistosihteerit	1			1	
virastomestari	2			2	1 ma. oppisopimus
Yhteensä	10,5			11	

5.6. Sosiaali- ja terveystalvet

Kuntayhtymän johtajan katsaus

Vuoden 2020 talousarviovalmistelussa on näkynyt julkisen talouden ja erityisesti kuntatalouden haastava tilanne. Valtiovarainministeriön taloudellisen katsauksen mukaan julkisessa taloudessa on rakenteellinen alijäämä, joka ennusteen mukaan kasvaa lähivuosina. Synä tähän on hidastuva talouskasvu, väestön ikääntymisestä johtuva menojen kasvu sekä hallitusohjelmassa linjatut menolisäykset. Vuoteen 2040 asti ulottuvien väestöennusteiden mukaan väestömäärän ennustetaan vähenevän kaikissa Oulunkaaren jäsenkunnissa. Myös ikärakenteen muutos vaikuttaa palvelutarpeisiin. Ikävakiointu sairastavuus ja sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarpeet ovat Oulunkaaren jäsenkunnissa korkealla tasolla maan keskitasoon verrattuna.

Sote-uudistuksen valmistelu jatkuu pääministeri Rinteen hallituskaudella. Uudistuksen tarkoituksena on tehdä uudistus siten, että palvelut ja hallinnollinen rakenne etenevät samaan suuntaan ihmislähtöisesti palvelujärjestelmän sisältöjä uudistaen. Liikkeelle lähdetään sote-keskusohjelmalla ja rakenneuudistus tullaan hallitusohjelman mukaisesti toteuttamaan maakuntapohjaisesti siten, että järjestämistä vastuissa olisivat itsehallinnolliset alueet ja erityisen vaativista palveluista vastaisivat viisi yhteistoiminta-alueita. Maakunnat järjestävät palvelut pääosin julkisina palveluina, joita yksityiset-, sekä kolmannen sektorin palvelut täydentävät. Maakuntien monialaisuus ja verotusoikeus selvitetään parlamentarisesti vuoden 2020 loppuun mennessä. Maakuntien järjestämistä vastuulle alkuvaiheessa siirtyisivät sote-palvelut ja pelastustoimi. Rahoitus maakunnille tulisi pääosin valtiolta ja rahoitusjärjestelmä perustuu tarvevakioituihin kriteereihin.

Hallitusohjelman mukaisesti peruspalveluja ja matalan kynnyksen palveluja vahvistetaan. Keinovalikoimaan kuuluvat kiireettömän hoidon hoitotakuun kiristyminen ja tarkennetut henkilöstömitoitukset ikäihmisten palveluissa sekä lastensuojelussa. Sosiaali- ja terveydenhuollon tärkeitä liittymäpintoja kuntiin ovat jatkossakin terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, opetus- ja varhaiskasvatuspalvelut, liikunta- ja kulttuuripalvelut, nuorisotoimi sekä elinvoimapaalvelut. Sote-keskuksiin sisältyvät perhekeskukset ja työikäisten palveluista on tärkeä liittymäpinta kunnan ja valtion hoitamiin työllisyyspalveluihin. Sote-keskusohjelman rahoitushaku on käynnistymässä keväällä 2020. Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut mukaan lukien lastensuojelu ovat tärkeitä kehittämisen painopisteitä.

Sosiaali- ja terveystalvet uudistuksessa on tärkeää huolehtia kansalaisten yhdenvertaisten palvelujen saatavuudesta. Väestön ikääntyminen edellyttää kustannusten hallittavuutta. Kansallisen uudistuksen etenemiselle ei ole asetettu aikataulutavoitteita. Sen vuoksi alueelliset ja paikalliset kehittämistoimet sekä niiden eteneminen ovat keskeisessä roolissa. Kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen yhteistoimintavelvoitteita koskevaa Paras-lakia on jatkettu sote-

uudistukseen valmistautuessa. Tämä turvaa osaltaan nykyisten yhteistoiminta-alueiden katkeamattomaa kehittämistyötä.

Elinkeinojen kehittämisessä kuntayhtymän rooli elinkeinoneuvonnassa ja hankkeiden hallinnoinnissa päättyy. Kuntapalvelutoimiston osalta tiivis yhteistyö jäsenkuntien kanssa jatkuu. Kuntapalvelutoimiston toiminta on keskitetysti johdettu, hajautetusti toteutettu, uusinta tekniikkaa ja seudun osaamista hyödyntävä kuntien ja kuntaorganisaatioiden yhteinen tukipalvelujen asiantuntijakeskus. Yhteinen tietohallinto antaa valmiuksia ICT-toimintaympäristön aktiiviseen kehittämiseen palvelutuotannon tarpeet huomioiden. Digitaalisten palvelujen kehittämistyö on oleellinen osa tietohallinnon kehittämistoimintaa sosiaali- ja terveystaloudessa sekä muissa palveluissa. Oulunkaaren työterveyshuollon palvelut jatkuvat yhtiömuodossa.

Kuntayhtymän uudistetun perussopimuksen mukaisesti omistajaohjauksen neuvottelukunta koostuu vähintään kaksi kertaa vuodessa. Kuntayhtymän taloutta ja toimintaa koskevat tavoitteet ja ohjeistukset tulee ottaa osaksi kuntayhtymän ja kuntien välisiä järjestämissopimuksia sekä kuntayhtymän kunkin talousarviovuoden perusteita. Sosiaali- ja terveystaloudessa palvelualueiden yhteisiä tavoitteita ja toimenpiteitä ovat valmiina muutoksiin, kuntalaisten osallisuus ja omatoimisuus sekä kehittäminen kuuluu kaikille -toimintamallin soveltaminen. Oulunkaaren jäsenkuntien kanssa käytyjen palvelujen järjestämissopimusneuvottelujen linjausten mukaan perhepalveluissa toiminnan lähtökohtana ovat hyvinvointia tukevat ja oikea-aikaiset varhaisen tuen palvelut sekä tarpeenmukaiset kuntouttavat ja intensiivisen tuen palvelut. Palveluiden tarjonta perustuu lakisääteisyyteen, asiakkaiden palvelutarpeen arviointiin sekä oikea-aikaiseen palveluohjaukseen. Terveystaloudessa kehitetään terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä yhdessä kuntien hyvinvointiryhmien ja Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin perusterveydenhuollon yksikön kanssa. Ikäihmisten laatusuosituksen mukaan toiminnan painopiste on kotona asumisen tukemisessa ja kotiin annettavissa palveluissa. Sähköisiä palveluja kehitetään ja otetaan käyttöön kaikissa toiminnoissa aktiivisesti. Palvelualuekohtaiset tavoitteet vuodelle 2020 on kuvattu talousarvion liitteinä olevissa kuntakohtaisissa järjestämissopimuksissa.

Kuntayhtymän vuoden 2020 talousarvion toimintakulujen loppusumma on 128.620.464€ (-0,2 % edelliseen vuoteen verrattuna). Sosiaali- ja terveystaloudetuotannon oman toiminnan nettokustannukset kasvavat 1,6 % edelliseen vuoteen verrattuna. Kunnittainen vaihteluväli sosiaali- ja terveystaloudetuotannon nettokustannusten (oma toiminta ja erikoissairaanhoidon) kasvun osalta on -0,9-+1,3 %. Yhtymähallituksen nimeämä talouden tasapainotustyöryhmä valmistelelee strategisia talouden tasapainotuksen periaatteita vuoden 2022 loppuun saakka. Oulunkaaren pitkän aikavälin sote-kustannukset peilaavat väestön palvelutarpeita ja vuoden 2020 talousarvio sisältää riskejä talousarvion realistisuudelle.

Leena Pimper-Koivisto
kuntayhtymän johtaja

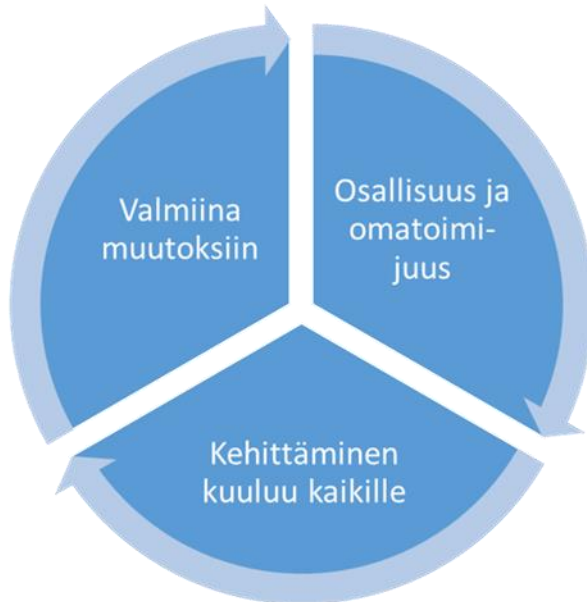
Talousarvio ja sen kohdentaminen vuodelle 2020

	TP	TA	TA	Muutos TA 2019 -> TA 2020	
	2018	2019	2020	€	%
lin perhepalvelut					
Tuotot	363 000	397 000	414 000	17 000	4,3
Kulut	-7 232 000	-7 349 000	-7 637 000	288 000	3,9
Kate	-6 869 000	-6 952 000	-7 223 000	271 000	3,9
<i>Henkilöstömenot</i>	<i>-2 608 000</i>	<i>-2 894 000</i>	<i>-3 010 000</i>	<i>116 000</i>	<i>4,0</i>
<i>Palvelut</i>	<i>-3 070 000</i>	<i>-3 124 000</i>	<i>-3 273 000</i>	<i>149 000</i>	<i>4,8</i>
<i>Kuntien tukipalvelut</i>	<i>-270 000</i>	<i>-293 000</i>	<i>-287 000</i>	<i>-6 000</i>	<i>-2,0</i>
lin terveystalvet					
Tuotot	2 019 000	1 802 000	1 146 000	-656 000	-36,4
Kulut	-8 581 000	-8 625 000	-8 185 000	-440 000	-5,1
Kate	-6 561 000	-6 823 000	-7 039 000	216 000	3,2
<i>Henkilöstömenot</i>	<i>-4 321 000</i>	<i>-4 736 000</i>	<i>-4 412 000</i>	<i>-324 000</i>	<i>-6,8</i>
<i>Palvelut</i>	<i>-2 658 000</i>	<i>-2 487 000</i>	<i>-2 341 000</i>	<i>-146 000</i>	<i>-5,9</i>
<i>Kuntien tukipalvelut</i>	<i>-1 137 000</i>	<i>-1 022 000</i>	<i>-989 000</i>	<i>-33 000</i>	<i>-3,2</i>
lin vanhuspalvelut					
Tuotot	1 880 000	1 799 000	2 335 000	536 000	29,8
Kulut	-8 020 000	-8 137 000	-8 647 000	510 000	6,3
Kate	-6 140 000	-6 338 000	-6 312 000	-26 000	-0,4
<i>Henkilöstömenot</i>	<i>-4 412 000</i>	<i>-4 736 000</i>	<i>-4 910 000</i>	<i>174 000</i>	<i>3,7</i>
<i>Palvelut</i>	<i>-2 221 000</i>	<i>-2 173 000</i>	<i>-2 439 000</i>	<i>266 000</i>	<i>12,2</i>
<i>Kuntien tukipalvelut</i>	<i>-1 089 000</i>	<i>-1 165 000</i>	<i>-1 118 000</i>	<i>-47 000</i>	<i>-4,0</i>
Oma toiminta yhteensä					
Tuotot	4 262 000	3 999 000	3 895 000	-104 000	-2,6
Kulut	-23 833 000	-24 111 000	-24 469 000	358 000	1,5
Kate	-19 571 000	-20 112 000	-20 574 000	462 000	2,3
<i>Henkilöstömenot</i>	<i>-11 342 000</i>	<i>-12 366 000</i>	<i>-12 332 000</i>	<i>-34 000</i>	<i>-0,3</i>
<i>Palvelut</i>	<i>-7 949 000</i>	<i>-7 784 000</i>	<i>-8 054 000</i>	<i>270 000</i>	<i>3,5</i>
<i>Kuntien tukipalvelut</i>	<i>-2 496 000</i>	<i>-2 480 000</i>	<i>-2 393 000</i>	<i>-87 000</i>	<i>-3,5</i>
Esh					
Tuotot	0	0	0	0	0,0
Kulut	-11 478 000	-12 273 000	-11 570 000	-703 000	-5,7
Kate	-11 478 000	-12 273 000	-11 570 000	-703 000	-5,7
Yhteensä					
Tuotot	4 262 000	3 999 000	3 895 000	-104 000	-2,6
Kulut	-35 311 000	-36 384 000	-36 039 000	-345 000	-0,9
Kate	-31 049 000	-32 385 000	-32 144 000	-241 000	-0,7
Poistot ja arvonalent.	0	0	0	0	0,0
Soten hankkeet	-39 000	-41 000	-52 000	11 000	26,8
Yhteensä	-31 089 000	-32 427 000	-32 196 000	-231 000	-0,7

Palvelualueiden yhteiset tavoitteet

Kaikkia kuntia ja palvelualueita läpileikkaava yhteiset tavoitteet ovat:

- Valmiina muutoksiin
- Osallisuus ja omatoimisuus
- Kehittäminen kuuluu kaikille

Sosiaali- ja terveyspalvelujen käyttötalous sitovuustasoilla / tulosalueilla

Sosiaali- ja terveyspalvelut	TP 2018	TA 2019	TA 2020	1000 € TS 2021	1000 € TS 2022
Toimintatuotot	84 153	41 544	36 061	36	36
Toimintakulut	-31 460 402	-32 875 999	-32 692 200	-32 692	-32 692
Toimintakate	-31 376 250	-32 834 455	-32 656 139	-32 656	-32 656

5.7. Opetus- ja varhaiskasvatuspalvelut

Opetus- ja varhaiskasvatuspalvelujen toiminnan järjestäminen

Opetus ja varhaiskasvatus muodostavat kokonaisuuden, jossa tilojen käyttö, palveluverkko ja tukipalvelut järjestetään taloudellisesti ja toiminnallisesti tarkoituksenmukaisimmalla tavalla. Henkilöstömäärät ja tilojen bruttoneliöt ovat kunnan toiminnassa suurimmat. Hallinnonalan palvelut myös suoraan tai välillisesti kattavat ison osan kunnan väestöstä. Opetuksen ja varhaiskasvatuksen hallinto on myös tiivis kokonaisuus. Vuodelle 2020 hallintoa jaetaan budjetoinnin näkökulmasta opetuksen hallintoon ja varhaiskasvatuksen hallintoon. Tämä tuo hallinnon talouteen parempaa seurattavuutta.

Opetuspalvelut muodostuvat kouluilla annettavasta esiopetuksesta, perusopetuksesta ja lukio-opetuksesta. Perusopetuksen tehtävä on tukea oppilaan kasvua ihmisyyteen ja vastuulliseen yhteiskunnan jäsenyyteen sekä antaa oppilaalle elämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Tavoitteena on edistää sivistystä, tasa-arvoisuutta ja kansainvälisyyttä sekä estää syrjäytymistä. Iin lukion tehtävänä on antaa opiskelijoilleen laaja yleissivistys, jatko-opintokelpoisuus ja edistää työ-elämäntietoisuutta. Lukio tukee opiskelijan edellytyksiä elinikäiseen oppimiseen ja itsensä kehittämiseen.

Opetuksen tavoitteena on tukea lasten, nuorten ja perheiden kokonaisuhyvinvointia osana moniammatillista arjen toimintaympäristöä. Kaikessa toiminnassa korostuu ensisijaisena periaatteena tarkoituksenmukaisen ja helposti saavutettava tuki.

Opetuksen toimintaa ohjaavat ensisijaisesti Perusopetuslaki- ja asetus, Lukiolaki, Oppilashuoltolaki sekä muut lapsia ja nuoria koskevat lait ja normistot. Perusopetuksen opetussuunnitelma ja lukion opetussuunnitelma määrittävät opetuksen ja yksiköiden tavoitteita. Iin kunnassa sekä perusopetuksen että lukion opetussuunnitelmia päivitetään lukuvuoden 2019-2020 aikana ja uudistetut suunnit-

telmat tuodaan opetus- ja varhaiskasvatustalouden hyväksyttäväksi kesäkuussa 2020.

Varhaiskasvatustalouden toimintaa ohjataan sekä valtakunnallisilla että kunnan omilla päätöksillä. Varhaiskasvatustalouden toimialaan kuuluvat kunnallisissa ja yksityisissä päiväkodeissa toteutettava varhaiskasvatustalouden ja esiopetus, ryhmäperhepäivähoito ja perhepäivähoito kunnallisessa varhaiskasvatustaloudessa, yksityisen hoidon tukien ja kuntalisten suorittaminen yksityisille palvelun tuottajille sekä kotihoidontuen suorittaminen kotitalouksille. Varhaiskasvatustaloudetta määritteleviä lakeja ovat mm. varhaiskasvatustalouden laki, valtioneuvoston asetus varhaiskasvatustaloudesta, laki kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta, laki ja asetus yksityisen palveluiden valvonnasta, lastensuojelulaki, perusopetuslaki ja laki varhaiskasvatustalouden asiakasmaksuista. Varhaiskasvatustaloudetta toteutetaan perheiden tarpeista lähtevänä, lapsen hyvinvointia, kasvua, oppimista ja kehitystä edistävänä palveluna. Varhaiskasvatustalouden perustuu valtakunnalliseen ja paikalliseen varhaiskasvatustaloudessuunnitelmaan. Varhaiskasvatustaloudessuunnitelmissa huomioidaan lasten yksilöllisyys ja palvelujen monimuotoisuus.

Varhaiskasvatustalouden vuoden 2020 toiminnan kehittämisen kohteena ovat: laadukkaan ja kysyntään tarkoituksenmukaisesti vastaavan varhaiskasvatustaloudsverkon edelleen kehittäminen, uuden noin 160-paikkaisen päiväkodin suunnittelun käynnistäminen lin keskustan alueelle, varhaiskasvatustaloudessa (kunnallinen ja yksityinen) järjestettävän esiopetuksen laadun varmistaminen ja esiopetuksen järjestämiseen liittyvien käytäntöjen yhdenmukaistaminen, yksityisessä varhaiskasvatustaloudessa esiopetuksen järjestämiseen liittyvien periaatteiden luominen, avoimen varhaiskasvatustaloudenn käynnistäminen, perhekeskustoiminnan kehittämiseen osallistuminen yhteistyössä LAPE-työryhmän ja muiden toimijoiden kanssa, varhaiskasvatustalouden varahenkilöjärjestelmän edelleen kehittäminen, varhaiskasvatustalouden henkilöstön työhyvinvoinnin edistäminen ja saatavuuden parantaminen, varhaiskasvatustalouden pedagoginen kehittäminen varhaiskasvatustaloudessuunnitelman mukaisesti, varhaiskasvatustalouden laadunarvioinnin edelleen kehittäminen (osallisuus, monikanavaisuus), sähköisten palveluprosessien ja viestinnän edelleen kehittäminen.

1. Opetus- ja varhaiskasvatustalouden talousarvio

	TP 2018	TA 2019	TA 2020	1000 € TS 2021	1000 € TS 2022
Opetus- ja varhaiskasvatustalouden hallinto					
TOIMINTAKULUT	-218 228	-459 440	-561 379	-561	-561
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-233 244	-459 440	- 561 379	-561	-561
Varhaiskasvatustalouden					
TOIMINTATUOTOT	313 104	393 500	463 650	464	464
TOIMINTAKULUT	-6 132 283	-7 703 912	-7 818 071	-7 818	-7 818
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-5 819 179	-7 310 412	-7 354 421	-7 354	-7 354
Opetustalouden					
TOIMINTATUOTOT	450 791	435 904	450 531	451	451
TOIMINTAKULUT	-14 086 446	-14 161 104	-14 628 779	-14 629	-14 629
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-13 635 655	-13 725 200	-14 178 248	-14 178	-14 178
Opetus- ja varhaiskasvatustalouden palvelut yhteensä					
TOIMINTATUOTOT	763 895	829 404	914 181	914	914
TOIMINTAKULUT	-20 436 957	-22 324 456	-23 008 229	-23 008	-23 008
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-19 673 062	-21 495 052	-22 094 048	-22 094	-22 094

2. Opetus- ja varhaiskasvatustalouden henkilöstösuunnitelma

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA				Perustelut
OPETUS JA OPETUKSEN HALLINTO				
Vuosi	2019	Muutos	2020	
Opetusjohtaja	1		1	

Rehtori	4		4	
Luokanopettaja (sis.koulunjoht.)	52	-1	51	talouden tasapainottaminen
Lehtori	52	+2	54	Valtari , määräaikainen, oppilasmäärän kasvu
Eriyisopettaja	10		10	
Esiopettaja	5		5	5
Kk-ohjaaja	27	+1	28	pienryhmät
Toimistosihteeri	2	+0,5	2,5	opetuksen osuus 0,5
Kuljetuskoordinaattori	1	-1	0	ei toteutunut
Tuen koordinaattori	0,5		0,5	uusi tehtäväkuva
Yhteensä	154,5	1,5	156	

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA				Perustelut
VARHAISKASVATUS JA VARHAISKASVATUKSEN HALLINTO				
Vuosi	2019	Muutos	2020	
Varhaiskasvatusjohtaja	1		1	
Toimistosihteeri	1	+0,25	1,25	esitys 0,25 htv lisäys
Tuen koordinaattori	0,5		0,5	määräaikainen tehtävä; yhteinen opetuspalveluiden kanssa
Päiväkodinjohtaja	4		4	
Varhaiskasvatuksen erityisopettaja	3		3	
Kiertävä varhaiskasvatuksen opettaja (varahenkilö)	1	+3	4	esitys 3 vakinaisen varahenkilön tehtävän perustamisesta
Varhaiskasvatuksen opettaja	25	+1	26	esitys 1 määräaikaisen tehtävän perustamisesta v.2020/Haminan vuorohoito (lakisääteinen tarve)
Varhaiskasvatuksen lastenhoitaja	36	+1	37	esitys 1 tehtävän perustamisesta/Kuivaniemen vuorohoito (lakisääteinen tarve)
Avustaja	20	+2	20	esitys 2 määräaikaisen tehtävän perustamisesta v. 2020
Kiertävä perhepäivähoitaja	2		2	
Perhepäivähoitaja (oma koti)	11	+2	11	esitys 2 määräaikaisen tehtävän perustamisesta v. 2020
Perhepäivähoitaja ryhmäperhepäiväkoti	8		8	
Yhteensä	112,5	9,25	121,75	

Henkilöstömuutokset ja niiden perustelut:

- Kaikista uusista tehtävistä ja toimista tehdään omat esityksensä hallintosäännön mukaisesti.
- Kuljetuskoordinaattorin tehtävää ei täytetty vuonna 2019. Tehtävät on siirretty opetus- ja varhaiskasvatuksen hallintoon toimistosihteereille ja opetusjohtajalle. Vuodelle 2020 toimistosihteeriresurssia lisätään yhdellä vakituisella toimistosihteerillä, jonka työpanos jakautuu laskennallisesti li-Instituutille 25 %, varhaiskasvatukselle 25 % ja opetukselle 50% eli opetuksen ja varhaiskasvatuksen hallintoon lisääntyvä henkilömäärä on laskennallisesti 0,75. Pääasiallisesti uuteen tehtävään sisältyy hallinnollisia tehtäviä, projektien koordinoitua ja hankintojen valmistelua. Taloudellinen vaikuttavuus on hallinnonalalle noin 23 000 euroa vuositasona. Pohjana voidaan käyttää olemassa olevaa tehtävää eli uutta tehtävää ei tarvitse perustaa.
- Tuen koordinaattorin tehtävä perustettiin 08/2019 alkaen ja työ on aloitettu 11/2019. Koordinaattori toimii varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa lin kunnan, palveluohjauksen, oppilashuollollisten toimien, perheiden palveluiden ja erityispalveluiden koordinaattorina. Tehtävä sisältää suunnittelua, käytännön tukea ja konsultointia yksiköissä sekä yhteistyön ja asiantuntemuksen rakentamista monialaisessa verkostossa. Tavoitteena on tukea jokaista lasta ja perhettä omassa lähiympäris-

tössään. Tuloksista annetaan tietoa opetus- ja varhaiskasvatuslautakunnalle kesäkuussa 2020. Tulosten perusteella arvioidaan määräaikaisen tehtävän jatkoa.

- Kaksi määräaikaista tuntiopettajaa Valtarin koulun ja lin lukion lisääntyneiden oppilasmäärien johdosta. Tuntiopettajien tunneista osa syntyy jo olemassa olevasta resurssista ja osa tarvitsee lisäresursseja. Tehtävä jakautuvat 60 % Valtarin koululle ja 40 % lukiolle. Taloudellinen vaikuttavuus on noin 40 000 euroa menojen lisäyksenä vuodelle 2020.

- Yksi koulunkäynninohjaaja lisää perusopetuksen erityisryhmiin Valtarin kouluun 1.8.2019 alkaen lisääntyneen oppilasmäärän vuoksi. Taloudellinen vaikuttavuus on noin 13 000 euroa vuodelle 2020.

- Haminan ja Valtarin koulun apulaisrehtoreiden tehtävien muuttamista virka-apulaisrehtoreiden tehtäviksi valmistellaan kevään 2020 aikana. Muutoksella olisi jonkin verran taloudellisia vaikutuksia, arviolta noin 20 000 euroa vuositasolla. Muutos myös toisi laajempaa vastuuta ja lisääntyvää työaika helpottamaan yksiköiden johtamista. Lisääntyneen oppilasmäärän vuoksi ja virka- ja työehtosopimuksen linjausten mukaisesti muutos olisi mahdollinen. Asiaa valmistellaan opetus- ja varhaiskasvatuslautakunnassa ja henkilöstöjaoksessa.

- Määräaikaisten tehtävien vakinaistamisia opetuksessa:

1. Kolmen luokanopettajan viran perustaminen ja täyttäminen 1.8.2020 alkaen määräaikaisten tehtävien tilalle. Taloudellinen vaikuttavuus näillä on yhteensä noin 26 000 euron menojen lisäys vuositasolla.

2. Erityisopettajan viran perustaminen ja täyttäminen 1.8.2020 alkaen määräaikaisen tehtävän tilalle. Taloudellinen vaikuttavuus tällä on noin 11 000 euron menojen lisäys vuositasolla.

- Yksi luokanopettajan tehtävä väheni talouden tasapainottamisen johdosta 1.8.2019. Taloudellinen vaikuttavuus on noin 52 000 euron menojen vähennys vuositasolla.

- Perustetaan kolme toistaiseksi voimassa olevaa kiertävän varhaiskasvatuksen opettajan tehtävää 03/2020 lähtien. Varhaiskasvatuksen lakisääteisen henkilöstömitoituksen turvaamiseksi. Kustannusvaikutus noin 88 000 euroa.

- Perustetaan yksi määräaikainen varhaiskasvatuksen opettajan tehtävä 01/2020 alkaen varhaiskasvatuspalveluihin; sijoituspaikka Haminan päiväkotivuorohoito. Tehtävä tarvitaan lakisääteiseen henkilöstömitoitukseen. Kustannusvaikutus noin 32 000 euroa.

- Perustetaan yksi toistaiseksi voimassa oleva varhaiskasvatuksen lastenhoitajan tehtävä varhaiskasvatuspalveluihin 01/2020 alkaen; sijoituspaikka Kuivaniemen päiväkotivuorohoito. Tehtävä tarvitaan lakisääteisen henkilöstömitoitukseen. Kustannusvaikutus noin 31 000 euroa.

- Perustetaan kaksi määräaikaista avustajan tehtävää varhaiskasvatuspalveluihin sijoituspaikkana Alarannan päiväkotivuorohoito 01/2020 alkaen lisääntyneen varhaiskasvatuksen kysynnän ja tuen järjestämisen vuoksi. Kustannusvaikutus työntekijää kohti noin 21.500 euroa.

- Perustetaan kaksi määräaikaista omassa kodissa työskentelevän perhepäivähoitajan tehtävää varhaiskasvatuspalveluihin 01/2020 alkaen lisääntyneen varhaiskasvatuksen kysynnän vuoksi. Kustannusvaikutus työntekijää kohti noin 21.500 euroa.

Merkittävimmät toiminnalliset muutokset:

- Alarannan koulun 3-6 – luokan oppilaat opiskelevat väistötiloissa Haminan alueella myös vuonna 2020. Alarannan koulun rakentaminen aloitetaan syksyllä 2019 ja uusiin tiloihin päästään muuttamaan vuoden 2021 alusta.

- Liikuntakeskus otetaan käyttöön vuoden 2020 alussa. Sitä käytetään opetuksen ja varhaiskasva-

tuksen liikunnanopetuksessa erityisesti lin keskustan alueen sekä Alarannan yksiköiden osalta. Käyttömenot jyvittyvät puoleksi li-Instituutille ja puoleksi opetukselle ja varhaiskasvatukselle. Opetuksen osuus päiväkäytöstä on budjetoinnin näkökulmasta 90 % ja varhaiskasvatuksen 10 %. Käyttömenot sisällytetään pääosin liikuntakeskusta käyttävien yksiköiden talousarvioihin ja osin hallintoon.

- Koulukuljetusperusteita ja sen käytänteitä tarkennetaan edelleen. Koulukuljetusopasta valmistellaan siihen nimetyssä työryhmässä. Opas valmistuu helmikuussa 2020 ja luo pohjaa koulukuljetusten kilpailuttamisprosesseille.

- Seuraaville viidelle vuodelle tulee opetuksessa ja varhaiskasvatuksessa toteuttaa palveluverkkosuunnittelua. Erityisesti suunnittelussa tulee huomioida seuraavaa:

1. Valtarin yläkoulun oppilasmäärän noustessa tulee tehdä tarkastelua tarvittavien lisätilojen järjestämiseksi. Vaihtoehtoina ovat Alarannan uuden koulun valmistumisen myötä vapautuvat tilat, Valtarin koulun oppilaiden (osa oppilaista) siirtyminen väliaikaisesti Kuivaniemen koulun tiloihin sekä muiden tilaratkaisujen löytäminen opetusjärjestelyjen ja tilamuutosten avulla.

2. Olhavan koulun tilanteen tarkasteleminen kunnanvaltuuston vuonna 2015 tekemän palveluverkkoselvityksen linjausten mukaisesti.

3. Oppilasmäärien muutosten vaikutukset opetuksen järjestämiseen.

4. Aamu- ja iltapäivätoiminnan toteuttaminen ja siihen liittyvät palvelutarpeet sekä taksoitus.

5. Opetuksen järjestämiseen, erityisen tuen oppilaiden opetuspaikkojen ja ryhmien muodostamiseen sekä erityisen vaativan opetuksen järjestämiseen liittyvien periaatteiden, sopimusten ja resurssin tarkasteleminen.

6. Varhaiskasvatuksen kysynnän muutokset varhaiskasvatuksen järjestämiseen kunnallisessa ja yksityisessä varhaiskasvatuksessa sekä palvelun tarjoaminen mahdollisuuksien mukaan lähellä palvelun käyttäjää.

7. Vuorohoidon järjestäminen kysyntää vastaavasti ja mahdollisuuksien mukaan lähellä palvelun käyttäjää.

8. Uuden noin 160-paikkaisen päiväkodin suunnittelun käynnistäminen vuonna 2020 lin keskustan alueelle ja sen resursointi. Olemassa olevan kunnallisen varhaiskasvatuspalveluverkon keskittäminen sekä kohdentaminen vastaamaan joustavammin ja tarkoituksenmukaisemmin palveluntarpeeseen ja kysynnän vaihteluihin.

9. Varhaiskasvatuksen yksiköiden kiinteistöjen peruskorjaustarpeet ja niiden vaikutukset palvelun järjestämiseen.

10. Esiopetuksen järjestäminen yksityisissä päiväkodeissa: järjestämiseen liittyvät käytänteet ja linjaukset.

5.8. li –instituutti

Johtaminen ja hallinto

li-Instituutin hallinto- ja tukipalvelut, kokonaisvastuu instituutin johtamisesta, taloudesta, suunnittelusta ja kehittämisestä, li-instituutti -lautakunnan asioiden valmistelu ja päätösten toimeenpano.

Avustukset

Hyvinvointi-, liikunta-, tapahtuma-, nuorisotyö-, seniorikortti- ja kulttuuriavustukset, veteraaniraha sekä työllistämisen kuntalaisä, liRekry-tuki, koululaisten kesäseteli ja kesäyrittäjyystuki.

Hyvinvointityö

Hyte -työ, nuorten ohjaus- ja palveluverkosto, LaPe -työryhmä, järjestöyhteistyö ja -avustukset, Vanhus- ja vammaisneuvosto, lin kylien neuvottelukunta ja ehkäisevä päihdetyö.

Kirjasto ja taidekeskus KulttuuriKauppila

Kirjasto- ja tietopalvelujen järjestäminen ja kehittäminen lin ja Kuivaniemen kirjastoissa ja kirjasto-autossa.

Taidekeskus KulttuuriKauppila: kansainvälinen residenssitoiminta, ympäristötaidepuisto, keskustan ja puistojen kehittäminen taiteen keinoin, taiteesta hyvinvointia -toiminta, kansainvälinen Art li Bien-naali joka toinen vuosi.

Kansalaisopisto, taidekoulu

Kansalaisopiston opetuksen ja lasten taiteen perusopetuksen (taidekoulu), näyttelyiden, konserttien ym. tilaisuuksien ja tapahtumien suunnittelu, järjestäminen ja kehittäminen.

Vapaa-aika

Nuorisotyö: nuorisotilatyö, liikkuva nuorisotyö, sosiaalinen nuorisotyö, katupartio toiminta, nuorisotiedotus, nuorisovaltuustotoiminta, Valtarin koulun nuorisotyö, leirit ja retket sekä etsivä nuorisotyö.

Liikuntapalvelut: liikuntahallin toiminnasta vastaaminen, liikuntapalvelujen sekä -tapahtumien järjestäminen ja kehittäminen yhteistyössä eri yhdistysten ja järjestöjen kanssa, kuntalaisten liikunta- ja ravintoneuvonta. Liikunta-asiainneuvottelukunta.

Kulttuuri ja kotiseututyö sekä museotoiminta

Tapahtumapalvelut: Liikunta-, kulttuuri-, kotiseutu-, matkailu- ym. tapahtumien sekä Museokahvila Huilingin kahvilatoiminnan järjestäminen ja kehittäminen yhteistyössä eri yhdistysten ja järjestöjen kanssa. lin kunnan juhlien järjestäminen.

Työllistäminen

Palkkatuki, työkokeilu ja kuntouttava työtoiminta, työpajatoiminta, nuorten kesätyöllistäminen, yhteisöjen ja yritysten tukeminen työttömien työllistämiseksi, kehittämishankkeet.

- Kunta työllistää pitkään työttömänä olleita, vajaakuntoisia ja nuoria palkkatuella omiin yksiköihinsä ja tukee pitkäaikaistyöttömien ja nuorten työllistymistä myöntämällä työllistämistoimintaa harjoittaville yrityksille ja yhteisöille työllistämisen kuntalisää ja liRekry-tukea sekä hyödyntää edelleen siirtomahdollisuutta kuntatyönantajan ja käyttäjäyrityksen välillä.
- Työllistämistoiminnan asiakasprosessien kehittäminen yhteistyössä kunnan eri hallintokuntien ja muiden sidosryhmien kanssa.
- Kuntouttavaa työtoimintaa toteutetaan ryhmätoimintoina ja oikeissa työympäristöissä kunnan ja Oulunkaaren kuntayhtymän toimipisteissä.
- Työpajatoimintaa kehitetään tunnistamalla työpajatoiminnan oppimisympäristö osaamisen tunnistamisen mahdollistamiseksi.
- Tuunataan työtä- hankkeessa kehitetään toimintamallia kunnan ja yritysten materiaalin sivuvirtojen ja palveluiden hyödyntämiseksi. Hankkeella tuetaan myös lipajan tuote- ja tuotannon kehittämistä kierrätysmateriaalien hyödyntämiseksi.
- Nuorten kesätyöllistäminen kohdentuu vuosina 2001-2004 syntyneisiin nuoriin. Kunta työllistää nuoria 60h/2vkoa omiin yksiköihinsä, tukee nuorten työllistymistä yrityksiin ja yhdistyksiin työnantajille myönnettävillä kesäseteleillä sekä tukee nuoren kesäyrittäjyyttä.

Henkilöstösuunnitelma:

li-instituutti -liikelaitos	Lähtötilanne			2020	Perustelut
	Vuosi	2019	Lisäys		
<u>Nimike</u>					
Hyvinvointijohtaja		1			1
Hyvinvointikoordinaattori		1		-	1
Toimistosihtööri		0,25			0,25
Kansalaisopiston rehtori		1			1
Opistosihtööri		1	-	-	1
Musiikinopettaja		1	-	-	1
Suunnittelijaopettaja		1	-	-	1
Vapaa-aikapäällikkö		1	-	-	1
Vapaa-aikasihtööri		1	+1	-	1 vakinaistaminen
Vapaa-aikaohjaaja		1	-	-	1
Vapaa-aikaohjaaja		1			1
Nuorisotyöntekijä		0,5		-	0,5 yht. koulun kanssa
Etsivä nuorisotyöntekijä		2		-	2
Liikuntaneuvoja		1		-	1
KulttuuriKauppilan vastaava tuottaja		1	-	-	1
Kirjastonjohtaja		1	-	-	1
Kirjastonhoitaja		2	-	-	2
Kirjastosihtööri		4	-	-	4
Liikuntahallivalvoja		0	+2	-	2
Työllistämispäällikkö		1			1
Työnsuunnittelija		1			1
Henkilöstösuunnittelija		0,5		-0,5	0,5 jää hallintouudistuksessa hallinto-osastolle
Työllistämiskoordinaattori/Palvelusihtööri		0,5			0,5
Työhönvalmentaja/seinättömän työpajatoiminnan ohjaaja		1			1 määräaikaisen vakinaistaminen
Yksilövalmentaja		1			1
Työvalmentaja		2,9			2,9
Kuntouttavan työtoiminnan ohjaaja		1,6			1,6
Työvalmentaja, määräaik.		2			2
Ohjaaja, määräaik.		1			1 määräaikainen/kenttätyö
Yhteensä		34,25	+3	-0.5	36,75

Vakinaisten tehtävien lisäys yht. +1 hlöä

- Liikuntahallivalvoja

Määräaikaisten vakinaistamiset yht. +2 hlöä

- Vapaa-aikasihtööri (Määrärahat v. 2019 talousarviossa – ei lisäystä v. 2020 ta)
- Työhönvalmentaja/Seinättömän työpajatoiminnan ohjaaja (Määrärahat v. 2019 talousarviossa – ei lisäystä v. 2020 ta) - määräaikaisuuden perusteena on ollut maakunta- ja soteuudistusselvitys – työntekijällä on pysyvä tarve)

Määräaikaisten tehtävien lisäys yht. +1 hlöä

- Liikuntahallivalvoja (kahden vuoden määräaikaisuus)

Vakinaisten tehtävien siirto hallintopalveluista instituuttiin yht. +8 hlöä

- Työllistämisen palvelukeskuksen henkilöstö
  - Työllistämispäällikkö 1
  - Työnsuunnittelija 1
  - Työvalmentaja 2,9
  - Yksilövalmentaja 1
  - Kuntouttavan työtoiminnan ohjaaja 1,6
  - Palvelusihteeri 0,5

Määräaikaiset tehtävät, yht. +3 hlöä

- Työvalmentaja/Nuorten työpajatoiminta 2 (valtionavustusta haetaan nuorten työpajatoiminnan kehittämiseen, kunnan omarahoitusosuus noin 30%. Määrärahat v 2019 talousarviossa – ei merkittävää lisäystä v.2020 talousarvioon)
- Ohjaaja 1 (kenttätyön työnohjaaja. Määrärahat v. 2019 talousarviossa – ei lisäystä v. 2020 talousarvioon)

3.li-instituutin käyttötalous

(ulkoinen ja sisäinen)

	TP 2018	TA 2019	TA 2020	1000 € TS 2021	1000 € TS 2022
Hallinto					
TOIMINTATUOTOT	2 132 053	2 475 957			
TOIMINTAKULUT	-182 197	-198 401	-135 685	-136	-136
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	1 949 856	2 277 910	-135 685	-136	-136
Kansalaisopisto ja taidekoulu					
TOIMINTATUOTOT	182 192	147 500	139 200	139	139
TOIMINTAKULUT	-990 060	-1 101 572	-776 656	-777	-777
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-807 868	-954 072	-637 456	-637	-637
Vapaa-aika					
TOIMINTATUOTOT	95 737	94 400	119 900	120	120
TOIMINTAKULUT	-557 399	-653 717	-1 082 028	-1 082	-1 082
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-461 662	-559 317	-962 128	-962	-962
Yleinen kulttuuritoiminta					
TOIMINTATUOTOT	44 698	22 300	33 540	34	34
TOIMINTAKULUT	-621 952	-632 890	-837 028	-837	-837
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-577 254	-610 590	-803 448	-803	-803
Hyvinvointi					
TOIMINTAKULUT	0	-146 769	-139 019	-139	-139
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	0	-146 769	-139 019	-139	-139
Työllistäminen					
TOIMINTATUOTOT	522 840	693 453	565 968	566	566
TOIMINTAKULUT	-1 311 055	-2 538 671	-2 314 117	-2 314	-2 314
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-975 928	-1 845 218	-1 748 149	-1 748	-1 748
II-INSTITUUTTI					
TOIMINTATUOTOT	2 977 519	3 433 610	858 608	856	856
TOIMINTAKULUT	-4 318 800	-5 271 665	-5 284 533	-5 285	-5 285

TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-1 341 281	-1 838 410	-4 425 925	-4 426	-4 426
--------------------	------------	------------	------------	--------	--------

Talousarvioon vaikuttavat muutokset 2020

li-instituutin talousarvioon vaikuttaa merkittävästi kolme asiaa: hallinnon uudistus, talouden tasapainottaminen ja uuden liikuntahallin valmistuminen ja sen toiminnasta vastaaminen.

Hallinnonuudistus

li-instituutti -liikelaitos lakkautetaan ja toiminta jatkuu kunnan osastona. li-instituutti -liikelaitoksen johtokunta lakkautetaan ja toiminta jatkuu li-instituutti lautakuntana.

- Menojen vähennys
  - -20.000 € työterveysmenot (siirtyvät hallintopalveluihin)
  - -65.500 € kuntapalvelutoimiston maksut (siirtyvät hallintopalveluihin)

Työllistämisen palvelukeskus siirtyy hallintopalveluista li instituuttiin, kustannusten siirto hallintopalveluista:

- Tulojen lisäys +565 968 €
- Menojen lisäys -2 314 117 €
- Netto -1 748 149 €

Talouden tasapainottamisohjelma

Vuoden 2020 talousarviossa on pääosin toteutettu kunnanvaltuuston päättämät tulojen lisäykset ja menojen vähennykset.

- Instituutin tulojen lisäystavoite on yht.+15.000 €, josta v. 2020 talousarviossa toteutetaan yhteensä +11.000 €
  - toteutetaan kansalaisopiston kurssimaksutulot 10.000 € ja kuntosalimaksut 1.000 €
  - ei toteuteta kesäkerhomaksujen määräämistä 4.000 €, koska maksujen kerääminen työllistämisaikutus on suuri
    - kesäkerhot jatkavat maksuttomina
- Instituutin menojen vähennystavoite on yhteensä -135.000 €, josta toteutetaan v.2020 talousarviossa yhteensä -113.000 €
  - menojen vähennystavoitteesta ei toteuteta 22.000 €
    - 10.000 € mopopajarahaa sisältyy v. 2020 talousarvioon
    - 12.000 € eli osa Oijärven kyläavustaja-avustuksesta sisältyy v. 2020 talousarvioon
- Työllistämispalvelujen menojen vähennystavoite on yhteensä -140.000 €, josta toteutetaan n.-105 000 €
  - Menojen vähennykset yhteensä -187 571 €
  - Tulojen väheneminen, yhteensä -82 485 €
- Työllistämispalvelut esittää v. 2020 talousarvioon lisämäärärahaa +35.000 € pitkäaikaistyöttömien työkykykartoituksiin. Tämä raha on sisällytetty vuoden 2020 talousarvioon ostopalveluihin. Se vähentää säästötavoitteen toteutumista.

Liikuntahalli

Kunnanhallituksen päätöksen mukaisesti vuoden 2020 alussa avattava liikuntahalli siirtyy instituuttiin ja se vastaa liikuntakeskuksen operatiivisen toiminnan järjestämisestä, tilojen vuokraamisesta ja hinnoittelusta.

- Tulojen lisäys +20 000 €
- Menojen lisäys -341 740 €

Hankkeet

- Liikunta, Nova2 -hanke, omarahoitusosuus +4.500 (khal päätös)
- Kulttuurikauppila, Lähde! Taiteesta osallisuutta -hanke +5.100 € (khal päätös)

Henkilöstön palkankorotukset ja lomarahat

- Menojen lisäys noin +63.000 €

5.9. Kiinteistö- ja ympäristötekniset palvelut

Toiminnan kuvaus ja merkittävät muutokset toiminnassa (taloudellinen vaikutus)

Kiinteistö- ja ympäristötekniisten palvelujen hallinto

Kiinteistö- ja ympäristötekniisten palveluiden hallinnon menot ovat vuoden 2019 tasolla. Hanke-toimintaan varataan 20 000 €:n henkilöresurssi.

Kiinteistöpalvelut

Kiinteistöpalvelut tuottavat kunnan rakennuttamispalvelut. Vuoden 2020 investointiosaan on varattu noin 5 miljoonaa euroa uudis- ja korjausrakentamiseen. Vuonna 2019 aloitettu kiinteistöselvitys jatkuu vuonna 2020, ja sen tekemiseen varataan määräaikainen 20000 €:n henkilöresurssi.

Maankäytön suunnittelu

Karhun alueella käynnissä olevaa lin rannikon ja saarten osayleiskaavan tarkistamista ja saaren keskiosalle sijoittuvan asemakaavan laatimista jatketaan vuonna 2020. Keskeisenä tavoitteena on uuden asuinalueen luominen saaren keskiosaan.

Seljänperän alueella on käynnissä yleiskaavan tarkistaminen ja asemakaavan laatiminen. Kaa-vahankkeet on tarkoitus saada hyväksymiskäsittelyyn vuoden 2020 aikana.

Jakkukylän osayleiskaavan tarkistaminen on käynnistetty vuonna 2018. Kaavamuutoksen työs-tämistä jatketaan, ja tavoitteena on, että kaavamuutos tulee voimaan vuoden 2020 aikana.

Pentinkankaalla käynnissä olevan asemakaavan muutoksen valmistelua jatketaan, ja kaavan tu-lisi valmistua vuoden 2020 aikana.

Kunnan strategisen yleiskaavan valmistelu aloitetaan vuonna 2020.

Maan käytön käyttötalousosaan on varattu asemakaavoitukseen 40000,00 € ja yleiskaavoituk-seen 60000,00 € määräraha.

Ympäristötekniset palvelut

Ympäristötekniset palvelut ovat oma tulosityksikkö, joka sisältää ympäristöpalvelut, liikenneväylät ja yleiset alueet sekä ladut, urheilualueet ja muut ulkoilualueet.

Ympäristöpalvelut koostuvat hallinnosta, joukkoliikenteestä, jätehuollosta, eläinsuojelusta ja ym-päristöterveydenhuollosta. Joukkoliikenteelle varataan käyttötalouteen 224.000 € määräraha.

Liikenneväylien ja yleisten alueiden hoitotaso pidetään vuoden 2019 tasolla ja kustannusyksikön määräraha saman tasoisena kuin talousarviossa vuonna 2019. Yksityisteiden avustukset kotita-louksisille ovat 55000 € ja yhteisöille 5000 €.

Latujen, urheilualueiden ja muiden ulkoilualueiden hoitotaso pyritään pitämään vuoden 2019 tasolla. Kustannusyksikön talousarvio on vuoden 2019 talousarvion tasolla.

Rakennustarkastus

Rakennustarkastus hoitaa rakennuslupa-asiat, rakennusaikaisen valvonnan, sekä ohjaa ja neuvoo hyvän rakennetun ympäristön muodostumista. Rakennusvalvonnan lupamaksuja arvioidaan kertyvän noin 130.000 €.

Yhdyskuntalautakunnan ja rakennuslautakunnan käyttötalous sitovuustasoilla / tulosaluilla (ulkoinen+sisäinen)

Kiinteistö- ja ympäristö- teknisten palveluiden hal- linto	TP 2018	TA 2019	TA 2020	1000€ TS 2021	1000€ TS 2022
Toimintatuotot	3 609	0	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0
Toimintakulut	-212 766	-242 180	-287 831	-287	-287
Toimintakate	-209 158	-242 180	-287 831	-287	-287

Kiinteistöpalvelut					
Toimintatuotot	1 594 129	1 681 259	890 150	890	890
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0
Toimintakulut	-715 816	-765 713	-986 602	-987	-987
Toimintakate	878 313	915 546	-96 452	-96	-96

Maankäytön suunnittelu					
Toimintatuotot	835 037	590 000	590 000	590	590
Toimintakulut	-348 831	-552 537	-226 981	-227	-227
Toimintakate	486 206	37 463	363 019	363	363

Ympäristötekniset palve- lut					
Toimintatuotot	34 918	19 500	130 600	37	37
Toimintakulut	-1 771 033	-1 757 511	-1 850 476	-1 749	-1 749
Toimintakate	-1 736 114	-1 738 011	-1 719 876	-1 712	-1 712

Rakennustarkastus					
Toimintatuotot	182 736	240 000	130 000	130	130
Toimintakulut	-171 324	-237 131	-184 849	-206	-206
Toimintakate	11 413	-2 869	-54 849	-76	-76

	TP 2018	TA 2019	TA 2020	1000€ TS 2021	1000€ TS 2022
Toimintatuotot	2 650 429	2 530 759	1 740 750	1 741	1 741
Valmistus omaan käyt- töön	0	0	0	0	0
Toimintakulut	-3 229 714	-3 556 572	-3 536 739	-3 537	-3 537
Toimintakate	-579 285	-1 025 813	-1 795 989	-1 796	-1 796

HENKILÖSTÖN KEHITYS

Vuosi	Lähtötilanne henkilömäärä	Lisäys/vähennys			Perustelut muutokselle
	2019	lisäys	vähennys	2020	
Nimike					
Hallinto					
Tekninen johtaja	1			1	
Toimistosihteerit	1,3			1,3	
Projektikoordinaattori, ma	1			1	
Kiinteistöpalvelut					
Rakennuttajainsinööri	1			1	
Maankäyttö					
Maankäytön suunnittelija	1			1	
Ympäristöpalvelut					
Ympäristöpalvelupäällikkö	1			1	
Ympäristönhoitaja	1			1	
Viheraluehoitaja, ma	0,5			0,5	
Kunnallistekninen työntekijä	4			4	
Liikuntapaikkojen hoitaja, ma	0,5			0,5	
Valvonta					
Rakennustarkastaja	2			2	
Yhteensä	14,3			14,3	

6. TULOSLASKELMOSA

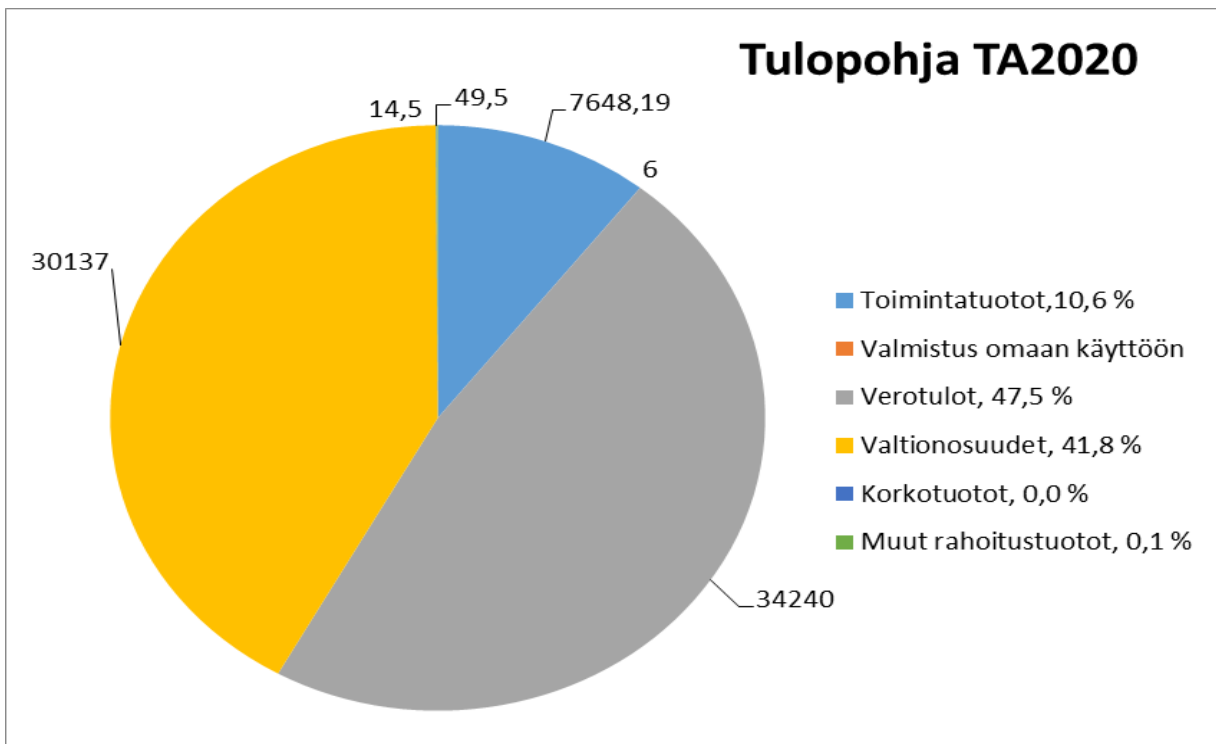
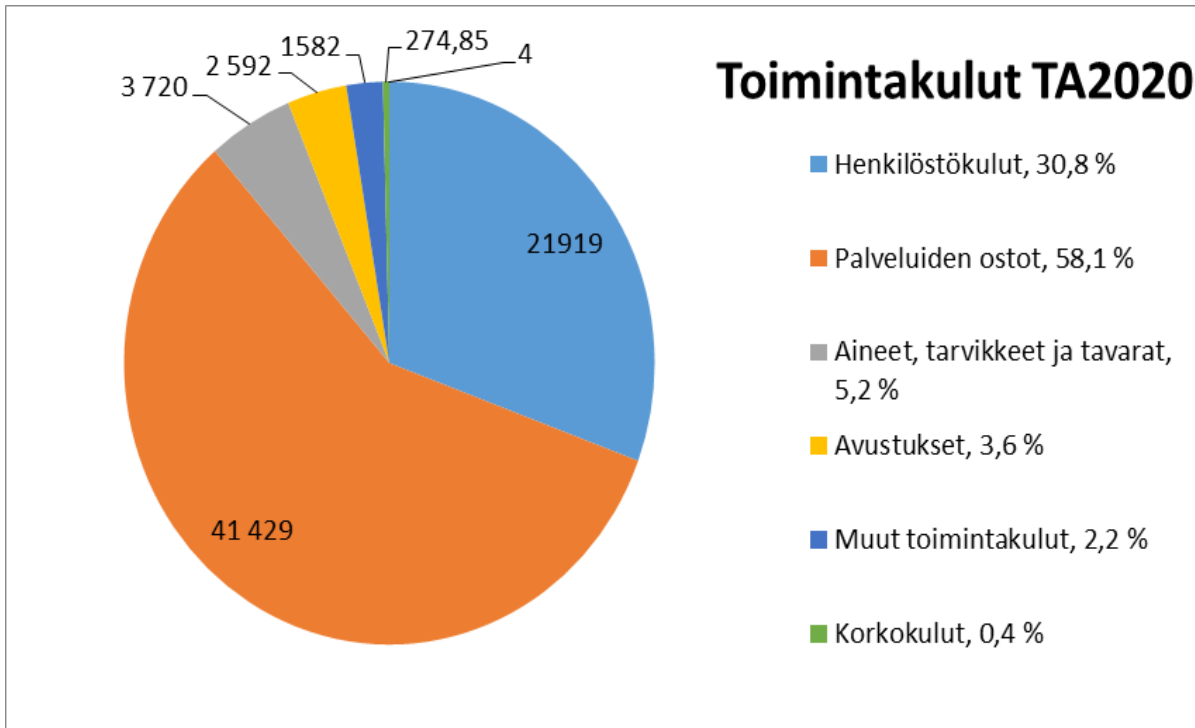
Kunnan tuloslaskelma, tunnusluvut ja suunnitelmakausi

sisältää liikelaitokset

	1 000 € TP 2018	1 000 € TA*) 2019	€ TA 2020	1 000 € TS 2021	1 000 € TS 2022
Ulkoinen					
Toimintatulot					
Myyntitulot	3 827	3676	3 675 765	3 713	3 750
Maksutulot	731	777	691 527	698	705
Tuet ja avustukset	975	1 129	1 148 842	1 160	1 172
Muut toimintatulot	2 422	2197	2 132 056	2 153	2 175
Toimintatulot yhteensä	7 955	7 779	7 648 190	7 725	7 802
Valmistus omaan käyttöön	0	6	6 000	6	6
Toimintamenot					
Henkilöstömenot	-19 093	-21 046	-22 004 741	-22 225	-22 447
Palvelujen ostot	-39 588	-41 089	-41 428 564	-41 843	-42 261
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 466	-3 496	-3 719 702	-3 757	-3 794
Avustukset	-2 537	-3 005	-2 591 500	-2 617	-2 644
Muut toimintamenot	-1 412	-1 576	-1 581 725	-1 598	-1 614
Toimintamenot yhteensä	-66 096	-70 212	-71 326 232	-72 039	-72 760
Toimintakate	-58 141	-62 427	-63 672 042	-64 309	-64 952
Verotulot	32 091	34 500	34 240 000	34 582	34 928
Valtionosuudet	27 439	27 000	30 136 899	30 438	30 743
Rahoitustulo ja -menot					
Korkotulot	26	15	14 500	15	15
Muut rahoitustulot	136	27	49 500	50	50
Korkomenot	-332	-306	-274 850	-278	-280
Muut rahoitusmenot	-4	-2	-4 000	-4	-4
Rahoitustulo ja -menot	-174	-267	-214 850	-217	-219
Vuosikate	1 215	-1 194	490 007	495	500
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-3148	-3065	-3 361 845	-3 655	-4 042
Arvonalentumiset	0				
Satunnaiset erät					
Satunnaiset tulot					
Satunnaiset menot					
Tilikauden tulos	-1 933	-4 259	-2 871 838	-3 161	-3 542
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	83	86	42 590	73	74
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	0				
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)					
Tilikauden yli-/alijäämä	-1 850	-4 173	-2 829 248	-3 088	-3 468

Tuloslaskelman tunnusluvut	TP 2018	TA 2019	TA 2020	TS 2021	TS 2022
Toimintatuotot/Toimintakulut%	12,04	11,08	10,72	10,72	10,72
Vuosikate/Poistot, %	38,60	-38,96	14,58	13,54	12,37
Vuosikate, €/asukas	123	-123	49	50	50
Asukasmäärä vuoden lopussa	9864	9680	9901	9920	9940

*) Talousarvio ei sisällä lisämäärärahamuutoksia

7. INVESTOINTIOSA

lin kunnan investoinnit

	1 000 €	v. 2020	v. 2021	v. 2022
Yleishallinto				
Maan hankinta		-100	-100	-100
lijoen voimalat		-10	-10	-20
- Menot		-110	-110	-120
- Tulot				
Netto		-110	-110	-120

	1 000 €	v. 2020	v. 2021	v. 2022
Sosiaali- ja terveystalveluiden investoinnit				
Uudiskohteet				
Sosiaalipalveluiden uudisrakennus		-600		
Korjausrakentaminen		-100	-100	-100
- Menot		-700	-100	-100
- Tulot				
Netto		-700	-100	-100

	1 000 €	v. 2020	v. 2021	v. 2022
Opetus- ja varhaiskasvatustalveluiden investoinnit				
Uudiskohteet				
Alaranna koulu		-1 900		
Haminan päiväkotii		-100		
Erillishankinnat		-50	-50	
Korjauskohteet				
Korjausrakentaminen		-200	-200	-200
- Menot		-2 250	-250	-200
- Tulot				
Netto		-2 250	-250	-200

	1 000 €	v. 2020	v. 2021	v. 2022
Teknisten palveluiden investoinnit				
Uudiskohteet				
Jakkukylän silta		-520	0	0
-rahoitusosuus		275		
Kunnan monitoimitalo			-500	-1500
Leipojantien jatke		-250		
Kaava-alueet				-1000
Korjausinvestoinnit				
Kunnallistekniikka		-300	-300	-300
Liikuntapaikat		-30	-30	-30
Väistötilat		-300		
Katuvalaistuksen omistusmuutos		-57	-50	-37
Kuivaniemen keskustan kehittäminen		-20	-150	-150
lin keskustan kehittäminen		-30	-100	-100
- Menot		-1507	-1130	-3117
- Tulot		275	0	
Netto		-1232	-1130	-3117

	1 000 €	v. 2020	v. 2021	v. 2022
Kunnan investoinnit yhteensä				
Investointimenot		-4 567	-1 590	-3 537
rahoitusosuudet		275	0	0
Netto		-4 292	-1 590	-3 537

	1 000 €	v. 2020	v. 2021	v. 2022
lin ateria- ja tilapalveluliikelaitos				
Laitehankinnat		-30	-30	-30
- Menot		-30	-30	-30
- Tulot				
Netto		-30	-30	-30

	1 000 €	v. 2020	v. 2021	v. 2022
lin vesiliikelaitoksen investoinnit				
Investointimenot		-770	-870	-720
- Menot		-770	-870	-720
- Tulot		0	0	0
Netto		-770	-870	-720

	1 000 €	v. 2020	v. 2021	v. 2022
Kunnan ja liikelaitosten investoinnit yhteensä				
Investointimenot		-5 367	-2 490	-4 287
rahoitusosuudet		275	0	0
Netto		-5 092	-2 490	-4 287

8. RAHOITUSOSA

	TP 2018 1 000 €	TA 2019 1 000 €	TA 2020	TS 2021 1 000 €	TS 2022 1 000 €
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	1 215	-1 195	490 007	495	500
Satunnaiset erät, netto				0	0
Tulorahoituksen korjauserät	-136				
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-6 429	-10 360	-5 367 000	-2 490	-4 287
Rahoitusosuudet investointimenoihin	255	800	275 000	0	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	411	0	0		
Toiminnan ja investointien rahavirta	-4 684	-10 755	-4 601 993	-1 995	-3 787
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset				0	0
Antolainasaamisten vähennykset	0	44	0	0	0
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	10 000	14 900	9 100 000	9 700	10 200
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-4 721	-4 205	-4 450 000	-5 450	-6 450
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-2 129	0	0		
Oma pääoman muutokset	0	0	0	0	
Muut maksuvalmiuden muutokset	141				0
Rahoituksen rahavirta	3 291	10 739	4 650 000	4 250	3 750
Rahavarojen muutos	-1 393	-16	48 007	2 255	-37

9. lin ateria- ja tilapalveluliikelaitos

lin ateria ja tilapalveluliikelaitoksen johtokunnan palvelusuunnitelma: yleiset perustelut ja kehitysnäkömät

lin ateria- ja tilapalveluliikelaitos on perustettu tuottamaan kunnan peruspalveluiden tarvitsemat toimintaa tukevat palvelut. Liikelaitoksen toimialaan kuuluu ateria- puhtaus- ja kiinteistöhoitopalvelut, asunnonvuokraus ja tilapalveluiden tuottaminen kustannustehokkaasti käyttäjien tarpeita kuunnellen.

Liikelaitoksen toimintaan vaikuttavat kunnan strategiset linjaukset palvelujen tuottajana ja eri hallintokuntien tarpeet, mikä tarkoittaa liikelaitoksessa tarvittaessa myös oman toiminnan sopeuttamista. Toimintaympäristössä tapahtuvat muutokset tulevat vaikuttamaan liikelaitoksen tulevaisuuteen. Omistajapoliittiset linjaukset, jossa kiinteistöt ja kiinteistöpalvelut siirtyvät hallinnonuudistuspäätöksen mukaisesti Kiinteistö- ja ympäristötekniisiin palveluihin ja asunnonvuokraustoiminta lin Vuokratilat Oy:lle, ja ateria- ja puhdistuspalvelujen organisoinnista päätökset ja selkeä kuva on muodostumatta, kun maakuntauudistus jäi tulematta.

Henkilöstöä valmistellaan kaikilla tasoilla uudistusten tuomiin muutoksiin muutoshankkeiden avulla. Hankkeiden tavoitteena on henkilöstön valmentaminen ja kouluttaminen muutosten hallintaan ja helpottamaan sopeutumista toiminnan muutoksiin. Hankkeet koskettavat koko nykyisen liikelaitoksen henkilöstöä.

Johtokunta ohjaa liikelaitoksen toimintaa määrittelemällä toimialueiden tehtävät, talouden- ja toiminnan tavoitteet ja vastuut.

Hallinto: Hallinnon muodostaa johtokunta ja johtaja. Hallinto ohjaa kiinteistö-, ateria-, ja puhdistuspalvelualueiden toimintaa strategisten tavoitteiden mukaisesti. Johtaja valvoo liikelaitoksen eri toimialojen talouden ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumista ja raportoi niistä johtokunnalle.

Kiinteistöpalvelut: Kiinteistötoimi huolehtii kiinteistöomaisuuden arvon säilymisestä ja käyttökelpoisuudesta. Vastaa kiinteistöjen kuten opetus-, hoito- ja kokoontumisrakennuksien hallinnoinnista, vuokrauksesta ja kiinteistönpidosta. Kunnostus- ja huoltotoimenpiteet tehdään suunnitelmallisesti. Kiinteistöjen energiatehokkuuteen panostetaan ja opastetaan käyttäjiä ekologisista toimintatavoista.

Ateriapalvelut: Ateriapalvelujen tehtävänä on tuottaa kaikille asiakasryhmilleen turvallisia, monipuolisia ja laadukkaita ateriapalveluita. Ruokalistat suunnitellaan täyttämään eri-ikäisten ruokailijoiden ravinnontarpeet, tuottamaan mielihyvää ja elämyksiä. Suunnittelussa huomioidaan ruoan myönteinen vaikutus asiakkaiden terveyteen ja hyvinvointiin. Ruoka-aineiden valinnassa huomioidaan paikallisuus ja kestävä kehitys.

Puhdistuspalvelut: Puhdistuspalvelujen ensisijainen tarkoitus on huolehtia siivouksellisin keinoin kiinteistöjen kunnossapidosta ja vastata asiakkaiden työympäristön viihtyvyydestä. Siivouksessa kiinnitetään huomioita energian, veden ja pesuaineiden käyttöön. Siivouksessa käytetään ympäristöystävällisiä tuotteita ja vettä säästäviä toimintatapoja.

9.2 Toiminnalliset muutokset

Ateriatuotantoa kehitetään yhteisen seudullisen tuotannonohjausjärjestelmän avulla. Ateriapalvelujen roolia kirkastetaan kuntalaisten hyvinvoinnin mahdollistajina osallistumalla *Pohjois-Pohjanmaan ravitsemusterveyden suunnitelman 2019–2022* laatimiseen ja toimeenpanoon omassa kunnassa. Henkilöstön osaamista vahvistetaan mahdollistamalla lisä- ja täydennyskoulutukseen osallistumisen oppisopimuskoulutusta hyödyntämällä.

Puhtauspalveluissa nykytilan arvioinnin kautta saadaan tietoa kehitettävistä asioista. Puhtauspalveluista saatu kohdekohtainen kustannusseuranta antaa tietoa mittareiden laadintaan ja auttaa hinnoittelussa ja antaa tietoa toiminnan kehittämisen työkaluiksi.

Ateria- ja puhdistuspalvelujen siirtyminen kahteen moniosajatiimiin auttaa palvelujen kehittämässä asiakaslähtöiseksi. Tavoitteena on seurata kokonaispalvelujen kehittymistä ja henkilöstön osaamisen kehittymistä.

Kiinteistöpalvelussa valmistaudutaan yhdistämään toimintaa kiinteistö- ja ympäristötekniisten palvelujen organisaatioon. Toimintamalleja kehitetään yhteisellä hankkeella ja samalla kirkastetaan eri toimijoiden rooleja.

Valmistaudutaan vuokratilojen siirtymiseen lin vuokratiloille.

Henkilöstösuunnitelma

Koko henkilöstö	Lähtötilanne henkilömäärä	Lisäys/vähennys			Perustelut
		Vuosi	2019	Lisäys	
Hallinto					
Liikelaitoksen johtaja	1				1
Toimistosihteerit	0,5	0,2			0,7
					Organisointi muutos
Ateriapalvelut					
Ateriapalveluesimies	1				1
Ateriapalvelun työnjohtaja	1				1

Kokki	7	2		9	
Ruokapalvelutyöntekijä	9			8	
Moniosaaja	9	6		15	Uusi liikuntahalli +2 ja toiminnan muutokset
Kiinteistöpalvelut					
Kiinteistöpalveluesimies	1			1	
Kiinteistönhoitaja	8,5	1		9	Uusi liikuntahalli
Kirvesmies	1			1	
Puhtauspalvelut					
Puhdistuspalveluesimies	1			1	
Puhdistuspalvelutyöntekijä	22		3	19	siirtynyt moni- osaajiksi
Palvelutyöntekijä	1		1	0	siirtynyt moni- osaajaksi
Yhteensä	63			66,7	

Henkilöstön eläköityessä ei pääsääntöisesti palkata uutta henkilöä, vaan tarkastellaan toimintatapoja ja uudistetaan toimintamalleja.

9.3 lin ateria- ja tilapalveluliikelaitoksen johtokunnan käyttötalous

	TP 2018	TA 2019	TA 2020 1000 €	TS 2021 1000 €	TS 2022 1000 €
Hallinto					
Toimintatuotot	208				
Toimintakulut	-135 971	-185 165	-187 120	-187	-187
Toimintakate	-136 179	-185 165	-187 120	-187	-187
Kiinteistöpalvelut					
Toimintatuotot	4 435 006	4 508 748	3 821 680	3 821	3 821
Toimintakulut	-4 068 480	-4 427 399	-3 804 551	-3 804	-3 804
Toimintakate	366 526	81 349	17 129	17	17
Ateriapalvelut					
Toimintatuotot	2 368 755	2 350 097	2 315 124	2 315	2 315
Toimintakulut	-2 122 674	-2 205 478	-2 253 200	-2 253	-2 253
Toimintakate	246 081	144 619	61 924	61	61
Puhdistuspalvelut					
Toimintatuotot	1 369 193	1 370 341	1 493 209	1 493	1 493
Toimintakulut	-1 123 241	-1 132 246	-1 299 564	-1 299	-1 299
Toimintakate	245 952	238 095	193 645	193	193
*Yhteensä					
*Toimintatuotot	8 172 747	8 229 186	7 630 013	7 630	7 630
*Toimintakulut	- 7 450 366	- 7 950 288	- 7 544 435	- 7 544	- 7 544
*Toimintakate	722 381	278 898	85 578	85	85

*sitova taso kunnanvaltuustoon nähden

Talousarvioon vaikuttavat muutokset

lin ateria- ja tilapalveluiden TA-2020 on laadittu kunnanhallituksen hyväksymien ohjeiden ja strategia 2025 pohjalta.

Ateria- ja tilapalveluliikelaitoksen toimintaan vaikuttaa kunnan investointiohjelma. Investointiohjelman ja omistajapoliittisten toimenpiteiden vaikutusta liikelaitoksen käyttötalouteen talousarviokaudelle 2020 ei ole voitu huomioida koska päätöksiä kiinteistöselvityksestä ei ole tehty.

Valmistaudutaan kiinteistöpalveluiden siirtymiseen Kiinteistö- ja ympäristöteknisen toimialan alle ja vuokratalojen siirtymiseen lin vuokrataloille.

Hallinto

Hallinnon menoja on vyörytetty suoraan toimialoille. Hallinnon menoihin on budjetoitu henkilöstön kehittämis- ja hyvinvointihankeen yhteisiä kuluja. Menot pysyvät lähes samoina kuin vuonna 2019.

Ateriapalvelut

Ateriapalveluiden menoissa on huomioitu Merta-keittiön poistot ateriapalvelujen menona. Elintarvikkeiden hintojen nousuun on varauduttu 5 %:n määrärahakorotuksella edelliseen vuoteen verrattuna.

Kiinteistöpalvelut

Kiinteistöpalveluiden menoihin on lisätty kalustoinvestoinnit ja korjauskuluihin on lisätty varausta. Talousarviossa on varauduttu ICT-ohjelmistojen päivittämiseen ja hankintaan, sekä koulujen IV-kanavien puhdistuksiin. Kiinteistönhoidon piiriin tulee uusi liikuntahalli vuoden 2020 alussa, joka nostaa kiinteistöpalveluiden kuluja. Poistojen kirjaaminen suoraan koulu- ja päiväkotien menoiksi vähentää poistojen verran toimintatuloja.

Puhdistuspalvelut

Puhdistuspalveluissa tulot ja menot kasvavat uuden liikuntahallin avaamisen myötä. Raamissa on varauduttu puhdistuspalvelujen digitalisaation lisäämiseen Atops-ohjelmaan saatavan palveluseurannan työkalun hankintaan.

9.4 lin ateria- ja tilapalveluliikelaitoksen toiminta / Tuloslaskelma

	TP 2018	TA 2019	TA 2020 1000 €	TS 2021 1000 €	TS 2022 1000 €
Liikevaihto	8 172 747	8 229 186	7 630 013	7 640	7 640
Liiketoiminnan kulut					
Materiaalit ja palvelut					
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	- 2 282 323	-2 301 100	-2 431 800	-2 431	-2 431
Palvelujen ostot	- 948 422	-1 139 750	-1 314 500	-1 315	-1 312
Materiaalit ja palvelut	-3 230 745	-3 440 850	-3 746 300	-3 744	-3 744
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot	-1 824 784	-2 032 930	-2 106 314	-2 035	-2 035
Henkilöstösivukulut					
Eläkekulut	-462 009	-486 906	-480 033	-352	-352
Muut henkilösivukulut	- 71 211	-79 499	-73 977	-79	-79
Henkilöstökulut	- 2 358 004	- 2 599 335	- 2 660 324	- 2 467	- 2 467
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-27 257	- 29 878	- 23 900	- 23	- 23
Arvonalentumiset					
Liiketoiminnan muut kulut	-1 861 617	-1 910 103	-1 137 811	-1 137	-1 137
Liikelylijäämä	695 124	249 020	61 678	61	61
Rahoitustuotot ja –menot					

Korkotulot					
Muut rahoitustulot	4 138	2 600	1 500	1	1
Korkomenot					
Korvaus peruspääomasta	- 7 489	-7 489	-7 489	-7	-7
Muut rahoitusmenot	-277				
Rahoitustuotot ja -menot	- 3 628	-4 889	-5 989	-5	-5
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	691 496	244 131	55 689	55	55
Satunnaiset erät					
Tilikauden yli-/alijäämä	691 496	244 131	55 689	55	55

Valtuustoon nähden sitovat erät: Peruspääoman korko.

Rahoitusbudjetti/ lin ateria- ja tilapalveluliikelaitos

	TP 2018	TA 2019	TA 2020 1000 €	TS 2021 1000 €	TS 2022 1000 €
Toiminnan rahavirta					
Liikelylijäämä	695 124	244 131	55 689	55	55
Poistot	27 257	29 878	23 900	23	23
Rahoitustuotot ja -kulut	-3 628	-4 889	-5 989	-6	-7
Investoinnit	-22 675	- 40 000	- 30 000	- 30	- 30
Toiminnan ja investointien rahavirta	696 077	229 120	43 600	43	43
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset					
Lyhytaikaisten lainojen muutos					
Oman pääoman muutokset					
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Rahoituksen rahavirta	696 077	229 120	43 600	43	43
Vaikutus maksuvalmiuteen	0				

Asukasmäärä	2018	2019	2020	2020	2020
	9864	9880	9890	9890	9890

Investoinnit

lin ateria- ja tilapalveluliikelaitoksen investointimenot ovat kalustohankintoja.

1 000 €	TP 2018	TA 2019	TA 2020	TS 2021	TS 2022
Ateria- ja tilapalveluliikelaitos	22 675	40 000	30 000	30 000	30 000
Investointimenot					
Rahoitusosuudet					

Astianpesukoneen hankinta Lakso, Alarannan päiväkotii, patapesukoneen hankinta Valtarin koululle (siirto vuodelta 2019), yhdistelmäkoneiden uusinta (3 kpl) ja robotti-imureiden hankinta puhdistuspalveluille, ruoankuljetusvaunujen lisähankinta.

10. lin Vesiliikelaitos

lin vesiliikelaitoksen toiminnan kuvaus:

lin vesiliikelaitos on vesihuoltolain 3 §:n 3. kohdan tarkoittama *vesihuoltolaitos*, joka huolehtii yhdyskunnan vesihuollosta kunnan hyväksymällä toiminta-alueella. Kuivaniemen Vesi Oy:n toiminta

on loppunut Patentti- ja rekisterihallituksen ilmoituksen mukaisesti 13.7.2017. Yhtiön liiketoiminta (vesi- ja jätevesihuolto) on siirtynyt 1.1.2017 lin vesiliikelaitokselle.

Henkilöstö

Oman henkilöstön toimenkuva painottuu edelleenkin laitoksen eri toimintojen kunnossapitoon ja valvontaan (erityisesti vesijohto- ja viemäriverkosto), mutta tarkoituksenmukaisissa kohteissa käytetään henkilöstöä myös investointeihin. Toiminnot sovitetaan henkilöstön resurssien mukaisesti ja varaudutaan palveluiden ostoon. Edelleen tullaan käyttämään paikallisten yritysten palveluja ja vähäinkin merkittävämät uudisrakennuskohteet toteutetaan urakkakilpailun perusteella.

Henkilökunta tarjoaa kuntastrategian mukaisesti asiakasystävällistä palvelua perheille ja yrityksille.

Talousvesi

Pohjavedenottoamoilla ja vesijohtoverkostolla turvataan toiminta-alueen talousveden tarve kustannustehokkaasti ja turvallisesti. Talousveden laatua tarkkaillaan viranomaisten hyväksymän valvontatutkimusohjelman mukaisesti sekä asiakaspalautteen perusteella. Omana toimintana talousveden laatua tarkkaillaan aistinvaraisesti (väri, haju, maku) ja tarvittaessa suoritetaan vesinäytteen tutkimus hyväksytyssä laboratoriossa.

Jätevesi

Viemäriverkostolla ja jätevedenpumppaamoilla johdetaan viemäriverkoston toiminta-alueen jätevedet li – Haukipudas – Oulu siirtoviemärin lähtöpumppaamoon (ent. jätevedenpuhdistamo). Oulun veden Taskilan jätevedenpumppaamolle johdettavan jäteveden määrä mitataan kuntien välisellä rajalla ja kunta maksaa puhdistuksesta Oulun kaupungille erikseen hyväksytyyn sopimuksen mukaisesti.

Kuivaniemen Aseman keskustassa toimii oma jätevedenpuhdistamo, jonka toimintaa tarkkaillaan ELY-keskuksen hyväksymän ohjelman mukaisesti. Kuivaniemen Vabunginnokalla toimii myös jätevedenpuhdistamo satama-alueella syntyvien jätevesien, lähinnä kalanperkaus ja -jalostus, käsittelymiseksi.

Käyränkankaan vesiosuuskunta, Jakkukylän vesiosuuskunta ja Oijärven Vesi Oy

Mainittujen kunnan alueella toimivien vesihuoltolaitosten kanssa kehitetään yhteistoiminnassa ja vastuullisesti kunnan vesihuoltoa. Laitoksilla ei ole viemäriverkostoa, eikä jätevesien käsittelyä. Erityistilanteissa avustetaan laitoksia, mutta kuitenkin niin, että oma toiminta ei vaarannu. Millään laitoksella ei ole omaa vedenottamoita tai talousveden muuta tuotantoa, vaan ne ostavat talousveden lin vesiliikelaitokselta.

Toiminnan tavoitteita:

Talousvesi

Tavoite: tuotetun talousveden määrä on enintään 1,2 x laskutetun talousveden määrä.

Jätevesi

Tavoite: puhdistettavaksi toimitetun jäteveden määrä laskee pysyvästi alle 1,3 x laskutetun jäteveden määrä.

lin alue

TALOUSVESI

	2014	2015	2016	2017	2018
Vedenottoamoilla tuotettu vettä	459 073	475 171	472642	458581	463284

Laskutettu talousvettä	357 729	377 871	356267	361036	380071
kerroin	1,28	1,26	1,33	1,27	1,21

JÄTEVESI

	2014	2015	2016	2017	2018
Käsitelty jätevesimäärä	265 653	339 720	312883	267975	267909
Laskutettu jätevesimäärä	214 501	223 352	216962	227379	237744
kerroin	1,24	1,52	1,44	1,18	1,12

Kuivaniemen alue

TALOUSVESI

	2014	2015	2016	2017	2018
Vedenottamoilla tuotettu vettä	173 301	188 762		177029	154337
Laskutettu talousvettä	110 260	110 542		97864	131498
kerroin	1,57	1,71		1,81	1,17

JÄTEVESI

	2014	2015	2016	2017	2018
Käsitelty jätevesimäärä	55 850	62 356		60810	64942
Laskutettu jätevesimäärä	30 120	30 215		28928	30545
kerroin	1,85	2,06		2,1	2,13

Merkittävät muutokset toiminnassa

Toiminnassa ei tapahdu merkittäviä muutoksia vuoden 2020 aikana.

Merkittävimmät investoinnit

Uusinvestoinnit:

1. Aseman alueen viemäroinnin rakentamisen valmistelu, rakentamisen aloitus
2. Kotakankaan vedenottamon tutkimukset, ympäristölupahakemus
3. Karhun asemakaavan ja mökkialueen vesihuollon rakentaminen
4. Merenrannikon loma-asuntoalueiden vesihuollon rakentaminen

Korvausinvestoinnit:

5. Viemäriverkoston saneeraukset lissä ja Kuivaniemellä
6. Korttelin 31b vesi- ja viemärihuollon uusiminen
7. Jätevesipumppaamoiden saneerauksia
8. Jokisuuntie-Jakkilanoja vesijohdon saneeraus
9. Iin jv-puhdistamon jatkokäytön suunnittelu
10. UV-desinfiointilaitteiden uusiminen
11. Johtokartan laadinta ja muut investoinnit

Vuoden 2020 suunniteltujen investointien nettomäärä on 755.000 € alv 0 % ja arvioitujen poistojen määrä 462.300 €. Rahoituslaskelman mukaan toiminnan ja investointien rahavirta on -13.766 €, joka voidaan kattaa kassavaroilla.

11.2. Riskienhallinta

Riskienhallinta on kokoaikaista. Riskin toteutuessa asia käydään läpi perusteellisesti ja tehdään raportti tapahtuneesta. Talousarviokäsittelyn yhteydessä johtokunta on päivittänyt laitoksen riskienhallintasuunnitelman. Riskit eivät ole olennaisesti muuttuneet, koska toimintaan ei ole suunniteltu olennaisia muutoksia.

11.3. Iin vesiliikelaitoksen henkilöstösuunnitelma

Henkilöstösuunnitelmassa ja talousarviossa on varauduttu toimistosihteerin siirtymiseen vesiliikelaitoksen henkilöstöön.

Työaikajärjestelyn johdosta nykyinen asentajaresurssi 4,5.

Vuosi	Lähtötilanne henkilömäärä	Lisäys/vähennys			Perustelut
	2020	Lisäys	Vähennys	2021	
Vesiliikelaitoksen johtaja	1	-	-	1	Työaikajärjestelyt
Toimistosihteerit	1	-	-	1	
Vesihuoltomestari	1	-	-	1	
Asentajat	4,5	-	-	4,5	
Yhteensä	8	-	-	8	

Iin vesiliikelaitoksen johtokunnan käyttötalous

Valtuuston sitovuustaso

Käyttötalousosa					
	TP 2018	TA 2019	TA 2020	1 000 € TS 2021	1 000 € TS 2022
Toimintatuotot	1 912 415	1 920 200	1 934 900	1 960	1 999
Valmistus omaan käyttöön	0	6 000	6 000	6	6
Toimintakulut	-1 040 304	-1 033 217	-1 079 883	-1 092	-1 103
Toimintakate	872 112	892 983	861 017	874	902

Iin Vesiliikelaitoksen toiminta

Tuloslaskelma ja tunnusluvut

Tuloslaskelma	TP 2018	TA 2019	TA 2020	1 000 € TS 2021	1 000 € TS 2022
Liikevaihto	1 912 415	1 920 200	1 934 900	1960	1999
Valmistus omaan käyttöön	0	6000	6000	6	6
Materiaalit ja palvelut					
Aineet, tarvikkeet ja tavarat					
Ostot tilikauden aikana	-184 894	-166 450	-180 770	-183	-184
Varastojen lisäys (+) tai vähennys (-)	1 083	0	0		
Palvelujen ostot	-502 045	-423 770	-459 015	-464	-468
Materiaalit ja palvelut	-685 856	-590 220	-639 785		
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot	-233 376	-332 140	-334 900	-338	-341
Henkilöstösivukulut					
Eläkekulut	-77 637	-70 337	-68 347	-69	-70
Muut henkilösivukulut	-8 878	-12 834	-11 625	-12	-12
Henkilöstökulut	-319 890	-415 311	-414 872	-419	-423
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset pois-	-447 886	-438 230	-462 300	-467	-472

tot					
Arvonalentumiset					
Liiketoiminnan muut kulut	-34 557	-27 686	-25 226	-25	-26
Liikeylijäämä (-alijäämä)	424 226	457 331	398 717	403	407
Rahoitustuotot ja -menot					
Korkotulot	0	0			
Muut rahoitustulot	4 776	4 000	1 000	1	1
Korkomenot	-5 511	-8 100	-7 400	-7	-8
Korvaus peruspääomasta	-96 745	-97 000	-113 383	-115	-116
Muut rahoitusmenot	-338	0			
Rahoitustuotot ja kulut	-97 142	-98 522	-119 783	-121	-123
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä ja varauksia	327 084	356 231	278 934	282	285
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	18 510	14 545			
Tilikauden yli-/alijäämä	345 594	299 560	278 934	282	285

Valtuustoon nähden sitovat erät: Peruspääoman korko 113 383€

Investointibudjetti (johtokuntaan nähden sitova taso)

	1 000 €	TA 2019	TA 2020	TS 2021	TS 2022
IIN VESILIIKELAITOKSEN INVESTOINNIT					
<u>Uusininvestoinnit</u>					
Aseman alueen viemärin suunnittelu		-30			
- rakentamisen lupahakemusten valmistelu, lupamaksut			-10		
- urakkakilpailu, rakentaminen			-250	-250	-250
Kotakankaan vedenottamon tutkimukset, suunnittelu ja luvitus sekä Aaltokankaan rengaskaivon suunnittelu		-10			
- Aaltokankaan rakentaminen		-80			
- Kotakankaan koepumppaus (2-3 kk) ja ympäristölupa			-30		
+ sis. varavoimalaitteen ja vedenjakelusäiliön					
- Kotakankaan rakentaminen				-150	
Karhu			-30	-150	-150
Karhu, kesämökkien vesijohto			-70		
Illinsaaren asemak. laajennus		-40			
Pauhu-Hiue vesijohdon rakentaminen ja Pitkänniemen eteläranta: ei esitetä suunnitelmakaudelle, haetaan investoinnit kattavaa rahoitusvaihtoehtoa					
<u>Korvausinvestoinnit</u>					
Viemäriverkoston saneeraukset li ja Kn		-100	-100	-100	-100
Jätevesipumppaamoiden saneeraus		-100			
- Särkitie, Alarannantie			-130	-100	-100
Korkiakankaan vedenottamon vanhan osan peruskorjaus		-50			

Jokisuuntie-Jakkilanoja saneeraus	-10	-100		
Vesijohtojen saneeraus			-100	-100
lin jv-puhdistamon jatkokäytön suunnittelu	-10			
UV-desinfiointilaitteiden saneeraus		-30		
Johtokartan laadinta	-10			
Muut investoinnit	-20	-20	-20	-20

Kunnanvaltuuston **sitova taso****1 000 €**

TA 2019 TA 2020 TS 2021 TS 2022

VESILIIKELAITOKSEN INVESTOINNIT YHTEENSÄ				
Investointimenot	-460	-770	-870	-720
Rahoitusosuudet				
Netto	-460	-770	-870	-720

lin vesiliikelaitos rahoitusbudjetti

Rahoitusosa	1 000 €			1 000 €	
	TP 2018	TA 2019	TA 2020	TS 2021	TS 2022
Toiminnan rahavirta					
Liikelyjäämä	424	457 331	398 717	407	415
Poistot	448	432 230	462 300	480	500
Rahoitustuotot ja -kulut	-97	-101 100	-119 783	-120	-120
Toiminnan rahavirta yhteensä	775	788 461	741 234	767	795
Satunnaiset erät					
Tulorahoituksen korjauserät					
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-603	-525 000	-770 000	-870	-720
Rahoitusosuudet investointeihin					
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot					
Toiminnan ja investointien rahavirta	172	263 461	-28 766	-103	75
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset					
Antolainasaamisten vähennykset					
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys					
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-60	-59 750	-59 750	-59	-59

Lyhytaikaisten lainojen muutos					
Lainakannan muutokset yhteensä		-59 750	-59 750	-59	-59
Oman pääoman muutokset					
Muut maksuvalmiuden muutokset	-266				
Rahoituksen rahavirta yhteensä	-326	-59 750	-59 750	-59	-59
Vaikutus maksuvalmiuteen	-154	203 711	-88 516	-122	153
Rahavarat 31.12.	1 140	1 344	1433		
Rahavarat 1.1.	1 294	1 140	1344		
Muutos	-154	204	-89		

11. IIN KUNNAN MERKITTÄVIMMÄT RISKIT JA NIIDEN HALLINTAKEINOT

Kokonaisvaltaisen riskienhallinnan tavoitteena on varmistaa asetettujen tavoitteiden saavuttaminen ja talousarvion toteutuminen oikealla ennakoinnilla. Toimielimet ovat kirjanneet riskien hallintakeinot, joilla voidaan rajata riskin vaikutusta ja vaikuttaa riskin toteutumisen todennäköisyyteen, jolloin riskin merkitys kunnan kannalta pienenee. Kunnan vahinkoriskejä hallitaan vakuuttamisen avulla.

Iin kunnan kuntatalouden vahvistuminen on perustunut verotulojen ja valtionosuuksien kasvuun, joka on ollut seurausta positiivisesta väestönkasvusta. Tulorahoituksen kasvu on kattanut reilusti vuosittaisten menojen kasvun. Talousarviovuodelle keskeisten tulolähteiden valtionosuudet ja verotulot kasvu näyttää taas nousevan edellisiin vuosiin verrattuna. Tämä kehitys helpottaa kunnan taloutta merkittävästi, koska menojen kasvu jatkuu esimerkiksi palkkojen korotusten ja kiky-sopimuksen loppumisen vuoksi. Kuitenkin kunnan taloudessa on syntynyt menojen ja tulojen välille epäsuhta, joka näkyy tuloslaskelmassa vuosikatteen pienenemisenä ja alijäämäisenä tuloksena.

Kunnan ja konsernin taloudellisten resurssien pieneneminen vähentää mahdollisuuksia korjausinvestointeihin sekä kiinteistöjen hoitoon ja kunnossapitoon. Kunnan kiinteistöjen korjausvelka kasvaa joka vuosi. Kiinteistöjen kunnan rapistuminen lisää sisäilmaongelmia.

Iin vesiliikelaitoksen kannalta merkittävimpiä riskejä ovat juomaveden saastumisriski ja jakeluverkon häiriöt. Suuret vahinkoriskit liittyvät vesijohto- ja viemäriverkostoissa tapahtuviin vaurioihin. Verkostosaneerauksilla verkostovaurioiden riski pienenee.

12. IIN KUNNAN HANKKEET JA PROJEKTITOIMINTA

Hankkeisiin ja projektimuotoisiin kehittämistöihin saadaan ulkopuolista osarahoitusta. Hankkeet tukevat kuntastrategian tavoitteita.

	Budjetti 2020
Vetoa ja pitoa kuntatyöhön	
TALOUS	
TOIMINTATUOTOT	141 752
TOIMINTAKULUT	-154 407
TOIMINTAKATE	-12 655
<i>Hankkeen tavoitteet</i>	
<p>Hankkeen päätavoitteena on kohentaa kuntapuolen työntekijöiden ja esimiesten työssä jaksamista ja työhyvinvointia. Tavoitteena on myös lisätä osatoteuttajien vetovoimaa mielekkäänä työpaikkana, jossa työhyvinvointiin panostetaan. Hankkeessa kehitetään edelleen ja otetaan laajemmin käyttöön Oulunkaaren kuntayhtymässä pilotoitua uutta työhyvinvointitarjotinta henkilöstön työssä jaksamisen ja työhyvinvoinnin tukemiseksi. Hankitaan ja pilotoidaan järjestelmä työkalun käyttämiseksi. Henkilöstölle tarjotaan myös työhyvinvointia vahvistavia koulutuksia ja palveluita. Lisäksi kehitetään mentoroinnin toimintamallia. Hankkeessa panostetaan myös toimenpiteisiin, joilla voidaan tukea osaavan työvoiman saatavuutta. Hankkeelle on haettu rahoitusta Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukselta vuosille 2020-2022. Hankkeen päätoteuttaja on lin kunta ja osatoteuttajia Oulunkaaren kuntayhtymä, Pudasjärven kaupunki sekä Vaalan ja Utajärven kunnat. Rahoituspäätöstä ei ole vielä saatu.</p>	
Kerhotoiminnan kehittäminen	
TALOUS	
TOIMINTATUOTOT	15 000
TOIMINTAKULUT	-21 429
TOIMINTAKATE	-6 429
<i>Hankkeen tavoitteet</i>	
<p>Vakiinnuttaa kerhotoiminta osaksi lin kunnan koulutoimintaa ja tarjota kaikille mahdollisuus harrastaa ja osallistua kerhotoimintaan</p>	
Esi- ja perusopetuksen tasa-arvoa edistävät toimenpiteet	
TALOUS	
TOIMINTATUOTOT	153 000
TOIMINTAKULUT	-191 250
TOIMINTAKATE	-38 250
<i>Hankkeen tavoitteet</i>	
<p>Erityisopetuksen ja tuen toimintamalleja on yhdenmukaistettu koulujen kesken, oppilaiden tuen tarvetta kartoitetaan laajemmin ja varhaisemmassa vaiheessa. Hyvinvoinnin kehittäminen ja syrjäytymisen ehkäiseminen sekä koulumotivaation tukeminen kouluilla.</p>	
Kielirikasteisen opetuksen kehittäminen lissä	
TALOUS	
TOIMINTATUOTOT	12 000
TOIMINTAKULUT	-15 000
TOIMINTAKATE	-3 000
<i>Hankkeen tavoitteet</i>	
<p>Innostetaan hankkeeseen uusia opettajia, Kielikoordinaattori toimii uusien opettajien tukena. Kielirikasteisen opetuksen menetelmien kehittäminen ja opetuksen suunnitelmallisuuden lisääminen.</p>	

Kansainvälistyvä li	
TALOUS	
TOIMINTATUOTOT	10 000
TOIMINTAKULUT	-12 500
TOIMINTAKATE	-2 500
<i>Hankkeen tavoitteet</i>	
Iin kunnan kansainvälisyyden polun kehittäminen perusopetuksessa. Kehittää erityisesti yläkoulujen kansainvälistä toimintaa. Kehittää ja vakiinnuttaa kansainvälinen toiminta osaksi kaikkien Iin koulujen työtä.	
Varhennetun kieltenopetuksen pedagogiikan vahvistaminen	
TALOUS	
TOIMINTATUOTOT	
TOIMINTAKULUT	-6 000
TOIMINTAKATE	-6 000
<i>Hankkeen tavoitteet</i>	
Vuosiluokilla 1-2 A1-kielen opetusta antavien opettajien kielten opetukseen liittyvän kielipedagogisen ja ammatillisen osaamisen kehittäminen. Luokanopettajien yhteistyön vahvistaminen laadukkaan varhaisen kieltenopetuksen varmistamiseksi.	
Nuorten työpajatoiminnan kehittäminen	
TALOUS	
TOIMINTATUOTOT	55 000
TOIMINTAKULUT	-75 600
TOIMINTAKATE	-20 600
<i>Hankkeen tavoitteet</i>	
Haetaan OKM/AVI avustusta työntekijöiden palkkaamiseen.	
Tuunataan työtä -koordinaatiohanke	
TALOUS	
TOIMINTATUOTOT	0
TOIMINTAKULUT	-76 172
TOIMINTAKATE	-76 172
<i>Hankkeen tavoitteet</i>	
Hankkeen kesto 1.9.2018-31.12.2020. Hankkeen kokonaiskustannukset 477 998 €. Iin kunnan rahoitusosuus 76 172 €. Iin kunnan rahoitusosuus vuonna 2019 36 170 €. Hankkeen tavoitteena on luoda toimintamalli, jossa hyödynnetään kestävä kehityksen, resurssiväisyyden ja kiertotalouden mahdollisuuksia työn "tuunaamisessa". Hankkeessa kartoitetaan kunnan ja yritysten käytöstä poistettua ja poistuvia materiaaleja ja selvitetään materiaalien jatko- ja uusiokäytön mahdollisuuksia ja tuotannon työllistäviä vaikutuksia.	
Iin kunnan etsivä nuorisotyö	
TALOUS	
TOIMINTATUOTOT	60 000
TOIMINTAKULUT	-88 000
TOIMINTAKATE	-28 000
<i>Hankkeen tavoitteet</i>	
Järjestää kattavaa ja laadukasta etsivää nuorisotyötä Iin kunnan alueella. Hankkeesta saadulla rahoituksella palkattu kaksi etsivää nuorisotyöntekijää Iin kuntaan/li-instituuttiin.	

Pölijä kuijjeilee – Ahane pärrää följysä	
TALOUS	
TOIMINTATUOTOT	10 000
TOIMINTAKULUT	-20 000
TOIMINTAKATE	-10 000
<i>Hankkeen tavoitteet</i>	
Rahoitusta haetaan OKM:ltä. 10 000 € paikalliseen liikunnallisen elämäntavan kehittämiseen. Hanke on jatkohanke vuodelle 2018-2019. Hankkeen päätavoitteena on lisätä iiläisten liikkumista koko elämäkulussa, erityisesti vähän liikkuvien keskuudessa.	
lin kunnan alueen vähävaraisten lasten ja nuorten liikunnan harrastaminen liikuntaseuroissa	
TALOUS	
TOIMINTATUOTOT	0
TOIMINTAKULUT	-50 000
TOIMINTAKATE	-50 000
<i>Hankkeen tavoitteet</i>	
Hankkeen budjetti 50 000 euroa. Rahoitusta haetaan Pohjois-Pohjanmaan AVI:sta erityisavustusta kunnille vähävaraisten perheiden lasten ja nuorten liikunnan harrastuksen tukemiseksi. Hankkeen päätavoitteena on lisätä vähävaraisten iiläisten 7-15 -vuotiaiden lasten ja nuorten liikunnan harrastamista urheiluseuroissa.	
Kaksi kiertävää museolaukkua lin kotiseutumuseoon	
TALOUS	
TOIMINTATUOTOT	
TOIMINTAKULUT	-9 000
TOIMINTAKATE	-9 000
<i>Hankkeen tavoitteet</i>	
Hankkeen budjetti 9000 euroa. Rahoitusta haetaan Museovirastolta Paikallismuseoiden hankeavustuksista. Hankkeen päätavoitteena on luoda kaksi uutta, kiertävää ja toisistaan eroavaa museolaukkua. Toimen on erityisesti vanhuksille suunnattu ns. Muistelulaukku. Toinen kiertävä näyttely laukku, joka sisältää pedagogista aineistoa. Muistelulaukun teemana on "Matkalaukku keskiaikaan". Hankkeella lisätään saavutettavuutta ja esteettömyyttä lin kunnan museotoimintaan.	
Minna Canthin jalanjäljillä - tasa-arvon edistäminen kirjallisuuden ja taiteen keinoin	
TALOUS	
TOIMINTATUOTOT	15 000
TOIMINTAKULUT	-22 600
TOIMINTAKATE	-7 600
<i>Hankkeen tavoitteet</i>	
Hankkeen budjetti 22 600 euroa. Pohjois-Pohjanmaan AVI myöntänyt hankkeelle 15 000 euroa (2019). Omarahoitusosuus oma työ ja tapahtumakustannukset. Hankkeen yhteistyökumppanina kansalaisopisto, alakoulut ja lukio. Hankkeen tavoitteena on tuoda esiin kaunokirjallisuuden ja tietokirjallisuuden merkitys yhteiskunnallisen keskustelun herättäjänä. Hankkeessa kehitetään kirjaston, koulujen ja kansalaisopiston yhteistyötä. Tavoitteena on lisätä lasten ja nuorten sekä muiden kunnan asukkaiden kriittistä lukutaitoa ja edistää lukuharrastusta.	
Lähde! Taiteesta voimaa arkeen	
TALOUS	
TOIMINTATUOTOT	0
TOIMINTAKULUT	-10 000
TOIMINTAKATE	-10 000
<i>Hankkeen tavoitteet</i>	
Lähde -hanke kohdentuu ESR-rahoituksen toimintalinjaan 5, Sosiaalinen osallisuus ja köyhyyden torjunta ja sen erityistavoitteeseen 10.1.Työelämän ulkopuolella olevien työ- ja toimintakyvyn parantaminen. Hanke toimii Oulunkaaren kuntayhtymän kunnissa. Hanketta rahoittavat Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus Euroopan sosiaalirahastosta 352 000 eurolla, Oulunkaaren kuntayhtymä 81 061 eurolla sekä lin kunnan li-instituutti liikelaitoksen Taidekeskus KulttuuriKauppila 10 000 eurolla. Oulunkaaren kuntayhtymä toimii hankkeen päätoteuttajana ja osatoteuttajana Taidekeskus KulttuuriKauppila.	

Lähde! Taiteesta osallisuutta	
TALOUS	
TOIMINTATUOTOT	
TOIMINTAKULUT	
TOIMINTAKATE	
<i>Hankkeen tavoitteet</i>	
<p>Hankkeen budjetti (lin kunnan omarahoitus) 3500 – 5100 € riippuen hankkeen käynnistymisen ajankohdasta. Lähde! Taiteesta osallisuutta -hankkeelle haetaan rahoitusta ESR-ohjelman toimintalinjasta 5 "Sosiaalinen osallisuus ja köyhyyden torjunta" ja sen erityistavoitteesta "Työelämän ulkopuolella olevien työ- ja toimintakyvyn parantaminen". Hankkeen suunniteltu kesto on kolme vuotta ajoittuen vuosille 2020 - 2022. Kokonaisbudjetti hankeajalle on noin 495 000 €, josta toimijoiden omarahoitus on 20 %.</p>	
Nova-2 hanke	
TALOUS	
TOIMINTATUOTOT	
TOIMINTAKULUT	-4 500
TOIMINTAKATE	-4 500
<i>Hankkeen tavoitteet</i>	
<p>Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on myöntänyt hankkeelle ESR-rahoituksen ajalle 1.6.2018 – 31.5.2021. NOVA2-hankkeen toteuttajina toimivat Pohjois-Pohjanmaan Liikunta ja Urheilu ry ja Oulun Diakonissalaitoksen Säätiö/ ODL Liikuntaklinikka. lin kunta osallistuu hankkeen rahoittamiseen yhteensä 12 500 eurolla. Rahoitus jakaantuu neljälle vuodelle, ollen 2 500 euroa vuonna 2018, 4 500 euroa vuonna 2019, 4 500 euroa vuonna 2020 ja 1 000 euroa vuonna 2021. NOVA2-hankkeen kohderyhmänä ovat 15–29-vuotiaat työelämän, koulutuksen ja harjoittelun ulkopuolella olevat ns. NEET-nuoret sekä välillisesti urheiluseurat, liikuntapalveluja tarjoavat yhdistykset, kunnat, oppilaitokset ja vapaaehtoiset henkilöt. Hanke kohdentuu Oulun, Raahen, Pudasjärven, Muhoksen ja lin kuntien alueelle.</p>	
Työtä hyvässä seurassa	
TALOUS	
TOIMINTATUOTOT	
TOIMINTAKULUT	-3 056
TOIMINTAKATE	-3 056
<i>Hankkeen tavoitteet</i>	
<p>Pohjois-Pohjanmaan Liikunta ja Urheilu ry hakee ESR- rahoitusta hankkeelle ajalle 1.2.2020-31.1.2023. Hankkeen tavoitteena on edistää erityisesti nuorten ja yli 54-vuotiaiden työttömien, pitkäaikaistyöttömien sekä osatyökykyisten työllistymismahdollisuuksia liikunta- ja urheiluseuroissa sekä muissa liikuntaa edistävissä yhdistyksissä Pohjois-Pohjanmaan viidessä kunnassa (li, Muhos, Pudasjärvi, Oulu, Vaala) sekä parantaa heidän hyvinvointiaan, työkykyään sekä jatkotyöllistymismahdollisuuksiaan. Hankkeen rahoitussuunnitelma yhteensä 491 473 €. lin kunnan rahoitusosuus hankeajalla 10 000 €, joka jakautuu neljälle vuodelle: 3 056 € vuonna 2020, 3 333 € vuonna 2021, 3 333 € vuonna 2022 ja 278 € vuonna 2023.</p>	
Yhteensä	
KÄYTTÖTALOUS	
TALOUS	
TOIMINTATUOTOT	471 752
TOIMINTAKULUT	-759 514
TOIMINTAKATE	-287 762

13. IIN KUNNAN KONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS

13.1 Vastuu omistajapolitiikan toteuttamisesta

Omistajapolitiikan ohjaus ja valvonta kuuluvat luottamushenkilöorganisaatiossa kunnanvaltuustolle, toimeenpano kunnanhallitukselle sekä toiminnan tarkoituksenmukaisuuden ja linjausten toteuttamisen valvonta tarkastuslautakunnalle. Viranhaltijaorganisaatiossa omistajaohjaus kuuluu kunnanjohtajan tehtäviin.

Kunnanvaltuusto määrittelee lin kuntakonsernin omistajapolitiikalle tavoitteet, joihin konsernin operatiivinen omistajaohjaus perustuu. Kunnanhallituksen roolia keskeisenä omistajaohjaajana vahvistetaan siten, että tytäryhtiöiden toimitusjohtajia ja hallituksen puheenjohtajia kuullaan kunnanhallituksessa kaksi kertaa vuodessa. Lisäksi kunnanjohtajalla ja kunnanhallituksen puheenjohtajalla on läsnäolo- ja puheoikeus tytäryhtiöiden hallituksissa.

13.2. lin kunnan konserniin kuuluvat yhteisöt:

Kuntayhtymät

- Oulun seudun koulutuskuntayhtymä
- Oulunkaaren kuntayhtymä
- Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä
- Pohjois-Pohjanmaan Liitto

Liikelaitokset

- lin ateria- ja tilapalveluliikelaitos
- lin vesiliikelaitos

Tytäryhteisöt ja säätiöt

- lin Energia Oy	(100 %)
- lin Vuokratalot Oy	(100 %)
- Iilaakso Oy	(100 %)
- lin Palvelusäätiö	(80 %)
- Kuivaniemen Sotaveteraani Oy	(57,14 %)
- lin Micropolis Oy	(69,23 %)

Osaosakkuusyhteisöt ja muut osuudet

- Kuiva-Turve Oy (58 %)
- Oulukaaren työterveys Oy (32,57 %) 1.1.2019
- Kiinteistö Oy Vatungin Pooki (26,32 %)
- Rantakaira Oy (22,2 %)
- Osuuskunta Kuivaniemen Tilaliha (19,70 %)
- As Oy Taimenkulma (5,25 %)
- Oulun Ammattikorkeakoulu Oy (1,9 %)
- As Oy Laksontammi
- As Oy Korttikaari
- Kiinteistö Oy lin Kenttäkulma
- As Oy lin Kanervanpuisto
- Oulun Osuuspankki
- Oulun seudun ajoharjoitusratasäätiö
- Osuuskunta Metsäliitto
- Osuuskunta Team Kala
- Kuntien Asuntoluotto Oy (0,11 %)

- YH-Rakennuttajat (osuuskunta)
- Teknoventure Oy

13.3 Konsernin omistajaohjaus, sisäinen valvonta ja riskien hallinta

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan avulla kuntakonsernin toimialat, yksiköt ja muut vastuutahot pyrkivät varmistamaan tavoitteidensa saavuttamisen ja toteutumisen. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat hyvän johtamis- ja hallintotavan edellytys ja ne ovat jatkuva osa johtamista, ohjaamista ja työn tekemistä.

Omistajaohjauksella otetaan kantaa myös omistusriskien hallintaan sekä tehtävien ja vastuiden jakoon kunnan omistajapolitiikan toteutuksessa. Omistajapolitiikan lähtökohtana ovat kunnan kehittämistavoitteet. Omistajapolitiikka määrittelee, millaista omaisuutta kunta hankkii ja missä tehtävissä ja hankkeissa kunta on mukana omistajana ja sijoittajana. Samalla määritellään omistukselle asetettavat tuotto- ja muut tavoitteet, pääoman käytön ja palvelutuotannon tuotantovälineiden hankinnan periaatteet sekä kuka omaisuuden käytöstä vastaa ja miten seuranta ja raportointi on järjestetty.

Valtuusto päättää kunnan omistajapoliittisista linjauksista. Omistajaohjaus kuntakonsernissa ja omistajapoliittiset linjaukset toimintaohje hyväksytty kunnanvaltuustossa 12.9.2016 (§ 71). Konserniohje hyväksytty kunnanvaltuustossa 20.6.2016 (§ 59). Linjaukset on tarkoitettu ohjeeksi kunnan luottamushenkilöille ja henkilöstölle ja tytär- ja osakkuusyhteisöille tulevien yksittäisten päätösten pohjaksi. Iin kunnassa omistajaohjaus kuuluu kunnanhallitukselle ja on osa kunnanjohtajan tehtäviä.

Omistajapoliittisia linjauksia voidaan täydentää toimialakohtaisissa ohjelmissa ja strategioissa, kuten kunnan maapoliittisessa ohjelmassa, liiketoimintastrategiassa tai asuntostrategiassa. Yksityiskohtaisempia omistajapoliittisia ratkaisuja sisältyy muun muassa kunnan toiminta- ja taloussuunnitelmaan ja yksittäisiin investointipäätöksiin.

Kunnanhallituksen roolia korostetaan edelleen konsernin omistajaohjauksessa, sisäisessä valvonnassa ja riskien hallinnassa kutsumalla vuosittain konserniyhtiöt kunnanhallituksen tavoite- ja tuloskeskusteluun.

13.3.1. Iin Vuokratalot Oy

Toiminta-ajatus:

Asuntojen vuokraus

Painopistealueet:

Asukastyytyväisyys, nykyajan laatuvaatimukset, käyttöaste

Toiminnalliset tavoitteet:

Käyttöasteen parantaminen ja ylläpito. Korjausvelan ehkäisy. Kuivaniemen Vuokratalot Oy ja Kiinteistö Oy Rinmanni fuusioidaan Iin Vuokratalot Oy: hyn vuoden 2019 aikana. Uuden asuntokannan rakentamisen käynnistäminen.

Talous 1 000€

	TP 2018	TPE 2019	TA 2020	TS 2021	TS 2022
Liikevaihto	958	960	1200	1400	1400
Liikevoitto	190	200	161	300	300
Tilikauden tulos	7	0	0	0	0

Oma pääoma	86	86	180	200	200
Vieras pääoma -siitä lainakanta	2885	2600	4000	4000	3800

Tunnusluvut

	TP 2018	TPE 2019	TA 2020	TS 2021	TS 2022
Sumupoistot	165	155	170	200	190
Asuntoja kpl	134	134	218	218	300
Käyttöaste	96	96	90	95	96

Merkittävimmät riskit ja toimenpiteet riskien pienentämiseksi: Vuokrausmarkkinoista jälkeen jäänti. Jatkuva asuntojen perusparannus ja markkinointi. Vuokralaisten kato syö käyttökassan, varaudutaan tulevaisuudessa uuden rakentamiseen.

Kuntastrategian toteutus (mitä strategisia tavoitteita on asetettu talousarviovuodelle):

Pyritään tarjoamaan sijoittautumis- mahdollisuudet asumisen menetelmillä. Tytäryhtiöiden fuusioituminen vahvistaa yhtiön kassaa sekä antaa pienentää päällekkäisiä toimintoja.

13.3.2. lilaakso Oy

Toiminta-ajatus:

lilaakso Oy rakennuttaa ja vuokraa toimitiloja yrityksille ja yhteisöille sekä tekee kunnalle vuosittain palvelusopimuksen mukaisia energiatehokkuuteen liittyviä toimia.

Painopistealueet kuntastrategiaan perustuen:

Toimitilojen rakennuttaminen, isännöinti, hallinta ja vuokraus, uusiutuvien energiamuotojen käyttöönotto ja energiatehokkuustoimenpiteet.

Toiminnalliset tavoitteet:

Vuokrausasteen kohottaminen, säästää energiankulutuksessa, talouden saaminen positiiviseksi. Merihelmen myynti. Suurien teknologiahankkeiden saanti lihin.

Talous (1 000 €)

	TP 2018	TPE 2019	TA 2020	TS 2021	TS 2022
Liikevaihto	1570	1600	1600	1700	1800
Liikevoitto	101	120	74	120	150
Tilikauden tulos	10	0	0	20	30
Oma pääoma	2800	2800	2800	2800	2800
Vieras pääoma -siitä lainakanta	3700	3100	2500	1900	1300

Tunnusluvut

	TP 2018	TPE 2019	TA 2020	TS 2021	TS 2022
Henkilöstön lkm	3	3	3	3	3

Investoinnit

Investointi kohde	TP 2018	TPE 2019	TA 2020	TS 2021	TS 2022
Kiinteistöt	200	10	500	2000	1000
ICT-hankkeet	10	10	10	10	
Muut hankkeet	10	10	150	50	10

Merkittävimmät riskit ja toimenpiteet riskien pienentämiseksi:

Vuokralaisten poistuminen ja siten vapautuvat tilat. Isot hallit keskimäärin vaikeampia vuokrata. Pidetään vuokrat kohtuullisena ja pyritään auttamaan vuokralaisia muutoksissa.

Kuntastrategian toteutus (mitä strategisia tavoitteita on asetettu talousarviovuodelle):

Aktiivisesti hankitaan uusia sijoittuvia yrityksiä lihin. Nykyisiä vuokralaisia autetaan kasvussa. Testaamalla uusia innovatiivisia energiansäästö menetelmiä, voidaan säästää koko kunta tasolla.

13.3.3. lin Micropolis Oy**Toiminta-ajatus:**

Yhtiö luo yrityksiä, työpaikkoja ja elinvoimaa Oulun seudulle

Painopistealueet:

Uusiutuva energia ja ilmastotyö

Toiminnalliset tavoitteet:

Kasvun vahvistaminen, iiläisten yritysten kehittyminen ja investointihalukkuus, asukas- ja yrityshan- kinta, lin vetovoima, osallistava viestintä ja markkinointi sis. yritysmarkkinointi, vähähiilisydestä ja resurssiviisaudesta kasvua, työtä ja liiketoimintaa, uusiutuvan energian käytön lisääminen, taloudellinen tulos positiivinen

Talous (1 000 €)

	TP 2018	TPE 2019	TA 2020	TS 2021	TS 2022
Liikevaihto	498	570	580	600	600
Liikevoitto	7	5	0	0	0
Tilikauden tulos	6	4	0	0	0
Oma pääoma	31	37	41	41	41
Vieras pääoma	413	440	420	420	420
-siitä lainakanta	286	286	286	286	286

Tunnusluvut

	TP 2018	TPE 2019	TA 2020	TS 2021	TS 2022
Henkilöstön lkm	11	10	10	10	10

Investoinnit

Investointi kohde	TP 2017	TPE 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
	0	0	0	0	0

Merkittävimmät riskit ja toimenpiteet riskien pienentämiseksi:

Elinkeinojen järjestämisen uudistukset. Maakuntaudistuksen uudelleen nostoon on varauduttava. Osa elinkeinoneuvonnasta siirtyy todennäköisesti maakuntien ja/tai valtakunnallisten toimijoiden hoidettavaksi. Alueellisesti erikoistuneet elinkeinopalvelut voidaan jatkossakin tuottaa kuntien toimesta sekä kunnallisomisteisten osakeyhtiöiden kautta. Micropolis seuraa kehitystä. Pääasiana on varmistaa iiläisten yritysten palvelujen jatkuvuus.

Micropolis hyödyntää rahoituksessaan EU-ohjelmarahoitusta. Ohjelmakausi on päättymässä 2020 ja siirtymävaiheessa uuteen ohjelmakauteen 2021 on varauduttava siihen, että rahoitukset pysäh-

tyvät. Micropoliksen tulee toteuttaa nykyiset hankkeet laadukkaasti, tuottaa rahoittajille, kumppaneille ja asiakkaille lisäarvoa, panostaa uusien hankkeiden tarvelähtöiseen suunnitteluvaiheeseen ja käynnissä olevien hankkeiden tulokset tulee osoittaa selkeästi. Uuden ohjelmakauden valmistelussa ollaan mukana. Micropoliksen strategia 2023 on yhteensovitettu tämänhetkiseen tietoon uuden ohjelmakauden teemoituksesta.

Asiantuntijaorganisaationa Micropoliksen on varmistettava, että sen henkilöstö on alansa paras, motivoitunut ja jokainen voi kehittyä omalla alallaan. Henkilöstö on asiantuntijaorganisaation suurin voimavara, josta on pidettävä huolta. Hankealan työsuhteiden jatkuvuus on varmistettava. Henkilöstön hyvinvointi ja yrityksen luottamuksen ilmapiiri ovat avainasemassa. Sisäiseen tiedonkulkuun panostetaan yhteisellä säännöllisellä sisältötiimillä, järjestetään yhteistä koulutusta, kehityskeskusteluissa arvioidaan yksilöllinen kehittymistarve sekä se, miten jokaisen työ toteuttaa strategiaa.

Kuntastrategian toteutus:

Micropolis tavoittelee kasvun ja vetovoiman vahvistamista, jotta li tarjoaa strategian mukaisesti elinkeinoelämälle puitteet toimia kestävästi osana globaalia taloutta. Ympäristö- ja energiaosaaminen kasvattaa liiketoimintaa, työpaikkoja ja investointeja. Li toimii elinkeinoelämä edellä.

Kuntastrategian 2025 tavoitteista Micropolis edistää vuoden 2020 aikana:

- Micropolis tukee työllään sitä, että kunta toimii elinkeinoelämä edellä houkuttellen alueelle uusia yrityksiä ja kannustaen olemassa olevia uusia yrityksiä kasvuun: uusyrityksperustanta ja yritysten liikevaihdon kehitys ovat kasvussa
- Kestävän kehityksen eteenpäin vieminen kunnassa kuten Resurssiviisas li- ja Kiertotalouden tiekarttojen sekä 50/50-mallin koordinointi, liikkumisen vähäpäästöisyyden ja vesien tilan edistäminen, ilmastotalkoisiin kannustaminen
- Digitalisaatio mukaan lukien kunnan digitaalisen nosto, yritysten digiosaamisen tukeminen, uudet älykkäät ratkaisut kuten älyliikenteen palvelut
- Nopeat yhteydet: kestävä liikkuminen ja liikkumisen uudet palvelumallit pilotoidaan
- Rohkaiseva maankäyttö: uusien asuin-, yritys- ja palvelualueiden kehittäminen ja markkinointi
- Kuntalaisten osallistaminen

Kestävä konsernitalous: Micropolis hyödyntää monipuolisesti eri rahoituskanavia moninkertaisten hankkeissaan lin kunnan siemenrahoituksen

13.3.4. lin Energia Oy

Toiminta-ajatus:

- tuottaa, myydä ja siirtää sähköä kilpailukykyisesti ja häiriöttä

Painopistealueet:

- sähköntuotanto, -jakelu ja -myynti, laajakaistatoiminta

Toiminnalliset tavoitteet:

- sähköntuotannon omavaraisuus, verkkotoiminnan kehittäminen EMV:n valvontamallin mukaan, sähkömyynnin laajentaminen, laajakaistaverkon toiminnan saaminen kannattavaksi.

Talous (1 000 €)

	TP 2018	TPE 2019	TA 2020	TS 2021	TS 2022
Liikevaihto	5324	5700	5800	5800	5900
Liikevoitto	263	100	150	150	200
Tilikauden tulos	117	0	0	0	50
Oma pääoma	4448	4500	4550	4550	4600

Vieras pääoma	13384	11000	10000	10000	10000
-siitä lainakanta	6840	6000	5400	5100	4800

Tunnusluvut

	Henkilöstön lkm	Liikevoitto %/lv	Nettotulos %/lv	Sijoitetun pääoman tuotto %	Oman pää- oman tuotto %	Omavaraisuus -aste %	Quick ratio
TP 2018	14	4,9	2,2	1,72	5,98	19,5	1,15

Investoinnit

Investointi kohde	TP 2018	TPE 2019	TA 2020	TS 2021	TS 2022
Sähköverkosto	1087	1000	1000	1000	1000
lisiverkko	3342	50	50	50	50

Merkittävimmät riskit ja toimenpiteet riskien pienentämiseksi:

- Iso myrsky tms. luonnon katastrofi
  - vakuutus
  - yhteistyö naapuri yhtiöiden kanssa
  - urakoitsijayhteistyö
  - johtokatuksen kunnossapito
- Sähkön hinnan äkillinen nousu
  - omat tuotanto-osuudet
  - hinta seuranta
- lisiverkko-hanke
  - iso laina – kunta takaa
  - laittilan tuhoutuminen – vakuutus

Kuntastrategian toteutus (mitä strategisia tavoitteita on asetettu talousarviovuodelle):

- Myymämme sähkö on 80 %:sti tuotettu uusiutuvalla energialla
- Viisaan energiakäytön neuvonta
- Hankinnoissa käytetään mahdollisuuksien mukaan paikallisia yrityksiä
- Siirtyminen sähköisiin järjestelmiin ja tallenteisiin
- Materiaalien kierrätys